

MIR I DOBRO

Mostar, XLVII., 3, prosinac 2015.

Čestit Božić i Sretna Nova godina

KAZALO

PROVINCIJALOVA RIJEČ		
Provincijalova božićna čestitka	3	Nova uprava Hrvatske franjevačke kustodije
	3	Svete Obitelji u Americi i Kanadi
IZ GENERALNE KURIJE		
Pismo za Rođenje Gospodinovo 2015.	5	NAŠI POKOJNICI
Franjo nas poziva na ekološko obraćenje	5	Preminuo fra Ljudevit Lasta
Zahvala za objavljivanje	7	Sprovod pok. Fra Ljudevita Laste
enciklike 'Laudato si'	9	Počivali u miru Božjem
Kanonizacija sv. Junipera Serra	9	
Franjevačko slavlje proglašenja	9	IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA
svetim Junipera Serra	9	47. Plenarna skupština Hrvatske konferencije
	9	viših redovničkih poglavara i poglavarica
	9	Održan XVIII. FramaFest u Mostaru
IZ ŽIVOTA PROVINCIE		
Svečano zavjetovanje na Širokom Brijegu	10	IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA
Provincijal u pripravi Godine milosrđa	10	Priopćenje sa 65. redovitoga
Duhovna obnova u Tomislavgradu	11	zasjedanja Biskupske konferencije
Predavanje: Zavjeti i zajedništvo	12	Bosne i Hercegovine
Blagdan svetog Franje 2015. u Mostaru	19	Poslanica biskupa BK BiH u
Srebreni jubilej Franjevačke galerije	20	povodu Godine božanskoga milosrđa
na Širokom Brijegu	20	Mons. Jure Bogdan novi vojni biskup
Fra Dinko Maslać proslavio	21	
svoju Zlatnu misu	22	VATIKAN
Lektorat i akolitat naših bogoslova	23	Papin nagovor uz molitvu Anđeo gospodnji
Duhovna obnova na Humcu	26	Susret pape Franje s mladim osobama
Dopis: svoj braći provincije	27	posvećenoga života
Susret novaka Hercegovačke franjevačke	27	Objavljen završni dokument
provincije i Bosne srebrenе na Humcu	28	Sinode o obitelji
Posjet postulanata Visokom,	27	Papa Franjo otvorio Sveta vrata i
Kreševu i Konjicu	28	započeo Jubilej milosrđa
Kapitol na rogožinama i	27	Papina kateheza na općoj audijenciji
duhovna obnova za studeni 2015.	28	u srijedu 9. prosinca 2015.
Predavanje: Godina milosrđa i	29	
život naših zajednica		VIJESTI
Homilija fra Ivana Ševe	33	
na misi kapitula na Rogožinama	34	VICEPOSTULATURA
Seminar za ministrante u Međugorju	35	Franjevačko ratno sklonište na
Duhovne vježbe		Širokom Brijegu i njegova zaštita
IZ ŽIVOTA KUSTODIJE	37	
Duhovne vježbe za kustodije 2015.	37	NOVE KNJIGE
		ADRESAR

MIR I DOBRO, Mostar, XLVII., 3, prosinac 2015 ., službeno glasilo

IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526

Mreža: www.franjevci.info

E-mail: mostar@franjevci.info

UREDIO: fra Mate Dragičević **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincial;

NASLOVNICA: fra Tihomir Bazina, Jaslice, Čerin;

LEKTORIRALA: Irina Budimir **ZAKLJUČENO:** prosinac 2015.

Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisk:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,

Mostar, 2015.

PROVINCIALOVA RIJEĆ

PROVINCIALOVA BOŽIĆNA ČESTITKA

Draga braćo!

Čitajući Evanđelje našega Gospodina zapazamo da on neke stvari priopćava samo apostolima, a neke svima. Kome što govori, obično razaznajemo iz konteksta. No katkad i to ne biva posve zorno. Tako, kad je kazivao kako služe moraju bdjeti i biti pripravni za dolazak svoga gospodara (Lk 12,35-40), Petru uopće nije bilo jasno o čemu i kome govori pa ga je izravno upitao: *Gospodine, govoriš li tu usporedbu nama ili svima?* (Lk 12,41). Isus se na taj upit nije ni osvrnuo. Nastavio je govoriti o potrebi bdijenja. Ostavio je Petru da bolje promisli i eventualno sâm nađe odgovor. Ali to je pitanje vjerojatno bilo Isusu povod da u nekom svom sljedećem govoru o potrebi budnosti i bdijenja izričito naglasi kome govori pa čitamo u Markovom evanđelju ove njegove riječi: *Dakle: bdijte, jer ne znate kad će doći gospodar kuće, uvečer, u ponoć, kad se oglase pijetli ili ujutro, da ne bi došao iznenada i našao vas gdje spavate. Što vama velim, velim svima: Bdijte!* (Mk 13,35-36) Nad čime to moramo posebno bdjeti?

Bdjeti valja općenito. To je osobina razborita čovjeka koji se ne dâ iznenaditi neugodnim događajima. Za nas kršćane to je i ozbiljno Gospodinovo upozorenje, naredba, zapovijed. I zato valja uvijek bdjeti. Prije svega bdjeti nad Gospodinovim dolaskom. On je već došao, stalno dolazi i opet će doći. Dolazi svakoga Božića, ali i u svakoj Euharistiji. A kad će doći konačno – da sudi žive i mrtve, kad će doći presudno – to ne zna nitko od stvorenih bića, i ne može znati.

Bdjeti može samo tko je pripravan. Uvijek pripravan. Tko nije pripravan, ne bdije. Možda ne spava, ali ne bdije. Valja bdjeti aktivno poput mudrih djevica (usp. Mt 25), koje su bdjele i kad su spavale, jer su prije toga pripremile ulje i svjetiljke. Bdjeti nad uljem i plamenom svoga

života. Za nas to znači bdjeti nad plamenom svoga krštenja, svojih zavjeta, svoga ređenja. Bdjeti nad svakom povjerenom službom. U obavljanju svakoga posla, pa i najneznatnijega, pozorno bdjeti i osluškivati Gospodinov korak. *Godinom posvećena života* pozvani smo i motivirani da pojačamo bdijenje nad plamenom svoje redovničke karizme što ga Gospodin zapali u sv. Franji, a on predade baklju nama. I to bdjeti odgovorno *“kao oni koji imaju o tome dati račun!”* (Heb 13,17).

Čini mi se da danas treba posebno naglašavati da unutar svoje karizme moramo posebno pojačano i trajno bdjeti nad svojim propovijedanjem i svjedočenjem raspetoga i uskrsloga Gospodina svijetu. Danas je sav svijet umrežen. Gotovo do najskrovitijih kutaka svoga života stojimo na svjetskoj mreži podataka. Ljudi nas vide i kad ne slutimo da je to moguće. Za Krista ili protiv njega svjedočimo i dok boravimo u najzabitnijim dijelovima svojih kuća, u podrumima ili na tavanima, jer i to je dostupno javnosti. I dok se odmaramo ili spavamo, pokazani smo cijelome svijetu. I tada svjedočimo za Gospodina ili protiv njega. Samo što još nisu i naše misli izvještene na nekom portalu. Zanimljivo je da je Isus unaprijed rekao da će tako biti. Čitamo kod Luke: *Nema ništa skriveno što neće trebati da se otkrije, ništa tajno što neće trebati da se dozna!* Zato će se sve što u tami rekoste čuti na svjetlosti, sve što u sobama šaptaste propovijedat će se na krovovima. (Lk 12,2-3). U tome je blagoslov i prokletstvo suvremenih priopćajnih sredstava. Blagoslov, ako smo cijelovito uvijek i svugdje zadjenuti Kristom. Onda ga pomoću tih sredstava doista možemo naviještati svijetu obilnije i bogatije nego u prijašnjim vremenima. Prokletstvo, ako smo u svojoj bitnosti polovični, nedosljedni, manjkavi... To je, zapravo, krivotvorene, okrnjivanje, a ne evanđeosko naviještanje. Ako smo dosad naglašavali da Gospodina moramo

navještati i riječima i djelima, od sada bi se to možda trebalo naglašavati drugačije i još snažnije: moramo ga navještati već samim postojanjem. Ili jeli ili pili, ili radili ili spavali, ili govorili ili šutjeli (usp. Rim 14,7) – sve mora biti činjeno na prikidan način da bude cjelovit navještaj našeg Spasitelja.

Takvom navještaju izuzetnu prigodu daruje započeta proslava *Godine milosrđa, Izvanredni jubilej milosrđa*. Papa ga je proglašio bulom *Misericordiae vultus (Lice milosrđa)* od 11. travnja 2015.

Za onoga tko u njega vjeruje Isus je jednom zgodom rekao da će činiti ista djela kao i on, čak

i veća od njegovih (usp. Iv 14,12). Nije li to bio poziv da se cjelovito obučemo u njega: molite, ljubite, strpljivo trpite, praštajte i zaognrite se milosrđem prema svakome... Bdjeli nad Gospodinovim milosrdnim licem na svom licu, čuvati ga i pokazivati svakom čovjeku, to nam je također naređeno Gospodinovom riječju *Bdijte!* (Mk 13, 35-36)

Od srca nam želim svima milost da na svom licu očituјemo Gospodinovo milosrdno lice. Sretan Božić svima! Obilje Božjega blagoslova u 2016. godini!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

PISMO ZA ROĐENJE GOSPODINOVO 2015.

Svoj braći Reda

Predraga braćo,

Gospodin vam dao svoj mir!

Dok vam pišem ovo pismo otvara se Jubilej milosrđa koji je, kako je napisao papa Franjo u Buli najave, trenutak u kojem "smo pozvani još snažnije usmjeriti svoj pogled na milosrđe, kako bismo sami postali djelotvornim znakom Očeva djelovanja" (*Misericordiae vultus*, br. 3).

Hoćemo li moći podnosići pogled toga milosrđa dok nas toliko slijepo nasilje, tako brojni znakovi terora i smrti pogađaju, dok ulaze iz naših očiju u maštu, u emocije, u pamet? Sve to, zasigurno, ne pomaže nam da učinimo zrelim pogled sposoban za ganguće i sućut. Imamo potrebu zamaha srca da bismo mogli vidjeti na nov način i prepoznati znakove milosrđa koje nam dolazi ususret na mnogo načina, upravo u ovom vremenu i u ovome svijetu, koji su, na prvi pogled, tako tuđi milosrđu i u isto vrijeme su ga tako žedni.

U Svetoj Božićnoj Noći pjevat ćemo Milosrđu Očevu koje se pojavilo među nama i objavilo se u tijelu naše krvnosti, koje je Gospodin Isus primio od Djevice Marije, koja ga je učinila našim bratom i po njemu smo postigli milosrđe (usp. 1Bon 9,3).

Ono krhko tijelo djeteta je isto koje će prolaziti putovima Palestine, dragati siromašne i bolesne, saginjati se nad grešnike, neće se bojati dopuštati da ga nježno dotiču djeca i žene. Ono tijelo koje "je prošlo kroz sve jade ljudi" (Sv. Bazilije Veliki, *Homilija o poniznosti*, 6), sve do smrti na križu. Zaista, o Božiću ćemo slaviti istinsku "Pashu Utjelovljenja" (Paul Evdokimov)!

Krhko tijelo svakoga muškaraca, žene, djeteta, starih i mladih dotaknuto je i oblikovano dodirom sa milosrđem koje nosi crte lica Isusa iz Nazreta, rođenoga za nas. U našem tijelu, da-

kle, već je upisano otajstvo ljubavi koja sve daje, koja prašta, koja uvijek otvara, štoviše širom otvara, vrata milosrđa onomu tko ga prima.

Nemamo izbora, braćo! Milosrđe je DNA ljudske osobe i sa njom vjernika. Nije pridržano kršćanima jer ono nije samo jedna krepst među drugima ili neki ljudski stav. Ono je radije srce onoga što je naprosto ljudsko. Mogli bismo reći da je slika, što ju je Stvoritelj u nas od početka utisnuo, označena milosrđem, jer stvoreni smo za ljubav i u ljubavi, jednako kao i cijela ona "zajednička kuća" koja je sve stvorene, nama povjereni da ga čuvamo.

Slijediti put milosrđa znači živjeti sukladno razumu, to jest sukladno dubokom smislu našega bivovanja u svijetu, biti braća jedni u odnosu s drugima, u zajedništvu sa svim stvorenjima.

Ako milosrđe ima toliko zajedničkoga s našim čovještvom na putu, onda je ono sa Utjelovljenjem plodno mjesto svakoga ljudskoga traženja Misterija. Doista, gdje milost Utjelovljenja prasne u našoj stvorenjskoj stvarnosti ljudskosti, zaista nas čini ljudskima! I ne čini nam se malo! Ovdje se ispunja jedini poziv čovjeka (usp. GS 19): "biti dionicima božanske naravi" (2Pt 1,4), priznavati da "se Utjelovljenjem naime Sin Božji na neki način sjedinio sa svakim čovjekom" (GS 22).

Upravo odatle možemo prepoznati trajni pokret koji oživljuje hod tolikih muškaraca i žena i naroda, pozvanih da postanu jedna obitelj: milosrđe joj sačinjava duboku dušu, koja prosijava u tolikim jezicima, kulturama i religioznim traženjima. Tamne sile zla, za koje se čini da u ovom našem vremenu bjesne neuobičajenom snagom sve do našega paraliziranja, i koje snažno dotiču i "našu majku zemlju", čini se da svojom bukom nadvisuju ovo dobro koje raste u dubokim brazdama čovječanstva. I plaše nas!

Ipak možemo reći da te tamne sile nisu konačna stvarnost: "zlo nije vječno – ima malo vremena" (Otk 12,12b).

Božić stoga nije sladunjava svetkovina koja nas uspavljuje pred dramom koja su događa u povijesti. Upravo nazočnost u njoj krhkog i siromašnog Djeteta, određenog za smrt na križu, objavljuje da "otajstvo bezakonja već očituje svoju silu; samo neka bude uklonjen onaj koji ga dosad zadržava" (2Sol 2,7). Identitet onoga tko ga zadržava ostaje misteriozan, ali možemo pokušati razmišljati da je svako kašnjenje ili kočenje milosrđa sukrivac dolaska Gospodinova, jer smanjuje prostor života i prema tome spasenja koje nam je Krist darovao.

Ako se s Božićem "pojavila milost Božja, spasiteljica svih ljudi" (Tt 2,11), onda je milosrđe, koje je okus, svjetlo, toplina te milosti, stvarnost koja očituje novost novoga žviota u Kristu, odlučujuća crta učenika Isusova.

"Milosrđe je sam temelj na kojem počiva život Crkve. Cjelokupno njezino pastoralno dje-lovanje moralo bi biti obavijeno nježnošću koju pokazuje prema vjernicima; ništa u njezinu naviještanju i njezinu svjedočenju svijetu ne bi smjelo biti lišeno milosrđa. Sama se vjerodostojnost Crkve očituje u tome kako ona pokazuje milosrdnu i suošćećajnu ljubav" (*Misericordiae vultus*, br. 10).

Sveti Franjo nam kaže da je milosrđe srce nasljedovanja Isusa kao braća: "neka ne bude bilo kojega brata na svijetu koji sagriješi koliko god može sagriješiti, pa pošto vidi tvoje oči, da ikada ode bez tvoga smilovanja ako smilovanje traži. Ako ne bude tražio smilovanja, ti ga upitaj želi li smilovanje" PMin 9-11).

Dok nas zabrinjava zlo koje je u svijetu, ne okrećimo glavu od onoga zla koje prebiva u nama! Postajemo manjom braćom u mjeri u kojoj milosrđe raste i ozdravlja tolike naše podjele i rane, grijeha i zatvorenosti ljubavi Očevoj, nedostatke uzajamnog poštivanja i dobra, mlakosti u odgovoru na dar primljenog poziva, komotnosti i prisvijanja dobara, a ti nas nedostaci izobličuju.

Koračajmo kao braća i manji u ovom našem vremenu u znaku milosrđa. Upravo na tom putu susrest ćemo Onoga "koji se rodi radi nas

na put i bi položen u jasle, jer nemaše mjesta u svratištu" (ČMu Ps 15,7), tuđinac i pridošlica, odbačen i marginaliziran kao toliki odbačeni u povijesti koji i danas ispunjavaju tolike naše zemlje, obale i mora, preskaču zidove i pregrade, ponovno učinjeni robovima i izbjeglicama, umiru bez nade moguće budućnosti.

Upravo na ovom putu moći ćemo dobiti novi poticaj što ga toliko braće između nas traže i želete, da ponovno dadnemo snagu i svjetlo našem evanđeoskom životu manje braće.

Upravo na ovom putu naša ljudskost će moći rasti i postati sposobna za nježnost i za suze, za bliskost malenima i za obraćenje u ljubavi.

Upravo na ovom putu radost Evandjelja će moći postati zarazna u svjedočenju ostvarenom po životu bez svađa i prepiranja i ostajući podložni svakom stvorenju iz ljubavi prema Bogu (usp. NPr 16, 6).

Upravo na ovom putu izgrađenom od milosrđa želim svima vama, braćo, neudoban Božić bogat ovim milosrđem koje razara naše navike, stavlja snagu u naše korake da susrećemo druge, oživljuje naše oblike umora i malodušnosti.

Upravo na ovom putu milosrđa želimo koračati s muškarcima i ženama, s malima i velikima, siromasima i bogatima, mladima i starima i s obiteljima našega vremena.

Sa sv. Franjom radosno pjevajmo svijetu da "u onaj dan Gospodin posla milosrđe svoje, a noću pjesmu svoju" (ČMu Ps 15, 5).

Sretan Božić svima i svakom pojedinome!

Fra Michael A. Perry, OFM
Generalni Ministar i sluga

Pismo za svetkovinu svetoga Franje 2015.

FRANJO NAS POZIVA NA EKOLOŠKO OBRAĆENJE

Draga braćo, Gospodin vam dao mir!

Tim pozdravom, koji nas je naučio Franjo, obraćam vam se na početku našega mandata.

Kao Generalni definitorij želimo vam prije svega reći da svim svojim snagama kanimo odgovoriti na poziv koji su nam, povjeravajući nam ovu službu, Gospodin i Generalni kapitol uputili. Nastojat ćemo služiti sveopćem bratstvu Reda vršeći naš zadatak animiranja i vođenja braće u sve većoj vjernosti onome što smo Gospodinu obećali. Molimo vašu molitvu i vašu pomoć da zajedno mognemo ostvarivati svoj zajednički poziv.

U približavanju ovogodišnje svetkovine svetoga Franje, smatramo važnim ponovno uzeti u ruke i započeti zajedničko promišljanje o Okružnom pismu *Laudato si'*, "o brizi za zajedničku kuću", što nam ga je papa Franjo na nedavnu svetkovinu Duhova uputio. Osjećamo se dvostruko pozvanima: kao svi ljudi dobre volje, jer se je Petrov nasljednik obratio svima nama, i kao franjevci, jer pozivanje na Franju Asiškoga prohodi ovim tekstovima već od njegova naslova. Sam Papa opravdava to pozivanje, govoreći: "Vjerujem da je Franjo primjer *par exellence* brige za ono što je slabo i jedne cjelovite ekologije, življenje s radošću i vjerodostojno" (br. 10). Ta ideja "cjelovite ekologije" prohodi cijelom Enciklikom i želi nam dozvati u pamet da ekološki problem nije pitanje samo jednoga područja, ograničena na odnos s okolišem shvaćenim u uskom smislu, gotovo neke vrsti "vrtlarstva", nego se odnose sveukupnosti širih problematika, kao što su pravednost u društvenim odnosima, zalaganje za mir, poštivanje života, koje su usko povezane s problemom okoliša.

Pravedni odnosi među ljudima i narodima održavaju se u pravednom odnosu prema okolišu, dok izrabljivanje i nepravda u ljudskim odnosima rađaju izrabljivanje i zagađivanje prirodnih mineralnih bogatstava. Kad se govori o "cjelovitoj ekologiji" želi se pozvati na takav zajednički pogled koji vidi duboki odnos koji povezuje zagađivanje, pitanje vode, klimatske promjene i gubitak bio-raznolikosti sa društvenom degradacijom, pogoršanjem kvalitete života i planetarnom nejednakostu. Papa deklinira cjelovitu perspektivu te ekologije pokazujući različita područja u kojima se razvija i govoreći o okolišnoj,

ekonomskoj i društvenoj ekologiji koje su međusobno povezane, kao i o kulturnoj ekologiji koja se tiče svakidašnjega života. Papa na poseban način poziva kršćane na "ekološko obraćenje", pozivajući se na uvjerenja naše vjere i prokazujući da je često riječ o nedostatnoj dimenziji naše duhovnosti. "Svima nji-ma je, dakle, potrebno ekološko obraćenje, to jest da plodovi njihova susreta s Isusom Kristom izađu na vidjelo u njihovim odnosima sa svijetom koji ih okružuje. Živjeti svoj poziv da budemo čuvari Božjega djela bitan je dio krjeposnoga života; to nije tek mogući ili sporedni vid našega kršćanskog iskustva. Dozivajući u pamet lik svetog Franje Asiškog, uviđamo kako je zdrav odnos sa stvorenim svijetom jedan vid cjelevitoga osobnog obraćenja" (br. 217-218).

Uzeli smo neke polazne točke Enciklike da ponovno potaknemo svakoga od nas, ako bi to bilo potrebno, da je čita, meditira i učini predmetom bratskoga razgovora. Riječ je o temi koja nas se uistinu tiče, nas kao manju braću, nasljedovatelje Gospodinove način Franje Asiškoga.

Franjo nas poziva da stvorenja gledamo duhovnim očima, to jest pokrenuti Duhom Gospodnjim i postavši vjerničke oči, tako da bolje živimo svu stvarnost. Izvrstan nam primjer daje on sam u *Pjesmi stvorova*: za prvo stvorenje koje spominje, a to je sunce, on kaže da je "ono lijepo i sja velikim sjajem: Svevišnji, Tebe označava ono". Pogled svakoga čovjeka može reći da je sunce lijepo i sjajno: pogled Franje vjernika dodaje da nam ono doziva u pamet Boga, koristeći pri tom zahtjevnu riječ "significazione – označavanje". Lijepo je zapaziti kako kršćanin pogled ne vidi neko različito sunce nego li drugi ljudi: u istoj stvarnosti koju svi vide, mi kršćani možemo baciti prodorniji pogled koji nadilazi površinu i dotiče najdublje značenje (upravo "significazione"). Vjera nam ne daje vidjeti neki svijet različit od ovoga stvarnog, ali nam pomaže gledati drugačije isti taj svijet. Taj drugačiji pogled moći će imati blagotvoran učinak i u perspektivi brige za okoliš. Polazeći od vjere, moći ćemo podsjetiti same sebe i svijet da su prirodne stvarnosti, voda, zrak, zemlja, šume, također i Božja stvorenja. To zapažanje, elementarno za svakoga vjernika, ima blagotvoran učinak da nam pomogne izaći iz bipolarnoga odnosa čovjek – priroda, jer u taj odnos uključuje treći element koji ina-

če riskira da postane konfliktan: treći nužni element jest Bog. Ako u našem promatranju postoje samo čovjek i prirodne stvarnosti, pojavit će se sukob koji želi utvrditi tko između dvoje zapovijeda; ako pak imamo na umu da smo i mi i priroda Božja stvorena, priznavajući da je on izvor i početak svega, da je iznad nas, ponovno ćemo pronaći uravnoteženost pomirenoga odnosa.

Druga se promišljanja mogu roditi iz pogleda duhovnoga iskustva Franje Asiškoga: njegov poziv na siromaštvo postaje modelom skromnosti u upotrebi prirodnih bogatstava, što je danas sve potrebniye i što bi trebalo označavati naš stil života. Njegov bratski odnos ne samo s osobama, nego također sa životinjama i sa stvarima, može nas poučiti drugačijem načinu ulaženja u odnos sa životom, s onima koje susrećemo i sa stvarima koje upotrebljavamo. Bilo bi tako lijepo postati "univerzalnom braćom", kako nas Franjo uči i kako naš poziv manje braće od nas traži!

Ta ekološka svijest napredovala je u našoj savjeti manje braće u ovim posljednjim desetljećima. I naš Generalni kapitul 2003. preinačio je prvi članak naših Generalnih konstitucija ondje gdje se opisuje naš temeljni identitet, dodajući na kraju drugoga paragrafa, koji je već govorio o "propovijedanju djelelma, pomirenjem, mirom i pravdom", izričaj "iskazivati poštovanje prema svemu stvorenome". Bijaše to priznanje da briga za zajedničku kuću sačinjava bitni dio naše karizme; možda može biti korisno danas, dvanaest godina poslije, podsjetiti se da se upitamo kojim smo putem otada konkretno koračali. Svi znamo da bi i izmjene teksta Konstitucija, kao i tolike izjave, mogle ostati na papiru: treba mijenjati i praksu našega života.

Mogli bismo učiniti i mnoga druga promišljanja, i želimo si da ih svatko učini kako osobno tako i zajednički, u našim bratskim susretima. Željeli bismo pak također pozvati sve nas da ta razmišljanja nastojimo prevesti u odluke koje će biti također naši konkretni izbori. Istina je da je nužna dobra teorija, ali je isto tako istina da bez prakse teorija ostaje jalova. Franjo nas podsjeća da nije dovoljno "imati Duh Gospodnji", nego je potrebno također i "njegovo sveto dje-lovanje". Posviješćivanje da je voda dragocjeno dobro treba se pokazati i u osobnoj i zajedničkoj disciplini koja nastoji izbjegavati nepotrebno trošenje vode, što se u nekim zemljama lako može dogoditi. Razmišljanja o pretjeranom trošenju energenata, što je izvor zagađivanju, trebat će također utjecati na korištenje, osobno i zajedničko, struje, grijanja, klima uređaja ili uređaja za hlađenja. Informacije o

gomilanju otpada, osobito plastičnoga i bio-nerazgradivoga, i o njegovu razgrađivanju moraju usmjeravati naša ponašanja u korištenju deterdženata i gomilanju otpada, koji mogu biti razgrađeni na prikladan način. Također kao potrošači (budući da smo to neizbjježno i mi) trebat će moći naučiti izabirati naše nabave uzimajući u obzir i druge elemente etičke naravi, osim ekonomske prikladnosti i komotnosti. Riječ je o veoma praktičnim promatranjima koja bi se mogla nastaviti. Kao Generalni definitorij želimo da se ta svijest prevede u obnovljeni stil života, u našoj generalnoj kući i u svim bratstvima.

Neka nam naš brat, sveti Franjo, pomogne i neka nas prati na ovom putu obraćenja koji nam papa Franjo snažno i neodgodivo doziva u pamet. Učinimo sve što je u našoj moći pred teškom opasnošću u kojoj se nalazi sve stvoreno i pred potrebama tolike braće i sestara koji traže našu solidarnost i prihvatanje. Bit će moći tada graditelji budućnosti mira, budućnosti održive i bratske, za našu zajedničku Kuću i za sve nas.

Neka Gospodnji blagoslov siđe na sva naša bratstva i na svakoga od nas kao znak njegove nazočnosti zajedništva i ljubavi.

Rim, 17. rujna 2015.

Vaša braća iz Generalnoga definitorija:

Fra Michael Anthony Perry, ofm (*Gen. min.*)

Fra. Julio César Bunader, ofm (*Gen. vikar.*)

Fra Caoimhín Ó Laoide, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Ignacio Ceja Jiménez, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Nicodème Kibuze hose, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Lino Gregorio Redoblado, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Ivan Sesar, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Lóránt Orosz, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Valmir Ramos, ofm (*Gen. def.*)

Fr. Antonio Scabio, ofm (*Gen. def.*)

Fra Aidan McGrath, ofm (*Gen. tajnik*)

ENCIKLIKA 'LAUDATO SI'

Red manje braće pozdravlja papu Franju i izražava svoju zahvalnost zbog objavljivanja Enciklike *Laudato si'*, napisane u duhu Sveca čije je ime uzeo za svoje papinsko služenje...

Fra Michael A. Perry, OFM, generalni ministar Reda manje braće, izjavio je: "Zalaganje pape Franje prema siromasima i rubnima, prema miru i pomirjenju i brizi za Planet pokazuje proročke kvalitete koje proizlaze iz zbilje zajedništva s Bogom, s drugim ljudima, sa samim sobom i sa stvorenjem. Upravo se stoga papa Franjo usudio prigrlići i provoditi mandat kršćanskoga učeništva oblikovanog na primjeru sv. Franje Asiškoga. Njegova Enciklika izaziva sve nas da pojednostavljimo svoj život i da napustimo i oslobođimo se svega onoga što nije nužno, da bismo mogli otkriti ljepotu koju je Bog stavio u nas, u svaku osobu i u svako stvorenje. Naš poziv je da sa svim što je Bog stvorio živimo solidarnost bez granica".

U odnosu na izazove koje je Papa probudio Red

manje braće, zajedno sa svim članovima franjevačke obitelji, promiče niz inicijativa:

- za franjevce i one koji su s nama povezani da čitamo i razmišljamo o Enciklici, priprema se vodič za proučavanje koji će sadržavati konkretnе prijedloge kako staviti u praksu prijedloge koje pruža Enciklika; od svake regije Reda tražit će se da pripravi pojednostavljenu inačicu toga vodiča tako da mogne biti dostupan svima;
- predlaže se da sljedeći godišnji seminar PMOS (Pravda, mir, očuvanje stvorenoga), koji je u programu na Papinskom sveučilištu *Antonianum* u Rimu, usredotoči pozornost na Encikliku i na pitanja o pravednosti okoliša koja su joj pridružena;
- na kraju, franjevačka studijska središta raširena po svijetu bit će pozvana da organiziraju i predlože programe utemeljene na Enciklici i da stvaraju vlastite programe studija o okolišu ili da pojačaju one koji već postoje.

KANONIZACIJA SV. JUNIPERA SERRA

Dana 23. rujna 2015. godine, u Nacionalnom svetištu Bezgrješnoga Začeća u Washingtonu, D.C., Sveti otac, papa Franjo proglašio je svetim svetoga Junipera Serra.

Papa je u homiliji rekao: "Danas smo ovdje, možemo ovdje biti jer su bili mnogi koji su imali odvažnosti odgovoriti na ovaj poziv, mnogi koji su vjerovali da 'život raste kad ga se daruje, a slab i izolacijski komotnosti' (Documento di Aparecida, 360). Sinovi smo misionarske odvažnosti tolikih koji su više voljeli ne zatvarati se 'u strukture koje daju lažnu zaštitu [...] u navike u kojima se osjećamo mirnima, dok je vani izglednjelo mnoštvo' (Apost.. pobud. *Evangelii gaudium*, 49). Dužnici smo jedne baštine, jednog lanca svjedoka koji su omogućili da Radosna vijest Evanđelja iz generacije u generaciju nastavi biti Nova i Dobra vijest.

I danas se sjećamo jednoga od tih svjedoka koji je u ovim krajevima umio svjedočiti radost Evanđelja. Umio je živjeti ono što znači 'Crkva u izlasku', Crkva koja zna izići i krenuti putovima ljudi da bi uzaja-

mno s drugima dijelila pomiriteljsku nježnost Boga. Znao je napustiti svoju zemlju, svoje običaje, imao je odvažnosti da otvara putove, umio je poći ususret tolikima učeći poštovati njihove običaje i njihove karakteristike.

Naučio je rađati i pratiti Božji život na licima onih koje je susretao čineći ih svojom braćom. Juniper je nastojao braniti dostojanstvo urođeničke zajednice, štiteći je od onih koji su ih iskorištavali, od zlorabice koje i danas nastavljaju izazivati u nama nelagodu, osobito zbog patnje koju izazivaju u životu tolikih osoba.

Izabrao je moto koji je nadahnuo njegove korake i oblikovao njegov život: znao je govoriti, ali osobito je znao živjeti govoreći: 'Uvijek naprijed!' To je bio način koji je Juniper pronašao da živi radost Evanđelja, da mu se srce ne bi umrtvilo. Bio je uvijek naprijed jer Gospodin čeka, uvijek naprijed, jer brat čeka; uvijek naprijed u svemu onomu što mu je još preostalo živjeti; bio je uvijek naprijed. Kao on tada i mi danas možemo reći: uvijek naprijed".

FRANJEVAČKO SLAVLJE PROGLAŠENJA SVETIM JUNIPEROM SERRA

Na 24. rujna u samostanu Kustodije Svetе Zemlje u Washingtonu, DC, Generalni ministar je predslavio sv. misu zahvalnicu za proglašenje svetim Junipera Serra. Sudjelovali su mnogi franjevci i biskup Majorke, rodnoga mjesta novoga sveca.

IZ ŽIVOTA PROVINCije

SVEČANO ZAVJETOVANJE NA ŠIROKOM BRIJEGU

U nedjelju, 20. rujna 2015. naš mladi subrat fra Zvonimir Pavičić, rodom sa Širokoga Brijega, položio je svečane zavjete u našoj širokobriješkoj bazilici koja nije mogla primiti veliko mnoštvo vjernika koji si došli na svečano slavlje.

Svečano misno slavlje predvodio je provincijal fra Miljenko Šteko u koncelebraciji sa širokobriješkim gvardijanom fra Tomislavom Puljićem, župnikom fra Stipom Biškom, meštrom bogoslova fra Svetozarom Kraljevićem, uz još dvadeset subraće koncelebranata. Misno slavlje uzveličali su svojim lijepim pjevanjem naši bogoslovi, novaci i postulanti uz ravnanje meštra postulanata fra Stanka Mabića. Užitak je bio slušati i gledati te mlade fratre – njih preko trideset. U liturgiji su asi-stirali naši bogoslovi uz ravnanje ceremonijera fra Željka Barbarića, koji je to liturgijsko slavlje pripremio do najsitnijih detalja.

U svojoj homiliji provincijal fra Miljenko je istaknuo da za svako časno zanimanje poziv dolazi od Boga, koji onda daje i sve potrebne milosti da čovjek može ispravno živjeti u tom pozivu. Biti roditelj, učitelj, liječnik, profesor, ratar, poštar, službenik... sve su to časna zanimanja na koja Bog zove

i za koja Bog daje sposobnosti. Ali za one koji Sina Božjega žele slijediti "iz neposredne blizine" postoji posebno zvanje. To je duhovni poziv, poziv na redovnički i svećenički život. Tu se vrši divna i neobična razmjena: Isus poziva čovjeka da mu čovjek preda svoju malenkost, kako bi mu on mogao darovati cjelovitoga velikog sebe!

Vjerujem da je i naš fra Zvonimir ispitivao sebe: Je li ga Bog možda zove na takav život?; Je li spreman darovati svoje malo biće za velikoga Boga. Želi li puninu života kako je Isus nudi onima koji ga žele slijediti izbliza? I otkrio da je tomu tako, zato je sada ovdje, gdje je. A Isus ne ostavlja nikad na pola puta. On želi da poziv bude stvaran, životan.

Božji mir koji nadilazi svako razumijevanje! Onaj pavlovski mir koji je sv. Franjo Asiški odjelotvorio u svome životu, djetinjom vjerom, želimo i našem fra Zvonimiru!

Nakon homilije uslijedio je obred zavjetovanja, gdje je fra Zvonimir u rukama provincijala položio svoje doživotne zavjete u franjevačkom redu i potpuno se predao Bogu i na služenje bratstvu.

Na početku misnoga slavlje biranim riječima sve je u ime širokobriješkog samostana pozdravio gvardijan fra Tomislav, a na kraju župnik fra Stipe.

Nakon mise u klaustru upriličena je zajednička zakuska uz čestitke i druženje.

PROVINCIJAL U PRIPRAVI GODINE MILOSRĐA

Predsjednik Papinskoga vijeća za promicanje nove evangelizacije, nadbiskup Rino Salvatore Fisichella, pozvao je u jednu od radnih skupina za pripravu proslave Svetе godine milosrđa provincijala fra Miljenka Šteku. Provincijal će, s tom zadaćom, boraviti u Rimu od 21. do 23. rujna t.g. Jubilej milosrđa proglašen znakovitom bulom »Misericordiae

vultus - Lice milosrđa« započet će otvaranjem Svetih vrata na Svetom Petru na svetkovinu Bezgrešnoga začeća 2015., a završit će 20. studenoga 2016. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja. Organizaciju Jubileja milosrđa papa Franjo povjerio je Papinsko vijeću za promicanje nove evangelizacije.

DUHOVNA OBNOVA U TOMISLAVGRADU

U srijedu, 23. rujna 2015. održana je redovita mjeseca mjeseca duhovna obnova za fratre naše Provincije u našem samostanu u Tomislavgradu.

Program je započeo okupljanjem i zajedničkom kavom u 10.00 sati, nakon čega su se svi premjestili u dvoranu gdje je predvoditelj **dr. fra Šimun Biločkapić**, profesor na KBF-u u Splitu, održao predavanje o dominantnim temama Godine posvećenoga života.

Nazočilo je 75 braće, uključujući i postulante, novake i bogoslove.

Fra Šimun je u svom predavanju bio vrlo jasan, konkretan, pozitivno provokativan te su ga

braća s velikom pozornošću pratila i na kraju s dugim pljeskom potvrdila da su imali što čuti. Stoga u privitku donosimo najvažnije misli njegova predavanja.

Nakon predavanja razvila se živa i zanimljiva diskusija. Bila je prilika i za sv. ispovijed.

U 12.00 sati započelo je misno slavlje koje je predvodio provincijski vikar fra Ivan Ševo u koncelebraciji gvardijana fra Ante Pranjića, fra Šimuna Biločkapića koji je propovijedao i 30 subraće svećenika. Donosimo, također, uvodne misli i propovijed.

Čitanja, liturgijsku assistenciju i pjevanje animirali su novaci i bogoslovi pod vodstvom fra Stanka Mabića. Brojna naša mladost

svojim prekrasnim pjevanjem ne samo da je slavila Boga, nego je unijeli istinsku radost u srca ostale braće. Velika im hvala i Bogu hvala za njih!

Sve nazočne je pozdravio gvardijan fra Ante Pranjić i izrekao srdačnu dobrodošlicu svima. Gvardijan i ostala braće u samostanu u svojoj gostoljubivosti omogućili su nam te duhovne trenutke, ali i počastili svečanim ručkom. Na tome im iskreno hvala!

Doživjeli smo ljepotu fratarskoga zajedništva. Okrijepljeni duhovnom hranom i pravim fratalskim ozračjem razišli smo se da na svojim odredištima budemo nositelji optimizma, nade i mira.

ZAVJETI I ZAJEDNIŠTVO

I. Uvodne misli

Dominantne teme su svakako tri zavjeta (poslušnost, siromaštvo i čistoća) i zajedništvo.

Ako ćemo razgovarati o tim temama, onda moramo nešto znati o aktualnom trenutku u kojem živimo. Kakav je to suvremeni čovjek, kava je to suvremena kultura i mentalitet o kojima trebamo voditi računa?

Papa na jednom mjestu kaže: „Suvremena kultura i suvremeni svijet živi jednu krizu. Ta kriza ne može se ne odraziti na Crkvu. Ako se odražava na Crkvu, onda se zasigurno odražava i na redovništvo.“

Koji su to nemiri redovničkoga života (kritični nemiri)?

Mogu se odčitati kroz tri pitanja:

Prvo je pitanje budućnost redovništva u Crkvi.

Drugo pitanje je pitanje zavjeta. Naš, moj odnos prema zavjetima. Jer ako mi zavjete u onom što oni po sadržaju jesu ne interioriziramo, oni će biti naredba, formula, formalnost, koji nikada neće zaživjeti, jer ne postanu moja osobna stvarnost.

Treće je pitanje naše zajedništvo. Što ono može poručiti ovome vremenu i kulturi?

II. Budućnost redovništva u Crkvi

Ima li redovništvo – posvećeni život ikakve budućnosti?

Kod takvih pitanja, koja su egzistencijalna, redovito se stvaraju dvije struje:

Jedna je optimistična, a druga je pesimistična.

Pesimisti misle: Redovništvo je *passé*, redovništvo nema budućnosti. Ono spada u izričaj života, mentaliteta i kulture koji su iza nas.

Iza takva mišljenje stoji vrlo jasna i opasna ideologija o kojoj treba voditi računa. Naime, ima teologa i svećenika koji su mišljenja da će Crkva budućnosti biti demokratska, nehijerarhijski uređena, da će biti laicizirana i da će biti posvjetovnjačena. U takvoj Crkvi redovništvo nema budućnosti.

Takvom mišljenju ide u prilog današnje sta-

nje u mnogim redovničkim zajednicama, koje su malobrojne, poprilično stare, neaktivne, zatvorene i bave se same sobom.

Ali Drugi vatikanski koncil u 'Lumen Gentium' ide sasvim drugačijom logikom, ide optimističnom, ide diskursom života.

LG jasno odgovara da život koji se temelji na evanđeoskim savjetima neodjeljivo spada na život i svetost Crkve. Redovnički život – život uteviljen na evanđeoskim savjetima – ne može nikada nestati iz Crkve. To je dio njezine svetosti i stoga ne može nikada iščeznuti. Unatoč svim prividnim krizama i iskušnjima, redovnik ne smije nikada smatrati svoj život promašenim. To bi bio grijeh protiv Boga i svoga redovništva. Dakle, redovništvo ima budućnost jer Crkva ima budućnost. Jer sve vodi Duh Sveti.

Ono što je u današnjem vremenu upadljivo jest to, da nova zvanja idu u ekstreme. S jedne strane imate klarise koje imaju velik broj zvanja. A imate s druge strane časne sestre, redovnike koji su civili – imaju znatan broj zvanja. Ono gdje je problem, je upravo to što mi živimo – nekakva sredina gdje je najmanje zvanja. Ono što trebamo u sebi gajiti jest sljedeće:

Evolucija nema uvijek pravo. Dok je god jednoga brata unutar zajednice, zajednica može zaživjeti kao jeruzalemska ruža, ponovno rasti, cvjetati i dobiti ponovnu vitalnost. U našim zajednicama, u većini slučajeva, **postoji gen** koji omogućuje preživljavanje.

U današnjem redovništvu treba glasno postaviti pitanje prilagodbe i novih putova.

Mentalitet se promijenio, civilizacija i kultura su se promijenili te bi bilo zaista anakrono da se mi kao zajednica i pojedinci ne mijenjamo. U tom je smislu potrebno da svatko od nas upozna suvremenu antropologiju: čovjek se promijenio. Kažu da je od bitnih problema suvremenog čovjeka antropološko pitanje: Tko je čovjek? Kroz čitavu povijest čovjek je znao tko je. On je pokušao odgovoriti na pitanje: Odakle si, čovječe; zašto živiš i kamo ideš?

Antropološki je problem suvremenog čovjeka sljedeći: Njega apsolutno više ne zanima odakle je, zašto živi i kamo ide. To je drama suvremenoga čovjeka, što ne želi znati tko je, oda-

kle je i kamo ide. Stoga je vrlo bitno da se od malih nogu upoznajemo s takvim antropologijama, strujanjima, s određenom suvremenom kulturom i društvom koja imaju svoja vrlo jasna obilježja. I ono što stavko od nas treba imati u glavi jesti svijest da se mora mijenjati.

Mijenjanje, prilagodba nije u sebi nešto negativno. To je spremnost odgovoriti znakovima vremena, odgovoriti potrebama suvremenog čovjeka.

Zaključno: Redovništvo ima budućnost, mi kao redovnička zajednica imamo budućnost, samo nam je potrebno tražiti put kojim nam je ići u tu budućnost.

III. Zavjeti

Velika tema koju susrećemo u Godini posvećena života je pitanje zavjeta. O njima uvijek razmišljamo, oni su nam beskrajno nejasni. Sadržaj nam je poznat, ali življenje, ponutrenje zavjeta, to je područje vrlo konfliktno.

Pogledajmo što se događa na području poslušnosti. Jedan od većih problema koje mi živimo unutar naših zajednica je odnos autoriteta i poslušnosti.

Još nismo dokraja definirali pitanje čistoće jer smo je sveli na seksualno područje, na biologiju. Sveli smo je na moraliziranje iz perspektive seksualnoga morala. Mi još nemamo dokraja čistoga pojma čistoće.

Pitanje je siromaštva velika stavka. Na poseban je način skandalozno što između onoga što živimo i onoga što govorimo postoji ogroman raskorak. Postoje pojedinci koji žele živjeti siromaštvo, ali se boje svojih, bogatih zajednica. Kako smo mi redovnici našli savršenih isprika da živimo upravo onako kako želimo živjeti.

Svakako živimo u jednom povijesnom i kulturnom kontekstu u kojem redovnički zavjeti nisu na osobitoj cijeni. A mnogi od naših suvremenika uopće ne razumiju te zavjete. Kako objasniti ljudima da živimo evanđeoske zavjete? Smatra se da su ti zavjeti neljudski, jer stvaraju nezrele, neostvarene i često patološke osobe.

Ima mišljenja da je naše poimanje čistoće dovelo do pedofilije u Crkvi. Jedan od razloga zašto ne znamo živjeti svoju seksualnost na zreo način je način našeg odgoja u vremenu formacije. Nije se smjelo strpati košulju u hlače da se ne bi slučajno rukom dodirnulo genitalije, jer to je bilo područje nečistoga, područje grijeha, područje đavla. Naravno da je takav stav kod određenih visokih prelata doveo do toga da negdje

u tajnosti, ostajući na infantilnoj razini stvaraju odnos s onima koji su infantilni, s djecom. Jer nikada svoju seksualnost nisu doveli do sfere zrelosti, odgovornoga spolnog ponašanja.

Može se reći da prigovori zavjetima ima djelomično temelja u našem načinu njihova življenja.

Evo recimo poslušnost. Danas se mnogima čini kao da poslušnost napada temeljna ljudska prava, slobodu odlučivanja i izbora, samoodređenja i samoostvarenja. Poslušnost je absurd, paradoks za suvremenoga čovjeka koji teži za slobodom.

Čistoća se gleda kao lišavanje dobara braka i obitelji, odricanje od konkretne osobe s kojom je moguće podijeliti lijepo i ružne trenutke života, radosti i žalosti, uspjeha i neuspjeha, odricanje od nježnosti i topline i svakodnevne intimnosti.... Za odreći se takvih stvari mora se imat posebnu snažnu motivaciju..., a to je „poredi kraljevstva Božjega“ i ništa drugo.

Siromaštvo je još manje cijenjeno u svijetu koji je od blagostanja i ekonomije napravio najveće vrednote. Siromaštvo je zlo koje treba uništiti. Zlo kojeg se treba oslobođiti da bi bili potpuno slobodni i autonomni, da ne ovisimo o nikomu. Važno je imati da bi mogao biti netko, a ne biti da bi mogao biti netko.

Neki stoga pokušavaju zavjete prereći, odnosno dati im novo značenje.

Naravno, uvijek će biti predmet naših razmišljanja sadržaj zavjeta. Ali mnogo je važniji naš odnos prema onomu što konkretno zavjeti znače. Tako neki pokušavaju dati novo ime svakom pojedinačnom zavjetu:

Zavjet siromaštva bi trebao nositi ime zavjet zahvalnosti. Sadržajno on bi se odnosio na uporabu materijalnih dobara, koja nisu naše vlasništvo nego su darovana. Ako zavjetu siromaštva pristupimo iz perspektive osobe, onda ima podloge da ga se nazove „zavjet zahvalnosti“ po onome što govorи sv. Pavao: Sve je Božji dar. Jedini pravi stav redovničke osobe jest zahvalnost i logika dara. To je velika poruka koju možemo poručiti suvremenom svijetu. Tu logiku dara trebamo živjeti, svjedočiti i propagirati. Ona je vrlo jednostavna. Ja sam dar samome sebi. Bog me je darovao. Ja nisam gospodar svoga života. I ja se ostvarujem kao čovjek i kao redovnik tek darovavši se drugome. Čovjek koji se ne zna darivati manjkav je u svome čovještvu i u svome humanom. Redovnik koji se ne zna darivati je redovnik koji je manjkav u svome redovništvu. Logika dara, odnosno zahvalnosti je ono što stoji u pozadini zavjeta siromaštva.

Zavjetu čistoće trebalo bi dati ime zavjet doživotne vjernosti. Do sada se o njemu govorilo uglavnom iz perspektive spolnoga morala. Iz perspektive osobe on bi trebao biti životni stav, opredjeljenje i zvati se vjernost u ljubavi ili „zavjet doživotne ljubavi“. To je pozitivno poimanje zavjeta čistoće. Često znamo sebi reći: nemam žene, nemam djece, nemam nježnosti zato mogu sebi priuštiti dobro auto, lijepo odijelo, itd. Tim mi svjesno sebe stavljamo u poziciju žrtve da bi mogli profitirati na drugom mjestu. To već dodiruje područje zavjeta siromaštva.

Ipak moramo biti svjesni: Nitko nas na ovo nije prisilio. Nijedan zavjet nije žrtva, odricanje na nekom području kako bi to nadoknadio na nekom drugom području.

Stoga je zavjet čistoće prvenstveno pozitivna stvarnost, projekt, program, nove mogućnosti, a ne neko odricanje od nečega. To je potpuno predanje Bogu, punina, a ne puritanizam. To je duhovno, a ne tjelesno. Taj je zavjet čistoće sličan onome što bračni drugovi žive u braku kao bračnu čistoću.

Koliko smo bili pravedni kad se govorilo o savršenoj i nesavršenoj čistoći?

Savršena čistoća bila bi, tobože, djevičanska čistoća nas redovnika i redovnica, anđela.

Nesavršena čistoća bila bi, tobože, bračna čistoća.

Gdje je problem?

Problem je što se spolnost, legitimni odnos između muškarca i žene, smatra prljavim, negativnim, grešnim.

Ispravno je redovničku čistoću staviti na razinu bračne čistoće. Obje su komplementarne stvarnosti koje, i jedna i druga, odražavaju otajstvo Isusa Krista koji se prevodi u dva oblika življenja: redovničko i bračno življenje. To bi trebao biti smisao zavjeta čistoće.

Zavjet poslušnosti želi se prevesti s izričajem zavjet raspoloživosti. Ne raspoloživost jednostavno za provincijala, za gvardijana, nego za Božji plan s ljudima. Raspoloživost Bogu koji nas zove i mi se odazivamo. To je onaj zavjet spremnosti ili raspoloživosti koji nalazimo u odazivu Samuela, u odazivu BDM na Božji zov. To je odaziv Isusa Krista koji je došao vršiti volju Očeva. Istinski je sadržaj zavjeta poslušnosti: Biti spremna na sve poslove, na sve zadaće koje konkretno naše zvanje zahtjeva. To je ono „Idite!“ na kojem inzistira papa Franjo, šaljući nas na periferije, ne samo egzistencijalne, nego i kulturološke, duhovne i političke. To bi bio, gledajući iz osobne perspektive, zavjet poslušnosti.

IV. Zajedništvo

Četvrta je dominantna tema Godine posvećena života **zajednica, odnosno zajedništvo**.

Redovništvo i zajedništvo su sinonimi. Jedno bez drugog ne postoji. Treba uočiti dinamiku zajedničkoga življenja i činiti sve **da zajednice postanu zajedništvo**. Do sada se naglasak stavlja na izvanjsko funkcioniranje institucije kao takve, Reda kao takvog – opservancija. Tu se na račun zajednice gazilo pojedinca, njegovu slobodu, njegova prava. Pojedinac je bio progutan od zajednice. I mnogi su odgojeni na taj način da „sam ja kotačić koji funkcionira za dobro zajednice“. To su masovne organizacije – velike i mogle su jedino na taj način funkcionirati. U tom kontekstu imate poslušnost koja je slijepa poslušnost, gdje je vrhunac takve poslušnosti bio „saditi kupus naopako“. Ako tako nisi učinio, išao si kući. Takve je zajednice pregazilo vrijeme.

Ali danas postoji jedna druga opasnost. Stvaranje zajednica **samoostvarenja**.

To su zajednice koje su nikle nakon Drugoga vatikanskog sabora, nakon promijenjene antropologije i različitih kulturoloških promjena. To su zajednice koje su prvenstveno funkcionirale u prilog pojedincu. To znači sljedeće: Zajednica je dobra i poštivat će je tek ukoliko ide meni u prilog, ukoliko mene poštaje i moje planove, ukoliko sam ja u središtu te zajednice. Tu imamo slučaj da je pojedinac pojeo zajednicu. Ona je nefunkcionalna, odnosno funkcionalna za pojedinca. Takav oblik zajedništva doveo je mnoge zajednice do istrebljenja.

Imate ljudi koji kažu: „Ja se nisam našao u zajednici.. Ali, čovječe, ti nisi došao tražiti sebe, nego tražiti Isusa Krista i tek našavši Isusa Krista naći ćeš sebe.“

Gdje naći rješenje za naše zajedničko življenje? Na koji način misliti i živjeti zajedništvo u posvećenom životu?

Postoji rješenje. Nećemo ga naći u alternativi institucija ili pojedinac. Nego i instituciju i pojedinca trebamo okrenuti prema Vertikali. To znači: institucija i pojedinac kao takvi postoje i imaju smisao tek ako ostvaruju transcendentna dobra, evanđeoske vrednote, ili ono što zovemo vrednote Kraljevstva Božjega. Onda zavjeti čistoće, siromaštva i poslušnosti dobivaju sa svim drugačije svjetlo, imaju drukčiju perspektivu i žive se na drugačiji način. Inače neće se naći rješenje.

Stoga je dopušteno pitanje: Na koji način ja pripadam svojoj zajednici?

Postoje različiti načini pripadnosti zajednici. Evo ih četiri koja su neadekvatna, neprikladna, manjkava:

Ekstrakomunikarac = izvanzajedničar. Živi na periferiji zajednice, ne osjeća zajednicu kao vlastitu obitelj. Često ga se naziva priljepkom. (Nemojmo gledati na druge, nego na sebe!) Priljepak je uvijek priljepak. On nije sastavni dio zajednice kao takve. On će živjeti neko vrijeme na periferiji i na kraju će otpasti.

Antikomunikarac = Samo sebe vidi, svjestan samog sebe, ne treba druge i nema povjerenja u druge. Redovito se radi o ljudima koji su sebi samodostatni, samostalno djeluju, samostalno donose planove i ostvaruju ih. Radi se o pojedincima koje možemo nazvati čuk na pustoj razvalini. Oni su povezani sa zajednicom, ali nisu u odnosu s braćom u zajednici. Postoji razlika između zajednice i mase. Članovi zajednice gledaju jedni druge u lice, a masa živi lakat do laka. Antikomunikarac ističe samo sebe, ima ga svugdje, svatko ga pozna, a u zajednici je vrlo, vrlo beskoristan.

Hiperkomunikarac = Radi se o ljudima koji su imali pozitivno iskustvo vlastite obitelji, oca, majke, braće i sestara. Takvo iskustvo žele prenijeti u redovničke zajednice i svim drugima sole pamet, kako treba zajedno živjeti, kako bi se ostvarila slika idealne zajednice. Hiperkomunikarac može biti vrlo, vrlo teška osoba, osoba koju bi netko od prepostavljenih trebao dovesti u pravi red. Takvi stalno nameću svoj stil življenja, razmišljanja i odnosa unutar zajednice.

Pseudokomunikarac = Radi se o osobi koja glumi da pripada zajednici, da poštuje i voli druge, ali svi njegovi interesi, život i djelovanja su izvan zajednice. Daj Bože da je to negdje među katekumenima, u nekim drugim zajednicama, u molitvenim zajednicama i sl. koji su mu pokriće za njegovo stvarno življenje.

Evo to je ono na što treba svratiti pozornost da se izbjegava s obzirom na strukturu i življene u zajednici i zajedništvu.

V. Buditi optimizam

Nužan korak za bilo kakvo djelovanje u budućnosti je **optimizam ili vraćanje povjerenja u same sebe**.

Zašto spominjemo tu dimenziju? Zato što je previše pesimizma unutar svijeta. Toliko je toga negativnoga, hladnoće, narcisoidnosti, egoizma, udaljenosti jednih od drugih, samodostatnosti.

Redovnici su specifična kategorija ljudi i redovnici trebaju vratiti optimizam jer taj optimizam oduvijek postoji u redovništvu.

Previše se govori o ispraznjenim sjemeništima, novicijatima, klerikatima, o velikom broju izlazaka iz zajednica, o starenju članova, o težini vlastitih institucija što više ne možemo nositi i podnosići, o stresnom aktivizmu, neodgovornoj lijnosti, o slabljenju zajedničkoga života kao i duhovnoga života, o vječnim ekonomskim problemima. Za neke življenje posvećena života dodiruje dno dna. Za druge posvećeni život živi evanđeosku anemiju, nedostatak žara i ponosa, premalo uvjerenja koje dovodi do frustracije i razočarenja, gubljenje očaranosti redovništva je ogromno. **Stoga je pozvati na optimizam, pozvati na povraćanje povjerenja u redovnički život, povjerenje u samoga sebe imperativ.** Zato je važan doprinos koji možemo mi redovnici dati vlastitoj zajednici i likvidnom društvu, ako ponovno probudimo povjerenje u same sebe. Povjerenje u svoje **biti**, svoje postojati, u svoje djelovanje. To je *conditio sine qua non* u tom poslu.

Istina, mnoge posvećene osobe počinju raditi svoj posao s pretpostavkom da je njihov posao nedovoljan, banalan, bez ikakve vrijednosti, posao koji neće polučiti nikakve konkretnе rezultate. Naizgled to se čini tako, ako se redovnički posao uspoređuje s nekim poslom koji je kvantitativno mjerljiv. Ako se susretnete s nekim čiji je posao učinkovit i vidljiv, moramo sebi posvjestiti da naš posao nije kvantiteta, nego kvaliteta. Kako ćete izmjeriti sreću i radost osobe kojoj ste u sv. ispojivedi posređovali pomirenje s Bogom i ljudima? Za to mjere nema. Ta se kvaliteta ne može mjeriti. Zato postoji opasnost da mislimo kako naš posao nije učinkovit i da je neefikasan. Posvećena osoba treba raditi predano ne nadajući se ničemu od svoga posla. Čini se da danas pesimizam ima *bianco* ček posvuda, pa i u našim zajednicama. Recimo, ako imate redovnika, intelektualca, koji razmišlja: imam posao koji je vrlo kreativan i mjerljiv. Ako taj prihvata svoju zajednicu samo kroz pesimističke analize, reći ćemo: bravo, čovjek pozna situaciju, nema što, očitava nas od glave do pete. Ako drugi pak drukčije pristupa, iako zna kakva je situacija, tj. s optimističkog kuta gleda, imajući povjerenja u Boga i Duha Svetoga, prilijepit će mu se da je naivčina, ne poznaje svijet niti nas koliko smo jadni. Mi dajemo negativnom tipu, pesimistički orientiranom, prednost pred onim koji ima Duha Božjega i koji daje optimističnu sliku i re-

dovništva i svijeta oko nas. Istina je, stvari ne idu kako bi trebale ići, ali na sve četiri strane trebamo optimizam izvikivati i širiti. Drugačije je stanje duha, ako se usmjerimo na pozitivno, makar to bilo ne znam kako teško, nego kad se usmjerimo na negativno. Pesimizam je stanje duha i duše koji je okupiran fantazmama i fantazijama, bavi se negativnim stvarima po onom načelu: Ako jedan pas ujeda, ujedaju svi psi. To je negativan stav, koji ima ogromnu snagu i prizivlje još više negativnoga, nego ga ima.

Vizija posvećene osobe treba biti drukčija, odnosno optimistična vizija, vizija nade. Bez entuzijazma život posvećenih osoba je mlohat, sliči životu osoba koje su duboko utrostile u likvidno društvo. To je život pun frustracija. Pogledajmo prve kršćane, bili su proganjani kao životinje, oduzimano im je sve, mučeni su, ali oni su se radovali. Zašto?

Zato što su imali snažnu svijest da je taj Netko koji je izvor naše radosti – Isus Krist uvijek s nama, pa i u kriznim situacijama, ide s nama kroz ovaj svijet takav kakav jest.

To su razlozi zašto kao temeljnu crtu svoga redovništva moramo gajiti optimizam, vratiti povjerenje u same sebe, u ono: ja vrijedim. Ne vrijedim sam po sebi, ali me Bog čini vrijednim za mene osobno, za moju braću, za ovaj svijet kojem sam poslan.

Iz takva stava mogu se razviti konkretni prijedlozi. Spomenut ćemo neke:

Osnaziti posvećeni život. To znači konkretno: Više Isusa i Duha Svetoga, a manje institucije; više kerigme, a manje valorizirajuće hermeneutike; više služenja, a manje zapreka i zabrana; više kvalitete i intenziteta, a manje kvantitete; oslobođanje od dekadentnih i propalih struktura; nadilaženje razočarenja; prepoznavanje novih smislenih prijedloga; povratak Riječi Božjoj i izvornoj karizmi; odgovor znakovima vremena; sposobnost dijaloga; vrednovanje susreta, osobito sa siromasima i laicima. Sve to vodi k novoj paradigmi o kojoj se toliko govori, ali se malo što poduzima.

Rekonstruirati da bi ponovno oživjeli život. To znači: Reformirati strukture, olakšati ih, staviti ih u funkciju autentične animacije. Aktualne strukture ne služe kao što su nekada u prošlosti služile. Neke su od njih postale mlohave, teške, opterećujuće. Pitanje: Nosimo li mi strukture ili one nose nas? Ako ih mi nosimo, bojam se da će nas satrti. Strukture trebaju biti podrška evanđeoskom i apostolskom djelovanju. Ako to nisu, trebamo ih odbaciti.

Slušati Boga u ugrozenima, u siromasima, bolesnima, starima i malima. Razvijati eko-teologiju. Dakle, cijeniti život općenito, na poseban način cijeniti ljudski život. Prvenstvena je naša funkcija biti za siromahe. Treba sići s balkona i ući u procesiju. Ne promatrati događanja u svijetu kao neaktivni promatrač, nego trebamo biti involvirani u ono što se događa.

Stvoriti bratstvo i probuditi nadu. Bratstvo koje će oduševljavati druge. Fratar i habit svjedočice. Dva fratra koji žive na pravi način svjedočanstvo su obitelji, supružnicima. Naš harmoničan život svjedočanstvo je drugim ljudima. Trebamo učiniti da naše zajednice budu odmor, oaza i sve ono što je potrebno čovjeku koji je u tom suvremenom svijetu izudaran na sve moguće načine.

Da bismo stvorili takve zajednice potrebno je učiniti nekoliko koraka:

Preci od života u zajednici na zajednički život. Zajednički život koji je bogat osobnim odnosima, licem u lice, prihvatanjem, dijalogom, odgovornom slobodom i skrbi za drugoga. To je ono što treba animirati naš zajednički život.

Prijeći od struktura koje nas ostavljaju infantilnima na podršku koja nas odgaja u slobodi. To je na poseban način zadatak gvardijana i odgojitelja. Odgojiti osobe u slobodi i zrelosti koje će sutra voditi druge.

Prijeći od nemoguće jednoobraznosti na zajedništvo različitosti. Ono što trebamo na poseban način u našem životu uvažavati je Presveto Trojstvo. Tri osobe nejednake, sve su različite, a djelovanje je isto.

Prijeći od utvrđenih rovova na otvoreno bojno polje gdje se treba boriti za Kraljevstvo Božje. Zatvorena, introvertirana zajednica je redovito neurotična zajednica, bolesna zajednica, zajednica bolesnih pojedinaca. Mi ne smijemo biti u pozadini nego na prvoj crti gdje se borimo za pravdu, solidarnost i mir.

Trebamo se humanizirati da bismo humanizirali druge. Deklarativno govorimo: Ako nisi čovjek, nećeš biti ni redovnik, ni svećenik niti bilo što drugo. Meni se čini da nemamo dovoljno bliskosti ni obzira prema drugome kraj sebe, a to zbog toga jer smo previše usmjereni na sami sebe. Ako u obitelji imaš djeda i oca, onda će unuk biti onaj koji će ih pomalo poticati da i njemu naprave prostora. Možemo imati 60 ili 70 godina, a da nas nitko nije u red dotjerao, niti sin jer ga nemamo, niti unuk jer ga nemamo, niti žena jer je nemamo. Nitko nas nije pozvao na odgovornost. U zajednicama imate tako sa-

moživih osoba koje gaze sve oko sebe, izdignu se iznad drugih i baš ih briga za druge. Naše su zajednica dobro tlo za razvoj takvih osoba. Njima redovito nedostaje **humanum**. Trebamo se humanizirati da bismo mogli humanizirati druge.

Ono što je u našem redovničkom životu potrebno je preći iz protagonizma u služenje. Prošlo je vrijeme Crkve koja je dominirala svime, gospodarila svime. Moć, vlast, pozicija, ime, očuvanje ugleda, itd. – s toga protagonizma treba preći u poziciju služenja. Ne zabavljati se ulogom moći i vlasti, važnosti i utjecaja u društvu, nego autentičnošću svjedočenja. To nas treba okupirati. Nije važno držati se moći i ugleda prošlosti nego spustiti se i biti spreman služiti. To je put u budućnost.

Trebamo također biti poučeni u tehnološkoj kulturi u sučeljavanju. Digitalni svijet – to je novi kontinent. Mi ga redovnici trebamo misionirati. Koliko smo nazočni u njemu? I način na koji smo nazočni u njemu?

Ima već fratara koji su Facebookom i internetom zarobljeni. Oni više nisu gospodari samih sebe, niti svojih misli, niti svojih pogleda na svijet. Imamo tu pravi paradoks. Umjesto da mi budemo oni koji ćemo time upravljati, tehnologija upravlja nama. Mi smo nju stvorili, ali dođe trenutak kad ona stvara nas. Govorimo već o umjetnoj inteligenciji koja nas dovodi u opasnost da nas pretvori u nešto što mi nismo.

Trebamo taj digitalni kontinent upoznati, vidjeti koji narod obitava na tom području i u njemu misionariti. To više nije obveza starih ljudi koji su izvršili svoje poslanje, to je obveza mlađih generacija fratara. Trebate prepoznati kulturno-ruški trenutak svijeta u kojem ćete morati dje-lovati. Tehnologija stvara novu antropologiju, stvara novu psihu čovjeka, svijeta u kojem živimo. Dakle treba kristijanizirati taj novi digitalni kontinent, odnosno digitalni svijet. To zahtjeva da slušamo nove antropologije i nova mišljenja. Na mlađima je također da prepoznačaju novi govor, novi jezik koji može zavesti čovjeka ako ga on ne poznaje. Često nam taj novi govor, fino upakiran, može podvaliti laž.

Uz optimizam moramo gajiti i nadu. To dušebno karakterizira redovnički život. U što redovništvo polaze svoju nadu? Je li u institucije, je li u samostane, je li u broj podmlatka ili u nešto drugo? To je pitanje za ispit savjesti. Ako je išta izvan Isusa Krista, onda smo na krivom putu.

Zaključna pitanja:

Kako Isusa slijedimo?

Kakvo Isusovo lice pokazujemo našim životom i našim poslanjem?

Kakvo Božje lice svjedočimo?

Kakvo se lice Božje pokazuje kroz naše strukture i kroz naš način vršenja vlasti?

Naša je budućnost sigurna, a to je Isus Krist.

PROPOVIJED fra Šimuna Bilokapića

Draga braćo,

rekli smo da su nam otvorene mogućnosti živjeti u nadi i optimizmu s obzirom na ono što će biti s nama. Osobno svatko od nas treba sudjelovati u toj budućnosti koja nas iščekuje. Bitno možemo tim ovladati. Da, postoje samo dvije kategorije fratara s obzirom na izgradnju naše budućnosti, a to su: konstruktivni fratri i destruktivni fratri. Oni koji će nositi zajednicu i izgradnju zajednice te oni koji će na sve moguće načine riječima, djelima, ponašanjem i postupanjem zapravo sudjelovati u razgradnji onoga što je franjevaštvo, onoga što zovemo svećeništvo. U pozadini toga konstruktivnoga i destruktivnoga stava, čini mi se, postoje dvije ozbiljnije vrjednote, odnosno, protuvrjednote. To je pitanje oholosti i poniznosti. Maleni i ponizni su oni koji čitaju, razumiju i sudjeluju u Božjoj mudrosti i svemu onome što Bog želi poručiti. Oholost je vrjednota, mana, protuvrjednota, koja ima široki prostor u kleričkom i redovničkom životu. Rijetko koje osobe mogu biti tako tašte i ohole kao klerikalne, rijetko koja sredina može izbaciti tako tašte i ohole osobe kao što je to redovnička sredina. I nije neistinita ona tvrdnja koja kaže da je čovjek općenito, a možete misliti tek mi, 70% sastavljen od oholosti, kao što je tijelo njegovo 70% sastavljeno od vode.

Dakle, ta poniznost o kojoj Isus u evanđelju govorio: "Učite od mene jer sam krotka i ponizna srca", zapravo je nešto što nas vrlo pogađa u obraz. Stoga, riječ-dvije o tome, o tim dvama temeljnim sposobnostima koje mogu graditi ili razgrađivati naše zajednice.

Ta želja oholosti, biti barem malo iznad drugoga, prisutna je i nazočna od vječnosti - od prapočetaka ljudskoga roda, ali i prije toga. Što je to što je Lucifera natjerala da se pobuni protiv Boga, biti kao On ili malo veći od Njega? Zašto Adam i Eva žive svoju dramu? Zato što žele biti kao Bog. Zašto Kajin ubija Abela? Imate uvijek jednu te istu matricu, jednu istu paradigmu kojom postupa čovjek kada čini zlo. To je oholost. To je taština. Prepoznata od vječnosti, zato ju se

definira kao majku, kraljicu, izvorište svega onoga što je grijeh, što je mana. To nije više kompleks manjega čovjeka koji će svoj kompleks riješiti visokim potpeticama. Riješit će on svoj problem. Oholost je destruktivna sposobnost. Ako smo oholi, propast ćemo. Ako smo oholi kao zajednica, propast ćemo. Ako smo oholi kao narod, propadamo. Djeluje kao nešto pesimistično, ali nije.

Isus nas poziva na poniznost, s razlogom. Jer poniznost je ono što izgrađuje, a oholost razgrađuje.

Evo jedan mini test svakom od nas, da izmjeri količinu i težinu svoje oholosti. Želiš li biti uvijek u pravu? Ako želiš, ohol si čovjek. Želiš li uvijek biti prvi, uvijek si u nekoj kompeticiji u odnosu sa svojom braćom? Rušiš li sve mostove prema onima koji te, ne daj Bože, kritiziraju? Ti si svetinja nad svetinjama koju se ne smije ni krivo pogledati, kamo li kritizirati. U totalnoj si i posve mašnoj depresiji ako nešto pogriješiš ili pokažeš se u lošem svijetu? Čitav svijet propada. Bježiš, sakrivaš se kao ranjena živina. Kad god pričaš, pripovijedaš, prepričavaš stvari, ti si uvijek glavni protagonist i, naravno, uvijek pobjednik? O svemu i svakomu imaš svoju riječ? Kritiziraš sve i svakoga. Za mišljenje drugih baš te briga.

Ako odgovorimo pozitivno na ova pitanja mi smo oholi ljudi i količina pozitivnih odgovora zapravo otkriva količinu naše oholosti.

Nasuprot tome, čitamo u današnjem evanđeoskom ulomku, Isus stavlja poniznost kao suprotnost oholosti. I zapravo kaže: "Učite od mene jer sam krotka i ponizna srca".

Gdje si ti to, Isuse, krotka i ponizna srca? Proglašavaš se Sinom Božjim? Veći si od Davida, Salomona i od svih proroka, pa u čemu si ti to ponizan? Blaženim proglašavaš oči koje Te vide! To samo oholica može reći.

Dakle, negdje u postupanju Isusovom kao da ne naziremo poniznost. A ipak, Isus nam kaže, to jest poniznost.

Poniznost nije, dragi prijatelji, braće, nakriviti glavu, hodati s rukama u rukavima jer to može biti savršena gluma. Znate kako mladić manipulira djevojkom? Služeći se upravo lažnom poniznosti. Kaže joj: "Čuj, ti si dobra cura, zaslizućeš više od mene, ja nisam baš pravi čovjek, znam popit, znam potegnuti šaku... Zapravo, taj dečko je silno prepreden, manipulativan je, čak nije kadar reći svojoj djevojci: "Ne volim te više, ne sviđaš mi se, ajde pokušajmo naći zajednički jezik.... on manipulira njome da bi je se na taj način riješio.

Neka nam Isus kaže što je to poniznost. I to je definicija poniznosti - učiniti se malenim. Manji brat. Iz ljubavi, da bi drugi mogli rasti. Pogledajte magične formule za naš redovnički život. Zamislite da svatko od nas postupa na taj način - učiniti se malenim, slugom, poniznim, da bi brat koji je sa mnom mogao rasti. Koliko je to različito od ovih svih pitanja koja smo postavili na početku? To je postupanje Isusa Krista. Iz Božanskoga obličja silazi u ljudsko tijelo, u materiju, utjelovljuje se. Zašto? Umire na križu. Smrt podnosi da bismo mi mogli postati djeca Božja, da bismo se mi mogli uzvisiti i da bismo mogli rasti. Čitavo Božje postupanje, povijest spasenja... način kako stvara čovjeka – sve to Božja poniznost. Silazi u blato, formira čovjeka, oblikuje ga. Bog ga inspirira u Bibliji. Bog govori kao mucavac, našim jezikom da bismo Ga mi mogli razumjeti. Kad se utjelovljuje, On se ponizuje, ulazi u tijelo da bismo mi mogli ući u vječnost. Evo danas će ovdje, na oltaru, biti jedno s nama. To je znak poniznosti. Sveti Franjo je bio oduševljen tom Božjom poniznošću. Znate li što je u *Pjesmi stvorenja* simbol poniznosti? Voda. "Blagoslovjen budi, Gospodine moj, po sestrici Vodi, ona je ponizna, draga i čista." Zašto je ponizna? Zato što kroz svoj tok ona silazi na najniže, da bi drugima mogla služiti. Simbol je oholosti ulje. U našem narodu postoji izreka: Plivati ka ulje s vrh vode. Ulje ili voda? Destruktivac ili konstruktivac? Oholica ili ponizan?

Filozofija kaže da je Evanđelje unijelo u svijet bolest poniznosti. Koja podvala! A znamo do čega nas dovela želja za moći, vlašću, posjedovanjem... Do mnogih ratova, prolivenе krvi, iskrvili smo se do kosti i za te grijehе nitko ne odgovara. Ne daj Bože da Crkva katolička negdje pogriješi, kao što je pitanje progona vještice... progonit će je vjekovima. Za sve ratove i nemire koji su uništili čovjeka, nitko za njih ne odgovara.

Evo, draga braće, ništa ne može biti tako dobro za zdravlje naše zajednice, za konstruktivni odnos prema budućnosti kao što je krepst poniznosti. Shvatimo to kao terapeutski učinak, jer, kažu to i psiholozi, nismo izliječili ljudi dok ih nismo doveli u stanje poniznosti. Priznati da si malen, da si krhak, da si trska koju vjetar ljulja, da u poniznosti možeš u Isusu Kristu biti dijete Božje. Dakle: mir, pomirenost, radost, bit će u našim zajednicama ako ostvarimo ovo na što nas Isus poziva - biti krotka i ponizna srca. Amen.

BLAGDAN SVETOG FRANJE 2015. U MOSTARU

U našem samostanu sv. Petra i Pavla u Mostaru, uoči blagdana sv. Franje u subotu 3.listopada 2015. slavljenja je sveta misa kojoj je prethodio Tranzitus, obred Preminuća sv. Franje. Samom blagdanu prethodila je devetodnevna priprava, devetnica, koja je ove godine bila prožeta razmišljanjima uz Papinu encikliku *Laudato si'*, nastojeći ljudima približiti važnost djelovanja i odnosa prema ekologiji i svemu stvorenom.

Svetu misu zajedno s obredima Preminuća predvodio je provincijal fra Miljenko Šteko u koncelebraciji ostalih svećenika iz Mostarskog samostana. Sam obred animirali su članovi Trećeg reda OFS-a, zajedno sa članovima Frame Mostar, a predvodio ih je fra Antonio Šakota. Oni su ušli u crkvu u procesiji s upaljenim svije-

ćama koje su odložili ispod oltara praveći znak Tau.

Svojom pjesmom misno slavlje uzveličao je zbor mladih, a u liturgijskoj asistenciji bili su postulatni Hercegovačke franjevačke provincije. Nakon evanđelja predsjedatelj slavlja pozvao je nazočne da zajedno ispjevaju psalam 142., što ga je sveti otac Franjo pjevao prije nego se preselio Gospodinu. Psalam je pjevan 'korski' u kojem je jedan kor činio prezbiterij, a drugi kor zbor s vjernim pukom. Nakon Psalma, fra Antonio je otpjevao antifonu: *O presveta dušo*, a obred je završio čitanjem izvješća brata Ilike o smrti svetoga oca Franje.

Provincijal fra Miljenko u svojoj propovijedi naglasio jedu je polazište, središte i sidro stabilnosti Evanđelje, a kao uporišne točke

imamo iskustvo našega oca svetoga Franje, imamo iskustvo prvih bratstava, imamo Izvore koji sve to prikazuju i iznose, imamo snažnu duhovnu, kulturnu, intelektualnu, misionarsku baštinu franjevačkog reda kroz stoljeća. A sve u jednostavnosti i malenosti, čistoći vlastita srca u srcu Katoličke crkve.

Mi upravo na ovaj dan, uz zagovor svetoga Franje želimo ponuditi uporišnu točku naših franjevačkih počela: Evanđeoskoga pristupa životu, miru i dobra! Poručiti da jednostavnost, skromnost, poniznost koje je živio sveti Franjo nisu nedostatak, nego vrlina.

Sv. Franjo, završio je Provincijal, danas po papi Franji jasno govori evanđeoske, Isusove riječi: *Blago siromasima duhom. Onima koji u sebi ne osjećaju potrebu gomilanja stvari i robovanja imutku. Blago onima kojim je i malo dovoljno. Blago onima koji su svjesni da dolazeći na svijet nisu imali ništa i da s ovog svijeta ništa neće odnijeti, da je materija ono što prije ili kasnije propada, a da duhovna dobra: vjernost Kristu i ljubav uz čisto srce su popadbina koja jamči vječni život.*

Blago nama ako poslušamo sv. Franju u nastojanju da činimo dobro!

Na kraju svete mise prije svečanog blagoslova, svetkovinu sv. Franje je čestitao gvardijan fra Iko Skoko i sve prisutne pozvao na zajedničku okrepnu u klastru samostana.

SREBRENI JUBILEJ FRANJEVAČKE GALERIJE NA ŠIROKOM BRIJEGU

U utorak, 6. listopada 2015. god., u 18.00 sati na Širokom Briještu u svečanom ozračju i skupu proslavljenja je 25. obljetnica postojanja Franjevačke galerije na Širokom Brijegu i tom prigodom pod pokroviteljstvom predsjedatelja Predsjedništva BiH dr. sc. Dragana Čovića otvoren je stalni izložbeni postav umjetničkih djela.

Skup je u ime širokobriješkog samostana pozdravio gvardijan fra Tomislav Puljić i izrekao svoje čestitke i dobre želje u povođu srebrenoga jubileja Galerije. Naglasio je da su franjevci kroz čitavu svoju povijest, uz svoje duhovno djelovanje, dizali i kulturu svoga naroda, što svjedoče muzeji, galerije i druge vrijedne zbirke po našim samostanima i župama, a posebno je to očito u ovoj Galeriji.

Fra Vendelin Karačić, umjetnički voditelj Franjevačke galerije, u svom obraćanju nazočnim govorio je o početcima djelovanja Franjevačke galerije i ulozi po-kognog fra Jose Pejića, prvoga i jedinog ravnatelja Franjevačke galerije. "Neka ovaj postav bude dar svim ljudima dobre volje", re-

kao je na kraju svoga obraćanja fra Vendelin Karačić.

Stalni postav moderne i suvremene likovne umjetnosti broji 229 izložaka, od kojih su neki iznimne vrijednosti. Autor izložbenoga postava je povjesničar umjetnosti i kritičar Igor Zidić, a koautori su Josip Mijić, mr. sakralnoga slikarstva i fra Vendelin Karačić, ravnatelj Franjevačke galerije.

Nazočnima su se prigodnim riječima obratili i fra Mate Dragičević, tajnik Hercegovačke franjevačke provincije, Milan Bandić, gradonačelnik Zagreba, Božo Biškupić, bivši ministar kulture u

Vladi Republike Hrvatske, a stalni postav je predstavio Antun Karaman.

"Franjevačka galerija dala je veliki doprinos da je Široki Brijeg danas kulturno središte ne samo Hercegovine, već i mnogo šire. Veliku zahvalu dugujemo našoj braći franjevcima, a ponajprije fra Jozi Pejiću i fra Vendelinu Karačiću", rekao je između ostalog Miro Kraljević, gradonačelnik Širokoga Brijega, u prigodnom obraćanju nazočnima

Izložbu je otvorio predsjedatelj Predsjedništva BiH dr. sc. Dragan Čović.

Svečanost obilježavanja 25. obljetnice uspješnoga djelovanja Franjevačke galerije svojim nastupom upotpunila je klapa 'Dobrkovići' s nekoliko glazbenih brojeva i voditeljica Željka Šaravanja.

Prvi stalni postav Franjevačke galerije s nešto više od 280 slika i skulptura otvoren je 25. srpnja 1990. godine. U to vrijeme fundus Galerije sadržavao je oko 1.000 likovnih djela izrađenih u svim slikarskim i kiparskim tehnikama, a danas ih je preko 4.500. U Samostanskoj riznici, zasebnom odjelu Galerije, izloženo je 20-ak slika starih majstora, te umjetnič-

ki oblikovani metalni bogoštovni predmeti i liturgijsko ruho, stare knjige među kojima i inkunabula iz 1493. godine.

Osnivači Franjevačke galerije imali su uzore u franjevcima koji su, u još težim okolnostima, uz

ulogu duhovnika preuzeli uloge prosvjetitelja i nositelja svekolikoga napretka. Tako su prvi visokoškolski studij u BiH, pod imenom 'Theologia domestica', otvorili 1867. godine.

Na poticaj i uz veliku pomoć

Franjevačke galerije 1996. godine osnovana je Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Mostaru sa sjedištem na Širokom Brijegu.

(D. L.)

FRA DINKO MASLAĆ PROSLAVIO SVOJU ZLATNU MISU

Dana 11. listopada 2015. u Gradnićima je svoju zlatnu misu proslavio fra Dinko Maslać. Slavljenikova želja bila je da svoj jubilej služenja Bogu i ljudima proslavi u zajedništvu sa župljanima župa Gradnići, Goranci i Izbično i u sklopu obilježavanja 12. Didakovih dana. Stoga je, posljednjega dana ovogodišnje kulturne manifestacije *Didakovi dani*, u župnoj crkvi sv. Blaža upriličena proslava fra Dinkove zlatne mise.

Nova župna crkva sv. Blaža u Gradnićima izgrađena je upravo za vrijeme kada je fra Dinko Maslać bio župnik te župe.

Fra Dinko je za svećenika zaređen na Širokom Brijegu 2. kolovoza 1964. godine, no zbog ozljeda zadobivenih u teškoj prometnoj nesreći svoju je zlatnu misu proslavio tek nakon oporavka. Osim u spomenutim župama Goranci, Izbično i Gradnići, djelovao je kao duhovni pomoćnik na Humcu, Posušju, Grudama, Drinovcima, Mostaru, Konjicu, Tomislavgradu, Tihaljini i Slanom.

Zlatomisnik je darovao sličice na koje je stavio moto: „Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko.“

U dijelu svoje propovijedi pro-

vincijal fra Miljenko Šteko, ukratko je progovorio o fra Dinkovom svećeništvu.

„Fra Dinko kao da se ovdje ponovno obnovio i vratio u svoje mladomisničke dane... Fra Dinko je djelovao kao da je tek na početku, željan posla, kao da dotad ništa nije uradio. Stoljetna nastojanja, sve tamo od našega velikog fra Petra Bakule o kojima su ovdje ljudi sanjali, fra Dinko pretvara u stvarnost. Zajedno sa svojim vjernim pukom, vašim djedovima i očevima on ovdje iz temelja podiže ovu predivnu župnu crkvu. Gradi je u stilu starohrvatskih ba-

zilika i želi vratiti ponos i poučiti sve o slavi naše povijesti baš po ovoj crkvi”, rekao je provincijal fra Miljenko, nakon čega je slavljeniku uputio iskrene čestitke u ime Provincije, svoje osobno ime, ali i uime onih kojima je fra Dinko u svom franjevačkom služenju bio brat, prijatelj i koji su danas ponosni na njega i nose ga u svome srcu.

Na kraju svečane proslave, koju su pjesmom uveličali župni zbor iz Gradnića i naši novaci, predstavnici župa Goranci, Izbično i Gradnići uručili su slavljeniku prigodne darove, među kojima se našao i fra Dinkov portret koji je na ovogodišnjoj likovnoj koloniji

„Didak“ izradio Mate Ljubičić.

Fra Dinku čestitamo i želimo

obilje Božjega blagoslova u dalnjem radu.

LEKTORAT I AKOLITAT NAŠIM BOGOSLOVA

(lektori)

(Fra3/fra Zlatko Čorić) – U srijedu, 14. listopada, u kapelici samostana hercegovačkih franjevaca u Zagrebu, mlada braća-bogoslovi, studenti prve i druge godine filozofsko-teološkoga studija primili su službe lektorata, odnosno akolitata. Službe lektorata i akolitata, pod molitvom Večernje, podijelio je o. Provincijal fra Miljenko Šteko, a svjedoci su bili odgojitelj bogoslova fra Svetozar Kraljević i fra Jozo Zovko. Prisutan je bio i fra Božo Šustić, ispred Franjevačke Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri.

Novi lektori tako su postali: **fra Pavle Ivić, fra Andrija Majić, fra Antonio Primorac, fra Ivan Pehar, fra Džoni Dragić, fra Petar Jukić, fra Marko Bandić, fra Leon Marijanović i fra Tomislav Crnogorac.**

Službu akolitata primili su: **fra Dario Kaurin, fra Luka Baković, fra Lovro Šimić, fra Luka Čorić, fra Renato Galić, fra Stipe Rotim, fra Zlatko Čorić, fra Milan Galić i fra Stipe Šarić.**

Neka nas sve prati zagovor Kraljice Mira!

(akoliti)

DUHOVNA OBNOVA NA HUMCU

Redovita provincijska mjeseca duhovna obnova održana je u srijedu, 21. listopada 2015., u našem samostan na Humcu. Na obnovu se skupilo 70 braće, uključujući postulante i novake koji su ministirali te su pod ravnanjem meštra postulanata fra Stanka Mabića svojim lijepim pjevanjem učinili sv. misno slavlje vrlo svećanim. Duhovnu obnovu predvodio je **dr.fra Tomislav Pervana**, duhovnik sestara franjevki u Međugorju. Govorio je na temu **Pozvani na svetost** stavljajući nam pred oči kao uzore čitavu plejadu svetaca koje slavimo u listopadu. Razumljivo je da se posebno zadržao na našem utemeljitelju sv. ocu Franji te ovdje donosimo jedan izvadak iz predavanja o našem duhovnom ocu i o njegovoj životnoj poruci za naše življenje Isusova evanđelja danas:

Asiški svetac nije ni u kojem pogledu jednoznačan nego je slojevit lik. Osoba na koju se mnogi pozivaju, koju mnogi svojataju, mnogi ga navode, pa je i sami izbor imena papa Franjo uključivao u sebe mnoštvo različitih i očekivanja ali i interpretacija. Asiški je svetac već za života bio izložen različitim, ponekad i oprečnim, proturječnim tumačenjima. Stoga, u svjetlu Godine posvećena života koju je Papa proglašio i koja još traje, vrijedi posvetiti nekoliko misli toj jedinstvenoj pojavi na katoličkome nebu i globusu....U svome traganju za životnim stilom i kako odgovoriti jasnom zovu Gospodina, koji ga je oslovio s križa, Franjo se nije ni pod koju cijenu htio pridružiti nekoj postojećoj zajednici ili redu koji su imali svoje jasne, čvrste strukture. Nije htio prihvati nijedno postojeće pravilo redovničkoga života. Mnogi su mu ih nudili. U svemu je slijedio svoje srce i Gospodinovo nadahnuće i zov. Htio je trajno imati živi 'priključak' na transcendentni, zabiljni izvor svojih nadahnuća. Stoga su ga rječi Pisma uvijek izravno pogađale, osjećao je kao da su upućene upravo njemu. Tako primjerice Isusove riječi iz Matejeva Evanđelja, desetoga poglavlja. Kad ih je za bogoslužja čuo, samo je uzviknuo: To je ono što hoću, za tim žudim. I odmah ih je kušao pretočiti u vlastiti život. Spontano, doslovce, bez ikakvih odbitaka ili dodataka.

Dramatična scena odvijala se nakon toga na gradskom trgu, pred mnoštvom pred kojim se Franjo razodijeva, vraća ocu sve, i novac i odjeću koju je na sebi nosio. Stajao je pred svima gol golcat, a biskup ga, zburjen, samo zaogrnuo plaštem. To je trenutak kad sin Pietra Bernardonea, uglednoga trgovca i građanina, postaje jedno veliko NIŠTA u očima svih prisutnih. Odsada on nije više ni trgovac, ni obrtnik, nije više ni građanin jer ga je otac razbaštinio. Nije ni prosjak s

ruba ulice, ali ni svetac. To tek treba postati. Jesmo li kadri posvijestiti sebi tu situaciju kad naprsto postaješ nitko i ništa? To je bio Franjo onoga dana. Ništa nije imao osim Oca na nebu. Nikakva više zemaljskoga uporišta nije imao. Govorka se da je izvan sebe, pomahnito, dječaci mu se rugaju, dobacuju mu pogrdne riječi, nabacuju se za njim kamenjem, nazivaju ga ludom, il pazzo.

Ali upravo u tome trenutku on postaje ono što jest, osoba, individua, slobodan, neovisan o bilo kome ili čemu, o onome što drugi govore. To je Franjo u svojoj jedincatosti, usmijeren samo na Jednoga. To je vrhunac individualnosti. Počinje kročiti stazom i hoditi putem, živjeti životom komu se ljudi dive. Postaje iznenadjenje i čuđenje svima koji ga susretnu. Ljudi su zadivljeni njegovim reakcijama, originalnim upadicama, intuicijom. On zrači nečim posebnim, Franjo isijava prijavačnu snagu. Nije to plod njegove samostege, voljnih napora, nego je sve rezultat snažnoga iskustva koje je imao te postupnoga rasta u iskustvu Isusa Krista, Raspetoga, i njegova Duha. Sve što mu do toga trenutka bijaše ogavno i od čega je kao od kuge bježao, odsada mu postaje, prema vlastitim riječima, slast i ugoda za dušu i tijelo.

Nakon vremena provedena u samoći, nakon što je dobio od Svevišnjega jamstvo da su mu mладенаčki grijesi i ludovanje oprošteni, da mu je Bog bio milosrdan (a to je iskustvo imao u brdinama Poggio Bustonea), vraća se među ljudi. Nakon egzodus-a iz svijeta, vremena u pustinji (upravo kao i Isus ili pak Pavao nakon događaja pred Damaskom), vraća se Franjo u svijet, među ljudi i započinje propovijedati. Ljudi su odu-

ševljeni, Franjine riječi zahvaćaju srca poput ognja. Izaziva pozornost kod ljudi, radoznalost. Slušatelji čute: **Franjo je zahvaćenik, oduševljenik.** Nešto se u njemu promijenilo, netko drugi vodi njegove misli i po-krete. Njega je zahvatila Višnja sila, žar, blizina Božja, Franjo izgara (stoga je i prozvan 'serafom') i to što nosi u sebi zahvaća sve u njegovoj blizini. Doskora mu se pridružuju istomišljenici koji žele živjeti istim životom, u istom ozračju molitve i Božje prisutnosti.

Franjo živi životom na posve novoj razini. Svu braću povezuje ista misao. Isto htjeti, isto željeti, isto činiti. Gospodina slaviti svojim životom. Duh Sveti 'iskri' i zahvaća pojedince. Pojedinci –zahvaćenici tvore cjelinu, blizinu i zajedništvo u slobodi. Tako opisuje Franjin životopisac Toma Čelanski početke Reda manje braće: „**On je prvotno osnovao Red manje braće i on mu je tom prigodom dao to ime... I doista su bili manji, bivajući 'svima podložni' uvijek su tražili neugledna mjesta i obavljali takve poslove... da bi se među njima prikladnim rasporedom podigla duhovna zgrada kreposti. I doista na temelju postojanosti izgrađena je velebna građevina ljubavi. U nju je uzidano živo kamenje... da bude prebivalištem Duha Svetoga. O, kolikim su žarom ljubavi plamnjeli novi Kristovi učenici! Kolika je bila njihova ljubav prema svetom zajedništvu! A kad bi se sastali ili bi se prema običaju negdje susreli, bljesnuo bi izraz ljubavi poput strjelice. Ta je zajednica bila pravo rasadište ljubavi. A što da reknemo o onim čistim zagrljajima, nježnim osjećajima, svetom poljupcu, srdačnu razgovoru, čednu smijehu, a što istom o prijaznu pogledu, bistru oku, poniznu srcu, pomirljivu jeziku, prijaznu odgovoru? Svi su imali jednaku nakanu, spremnu poslušnost i neu-morne ruke... Svu su ljubav izlijevali na zajednicu... Željno su se sastajali, a s još većom dragosću boravili su zajedno. Svima je bilo teško dijeliti se od zajednice, bolan im je bio rastanak, nemilo od-vajanje... Nije ih mučio nikakav strah. Bezbrizno su očekivali sutrašnji dan. A nisu bili jako zabrinuti... Uvijek su se bavili onim što je sveto, pravedno, pošteno i korisno” (1 Cel 38.39).**

Koje sreće i radosti kad bi tako danas bilo, kad bi-smo imali danas takve zajednice, prožete i zahvaćene Duhom Božjim! Zadaća i veliki ideali svetoga Franje poput ljubavi prema siromasima, prema stvorenju, posvećenost miru među ljudima i u svijetu nerijetko se danas podcjenjuju ako ih prenesemo u svoj zbilji. Početno oduševljenje doskora splasne, poteškoće nastaju već u zajedničkom životu. Zajedništvo i sloboda danas su gotovo nespojivi ako nema zajedničkoga iskustva Duha koji okuplja i 'cementira' zajednicu. Jedino iskustvo može biti temeljem koji nosi život, radost svagdana, oduševljenje za poslanje. Nerijetko, među-

tim, postojeće strukture u zajednicama polažu većma značenje formi nego duhu, što mlade sputava. Franjo je išao svojim putem, vođen Duhom Božjim. On je svjetli primjer obnove Crkve, istinske reforme u Crkvi, na temelju svetosti a ne kritike, koja danas preplavljuje Crkvu. Franjo podsjeća svijet na osobu Isusa Krista, u svim protegama. On je živa ikona Krista. Ono što bi Pavao rekao, ugodni miris Isusa Krista u svijetu (2 Kor 2,15).

Nakon Sabora Duh je probudio u Crkvi mnoštvo novih zajednica, pokreta koji se ne uklapaju u postojeće redove ili redovničke okvire. To je samo znak i poruka postojećim i etabliranim zajednicama da se otvore Duhu i dopuste mu djelovati. Samo će tako biti kadre proći kroz proces preobrazbe koji je prošao sveti Franjo. Pokretač nije oponašanje, nego nadahnucje, inspiracija, poticaj koji dolazi iz vlastitoga iskustva i rasta. Sveci kao uzori mogu nam posvjedočiti da je to moguće i do kojih se visina pojedinac može vinuti. Duh Sveti nije duh otuđenja, nego nas uvodi u prostore za

kojima srce teži. Svaki je čovjek manjkavo biće koje teži za Apsolutnim i nikakvo ga zemaljsko bogatstvo ni cilj ne mogu do kraja ispuniti niti zadovoljiti.

Time je ispunjen temeljni zahtjev moderne i pos-tmoderne, naime, potreba za samoodređenjem. Tko ga slijedi, s nutarnjom iskrenošću i poštenjem, krajnje dosljedno, osjetit će i shvatiti što je sv. Franjo mislio, osjećao, govorio te kako je molio. Tek kad je do kraja otkrio sebe, postao ono što Bog hoće sa svakim od nas, Franjo je postao magnetom za druge koji su se zaputili istim putem. Autentičnost i originalnost vlastita bića i nađena puta postaje i drugima rješenjem i odgovorom.

U žarištu teološke misli pape u miru Benedikta XVI. imamo govor o obnovi i produbljenu kršćanskoga iskustva i iskustva vjere, te gdje i kako otkriti i susresti se s Božjim tragovima u vlastitom životu. I tu nam primjer sv. Franje može poslužiti kao paradigma. Franjo se nakon susreta s Raspetim do kraja stavio u službu Evanđelja i dao se njime naskroz impregnirati. Otkri-

vao je Božje tragove u svome životu i stvorenju, u svim stvorovima i elementima – sve mu je bilo zornom ‘porukom’, Božjom ‘abecedom’ s pomoću koje je skladao i iz koje je izvlačio uzvišena i slavna imena Svevišnjega.

U promišljanju Franjina lika ponajbolje nam može pomoći sv. Bonaventura, kongenijalni tumač Franjine

osobe i života, zvan drugim utemeljiteljem Reda. On se mlađ zaputio u Franjinu školu iskustva i na temelju njegovih spisa možemo ustvrditi da ništa nije toliko doprinijelo iskustvenom deficitu crkvenoga navještaja koliko rastakanje jedinstva življenja života i naučavana nauka. Traje to od srednjega vijeka, otkako je aristotelovsko mišljenje prevladalo na sveučilištima. Od tada datira neprekinuti raskorak između nauka i života, teološkoga sustava i religijskoga iskustva, dogmatike i mistike. Sveci više ne oplođuju teologiju, oni su otuđeni od teološkoga mainstreama. Teolozi nisu više relevantna iskustva svetaca, sveci mogu svjedočiti ili opisivati kako Boga iskusiti, ali o Božjoj biti odlučuje stručnjak u dogmatici. Istinska pak teologija pretpostavlja vjeru, a živa vjera pretpostavlja iskustvo u životu, a svako iskustvo plodi temeljnim obratom, obraćenjem, zaokretom u životu. Zorno je to u Franjinu životu, a sv. Bonaventura i njegova teologija nezamislivi su bez Franjina iskustva.

U vjeri je riječ u konačnici o Istini, tj. o spoznaji koja se ne odnosi na ‘funkcioniranje’ svijeta ili stvari, nego o istini našega bitka. Ta istina osvjetjava cijeli život i bitak, prvenstveno naš um. Sve se temelji na susretu s Riječi, a ne ljudskoj refleksiji. Uska povezanost navještaja, teologije sa svetošću nije nikakva sentimentalna ili pijetistička priča, nego slijedi nužnom logikom iz obraćenja. Atanazije je nezamisliv bez iskustva živoga Krista kod Antuna Pustinjaka, Augustin je nezamisliv bez osobnoga žara i žudnje prema radikalizmu, Bonaventura i cjelokupna franjevačka teologija nezamislivi su bez uprizorenja Kristova lika, bez Franjina poistovjećivanja s Kristom raspetim, a Toma Akvinski je nezamisliv bez evangelizacijskoga zanosa jednoga

Dominika. I tako imamo kroz cijelu povijest Crkve slijed velikih teologa i svetaca. Veliki protestantski teolozi ostaju u sebi teološki prazni jer nisu prožeti svetošću i crkvenošću (primjerice Harnack). Na katoličkoj strani imamo Harnackov antipod na primjeru velikoga R. Guardinija, koji se nakon određene, gotovo ateističke faze u životu suočio s Isusovim izričajem (Mt 19,39): „Tko želi pronaći svoj život (tj. tko se želi samoostvariti), izgubit će ga, a tko zbog mene izgubi svoj život, zadobit će ga“. To bijaše njegovo tolle et lege, kao u Augustina. I ta mu se riječ poput ognja urezala u srce i biće. Gdje pronaći život? Odgovor je glasio: U nasljedovanju Isusa Krista. Gdje nasljedovati Isusa Krista? Samo u Crkvi. Samo u Crkvi i po Crkvi imamo pristup Bogu i Isusu Kristu, Guardinjev je odgovor. Zato je posluh Crkvi konkretnost našega posluha. Crkva je onaj novi i veći subjekt u kome se slijevaju i dotiču prošlost, sadašnjost i budućnost, subjekt i objekt, nebesko i zemaljsko. Crkva je mjesto naše sinkronije s Isusom Kristom, druge nema u stvorenoj zbilji.

Isto možemo slijediti u Franjinu životu. On je svim žiljem urastao u Crkvu i u njoj postao nenadmašivo velik, do danas uzor u svakom pogledu. Svetac koga vrijedi slijediti, koji nam je siguran putokaz do iskustva Isusa Krista u Crkvi. Prema riječima njegova najvrsnijega učenika, **sv. Bonaventure**, „**slijep je onaj koji nije prosvjetljen tolikim sjajem stvorenih stvari, gluhan je onaj koji nije probuđen tolikom vikom; nijem je onaj koji ne hvali Boga sa svih tih učinaka; lud je onaj koji ne opaža Prvo počelo na temelju tolikih pokazatelja. Stoga otvori oči, usmjeri uši svojega duha, razveži svoja usta i prikloni svoje srce, da u svim stvorenjima gledaš, slušaš, hvališ, ljubiš i poštueš, veličaš i častiš Boga svojega**“. To je ona daleka i bliza jeka Franjina života koja odzvanja i u apostolskim spisima pape Franje.

Poslije predavanja bila je prilika za sv. ispovijed, a potom zajedničko slavlje sv. mise, koju je predslavio provincijski vikar fra Ivan Ševo u koncelebraciji s humačkim gvardijanom fra Velimirom Mandićem, predvoditeljem obnove fra Tomislavom Pervanom te još četrdesetak svećenika. Fra Ivan je, uz svoj osobni pozdrav, prenio pozdrave provincijala fra Miljenka Šteke koji je kao predsjednik UFME na sastanku svih provincijala Europe u Dubrovniku.

Uvodne riječi u sv. misu koje je izrekao fra Ivan donosimo u privitku kao i fra Tomislavovu propovijed.

Gvardijan fra Velimir Mandić, koji nam je na početku susreta izrekao iskrenu i topu dobrodošlicu, sa samostanskom braćom i kuhičkim osobljem u svojoj ljubaznosti i širokogrudnosti omogućili su nam te duhovne trenutke, ali i počastili svečanim ručkom. Na tome im iskrena hvala! Doživjeli smo dio

bratskog ozračja kako ga je opisao Toma Čelanski, a što je fra Tomislav u svom izlaganju citirao.

Poslije ručka mnoga braća su posjetila bolesnog devedesetdevetogodišnjaka fra Vinka Dragičevića i iskazali mu svoju bratsku pažnju, neki su se zadržali razgledavajući izložbu križeva iza oltara stare i vrlo

ukusno obnovljene crkve, odnosno muzeja i galerije „Majka“.

Razišli smo se na svoja odredišta s ehom riječi Ps 133. u srcu i ušima što smo skupa s postulantima i novacima pjevali u sv. misi: **Gle, kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti!**

DOPIS: SVOJ BRAĆI PROVINCIIJE

Draga braćo!

Definitorij naše Provincije održao je svoje redovito zasjedanje 4. studenoga 2015. u Mostaru. Ovim putem želio bih priopćiti nekoliko odluka koje se odnose na funkcioniranje i život našega Bratstva.

- Budući da se u travnju 2016. navršavaju tri godine od našega posljednjega provincijskog kapitula, Definitorij Provincije odlučio je, sukladno zakonodavstvu Reda (usp. GS, čl. 166), da sljedeći provincijski kapitol bude od 12. do 15. travnja u našem samostanu u Mostaru. O svim detaljima vezanim za kapitol Provincije, držeći se uobičajenih rokova dosadašnjih intermedialnih kapitula, Tajništvo Provincije će pravodobno poslati obavijesti.

- Radi opće odredbe da se provincijski i kustodijski kapituli ne održavaju šest mjeseci prije i poslije Općega kapitula Reda, kapitol u našoj Kustodiji Sv. Obitelji u SAD-u i Kanadi započet će 7. prosinca 2015. u samostanu sv. Ante u Chicagu. Ta odluka uvjetovala je i provincijalov kanonski pohod Kustodije. Stoga, radi kanonskoga pohoda i predsjedanja kustodijskom kapitolu, provincijal je u Kustodiji od 12. studenoga do 15. prosinca 2015. Kako je predviđeno našim zakonodavstvom (usp. GS, čl. 186, &1), u poslovima i događanjima u Provinciji, u tom vremenu, zamjenjuje ga vikar fra Ivan Ševo.

- Naš redoviti "Kapitol na rogožinama" i provincijska duhovna obnova 29. studenoga pada u nedjelju. Definitorij je odlučio da taj dan sveprovincijskoga okupljanja proslavimo u srijedu prije toga, 25. studenoga 2015. Obnovu će voditi naš vikar, fra Ivan Ševo. Da ne bi izostao provincijalov izvještaj o Provinciji i potrebna pojašnjenja, provincijal će uz kanonski pohod Provinciji održati i pokrajinske kapitule naših samostana. Raspored će biti objavljen zajedno s nadnevima kanonskog pohoda.

Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

tel.: +387 (0)36 333-525; faks: +387 (0)36 333-526; e-pošta: mostari@franjevcii.info; www.franjevcii.info

Mostar, 8. studenoga 2015.
Ur. br.: 752/2015.

SVOJ BRAĆI

Draga braćo!

Definitorij naše Provincije održao je svoje redovito zasjedanje 4. studenoga 2015. u Mostaru. Ovim putem želio bih priopćiti nekoliko odluka koje se odnose na funkcioniranje i život našega Bratstva.

- Budući da se u travnju 2016. navršavaju tri godine od našega posljednjeg provincijskog kapitula, Definitorij Provincije je odlučio, sukladno zakonodavstvu Reda (usp. GS, čl. 166), da sljedeći provincijski kapitol bude od 12. do 15. travnja u našem samostanu u Mostaru. O svim detaljima vezanim za kapitol Provincije, držeći se uobičajenih rokova dosadašnjih intermedialnih kapitula, Tajništvo Provincije će blagovremeno poslati obavijesti.

- Radi opće odredbe da se provincijski i kustodijski kapituli ne održavaju šest mjeseci prije i poslije Općega kapitula Reda, kapitol u našoj Kustodiji Sv. Obitelji u SAD-u i Kandi započet će 7. prosinca 2015. u samostanu sv. Ante u Chicagu. Ova odluka uvjetovala je i provincijalov kanonski pohod Kustodije. Stoga, radi kanonskoga pohoda i predsjedanja kustodijskom kapitolu, provincijal je u Kustodiji od 12. studenoga do 15. prosinca 2015. Kako je predviđeno našim zakonodavstvom (usp. GS, čl. 186, &1), u poslovima i događanjima u Provinciji, u tom vremenu, zamjenjuje ga vikar fra Ivan Ševo.

- Naš redoviti "Kapitol na rogožinama" i provincijska duhovna obnova 29. studenoga pada u nedjelju. Definitorij je odlučio da taj dan sveprovincijskoga okupljanja proslavimo u srijedu prije toga, 25. studenoga 2015. Obnovu će voditi naš vikar, fra Ivan Ševo. Da ne bi izostao provincijalov izvještaj o Provinciji i potrebna pojašnjenja, provincijal će uz kanonski pohod Provinciji održati i pokrajinske kapitule naših samostana. Raspored će biti objavljen zajedno s nadnevima kanonskog pohoda.

- Ovogodišnje đakonsko ređenje, u dogovoru s mjesnim Ordinarijem, bit će na sv. Stjepana, 26. prosinca u 18 sati u našoj samostanskoj crkvi u Mostaru.

Svima vama i svakome od Vas obilje mira i dobra!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

Dostavljeno:
1. Sva braća
2. Provincijska pismohrana, Mostar

djelu. Definitorij je odlučio da taj dan sveprovincijskoga okupljanja proslavimo u srijedu prije toga, 25. studenoga 2015. Obnovu će voditi naš vikar, fra Ivan Ševo. Da ne bi izostao provincijalov izvještaj o Provinciji i potrebna pojašnjenja, provincijal će uz kanonski pohod Provinciji održati i pokrajinske kapitule naših samostana. Raspored će biti objavljen zajed-

no s nadnevima kanonskoga pohoda.

- Ovogodišnje đakonsko ređenje, u dogovoru s mjesnim Ordinarijem, bit će na sv. Stjepana, 26. prosinca u 18 sati u našoj samostanskoj crkvi u Mostaru.

Svima vama i svakome od Vas obilje mira i dobra!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

SUSRET NOVAKA HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCije I BOSNE SREBRENE NA HUMCU

U četvrtak, 5. studenog 2015., na Humcu, upriličen je prvi ovo-godišnji susret novaka naše provincije i provincije Bosne Srebrenе. Novaci Bosne Srebrenе sa svojim meštrima fra Markom Ešegovićem i fra Marinkom Batoićem stigli su na Humac oko 10.30h ujutro, gdje smo ih dočekali mi s meštrima fra Slavkom Soldom i fra Ivanom Landekom.

Važno je dodati da ove godine u novicijatu u Livnu, zajedno s novacima Bosne Srebrenе, svoj novicijat provode i trojica novaka Albanske kustodije te je i ta različitost za nas sve bogatstvo.

Nakon što smo ih primili i zaželjeli im dobrodošlicu, svi smo zajedno s fra Milanom Jukićem, kustosom našeg muzeja na Humcu, obišli staru crkvu, muzej i galeriju „Majka“. Poslije ručka dio nas je nastavio svoje druženje na nogometnom igralištu gdje smo omjerili snage i vještini u nogometu, a ostali su imali

priliku šetati i družiti se po prostranom dvorištu novicijata.

Poslije svega toga preselili smo se u prostorije našeg novicijata gdje smo nastavili druženje uz okrepnu i pjesmu. Pri kraju zajedničkog druženja fra Slavko je zahvalio našoj dragoj subraći na dolasku i istaknuo vrijednost tih susreta koji se održavaju već nekoliko godina kao poveznicu iz-

među naših dviju sestrinskih provincija. Potom su se naša subraća zaputila natrag prema Livnu te je tako taj lijepi susret završio. Ako Bog da, sljedeći susret bi se trebao održati u Asizu, poslije Uskrsa, zajedno s novacima iz ostalih hrvatskih provincija. Svi to rado-sno iščekujemo.

fra Ivan Slišković, novak

POSJET POSTULANATA VISOKOM, KREŠEVU I KONJICU

U srijedu 11. studenoga 2015. godine, mi postulanti Hercego-vacke franjevačke provincije, posjetili smo postulantе i sjemeništarce Bosne Srebrenе u Visokom. Dočekali su nas postulantи sa svojim meštrом fra Danijelom Rajićem. Obišli smo samostan i konvikt. Najprije smo vidjeli lapidarij, mali muzej, u kojemima ima značajnih izložaka od doba Ilira pa sve do danas. Zatim smo vidjeli zanimljivu zbirku prepariranih životinja toga kraja. Razgledali smo, potom, prostorije Postula-

ture. Fra Danijel nam je pričao o povijesti samostana i sjemeništa dok nas je provodio kroz prostorije samostana. Ponekad se i naš meštar fra Stanko uključivao sa svojim doživljajima iz sjemeništa.

Nakon obilaska samostana otišli smo do mjesta Mile (Mili) gdje se nalaze temelji stare krunidbene crkve bosanskih vladara i temelji franjevačkog samostana. Tim našim putovanjem u Bosnu počelo je putovanje u našu povijest jer su ti kraljevi bili i vladari Humske zemlje, današnje naše dične Hercegovine. Uz to i ti franjevci bili su čuvari naše vjere na području cijele BiH i šire. Nakon toga kratkog izleta u povijest, vratili smo se u samostan i imali ručak s postulantima i sjemeništar-

cima među kojima su bili i naši Robert i Ivan.

Nakon ručka uputili smo se iz Visokoga u Kreševu. Dolaskom u samostan naš se izlet u povijest nastavio. Obišli smo bogatu etnografsku i sakralnu zbirku samostana. Tu je dosta važna spomen-soba fra Grge Martića, koja je puna zanimljivih predmeta kao što su stare knjige te fra Grgino lovačko oružje. Uz to, tu ima i mnogo drugih predmeta koji pričaju o povijesti Kreševa i cijele Bosne. Posebno je bogata sakralna zbirka relikvijara, moćnika, kadionica i drugoga liturgijskog posuđa. Razgledavanje tih zbiraka bilo je popraćeno riječima časnoga brata fra Ivice. Posjetom Kreševu otplovili smo u razdoblje turske

okupacije kad su naši fratri mukotrpano, baš iz toga samostana, pastorizirali vjerni puk Hercegovine.

Iz Kreševa smo se uputili prema Hercegovini kao što su nekoć činili i naši fratri. Pri povratku svatili smo u naš samostan u Konjicu gdje su nas dočekali fra Vlatko Soldo i fra Stipan Klarić. Obišli smo samostan i etnografsku i sakralnu zbirku. Fra Stipan nam je jako lijepo pričao o povijesti crkve i cijelog tog kraja. Nakon obilaska samostana pošli smo kući. Taj dan bio je jako lijep i prepun trenutaka povijesti. Hvala Gospodinu na daru toga dana.

Slavko Anđelić, postulant

KAPITUL NA ROGOŽINAMA I DUHOVNA OBNOVA ZA STUDENI 2015.

U srijedu 25. studenog 2015. na Širokom Brijegu održan je Kapitul na rogožinama zajedno s duhovnom obnovom za Hercegovačku franjevačku provinciju. Predavač i predvoditelj bio je fra Ivan Ševo, vikar naše Provincije.

Program je započeo okupljanjem i kavom, nakon čega su uslijedili Srednji čas i fra Ivanovo predavanje na temu *Godina milosrđa i život naših zajednica*.

U svome predavanju fra Ivan je

istaknuo kako je *Godina milosrđa* za nas kršćanske vjernike, redovnike i svećenike, milosno vrijeme u kojemu smo pozvani izručiti se Božjem milosrđu, te u svome poslanju i služenju biti marljivi nositelji i širokogrudni djelitelji istoga dala, kojega je potrebit svaki čovjek. Doista nitko se ne bi spasio da nema Božjega milosrđa. Ali Bog je tako „*bogat milosrđem*“ (Ef 2,4) da na ljudski grijeh nije uzvatio mjerama pravednosti, nego je

„na mnoštvo grijeha odgovorio puninom oprštanja. Milosrđe uvijek nadmašuje mjeru grijeha, i nitko ne može postaviti granice praštajućoj Božjoj ljubavi.“ (MV, 3)

Nakon predavanja uslijedila je kratka stanka, kada je bila prilika za svetu ispovjed, a nakon toga sveta misa koju je predvodio fra Ivan u koncelebraciji gvardijana naših samostana i oko 50 svećenika i časne braće naše Provincije. U propovijedi se fra Ivan osvrnuo

na život svetoga Franje i naglasio da bi takav Franjin stil života, i to u cijelosti, trebao biti i nama, njegovim suvremenim duhovnim nasljednicima, jedini stil, sveta zadaća, istinski smisao i jasan cilj kojem iz dana u dan valja zanosno kročiti – uz Božju pomoć

Na cijelom programu sudjelovali su i naši novaci i postulantи koji su asistencijom i pjevanjem prevođeni međutim postulanata fra Stankom Mabićem uzveličali sveto misno slavlje.

Nakon svete mise druženje se nastavilo uz ručak u samostanskoj blagovaonici.

PREDAVANJE FRA IVANA ŠEVE NA KAPITULU NA ROGOŽINAMA

GODINA MILOSRĐA I ŽIVOT NAŠIH ZAJEDNICA

1. Uvod

Kartažanski vojskovođa i državnik, Hanibal (247. – 182. prije Krista), jedan od najvećih antičkih stratega, poznat je po poruci koja glasi:*Ili ćemo naći put ili ćemo ga napraviti.*

Poput Hanibala, naš papa Franjo, ostat će upamćen, uz ostalo, i po jedinstvenim proglašima: **prvo** je otvorio *Godinu posvećena života* (započela je 30. studenoga prošle godine, a završava blagdanom Isusova prikazanja u hramu 2. veljače 2016.). O njoj smo govorili na dugo i široko – pa vjerujem da danas o tome ne treba ništa više reći.

Drugo, Papa Franjo (11. travnja t.g.) službeno je proglašio izvanrednu jubilarnu godinu posvećenu Božjemu milosrđu. Već je samo ime bule *Misericordiae vultus Patris est Christus Iesus– Lice milosrđa nebeskog Oca je Iesus Krist* pobudilo veliko zanimanje.

Sveta godina Božjega milosrđa bit će otvorena na svetkovinu Bezgrješnoga Začeća, 8. prosinca ove godine, a završit će 20. studenoga, tj. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenoga, godine 2016.

Čitajući tu papinu Bulu, brzo zapažamo kako je napisana u najjednostavnijem obliku, zatim kako su u središnje mjesto stavljeni pastoralno-duhovna naglasci, odnosno pastoralne praktične vrijednosti. Stoga *Godinu milosrđa* trebamo shvatiti kao ono vrijeme u kojemu još dublje poniremo u otajstvo milo-

srđa, jer je milosrđe Božja odlika i način na koji nam dragi Bog ide ususret, odnosno na koji nas prihvaca; ujedno to je način na koji nam otvara srce nadi da smo voljeni zauvijek, bez obzira na naše grijeha.

Zašto jubilarna godina milosrđa? Sam je papa dao odgovor: »Jednostavno zato što je Crkva, u ovom času velikih epohalnih promjena, pozvana snažnije davati znakove Božje prisutnosti i blizine. Ovo nije vrijeme za rastresenost, nego naprotiv vrijeme da ostanemo budni te da u sebi probudimo sposobnost gledanja u bitno. Vrijeme je to za Crkvu kako bi ponovno pronašla osjećaj za poslanje koje joj je Gospodin povjerio na dan Uskrsa: da bude znak i oruđe Očeva milosrđa. Stoga će Sveta godina morati živom održavati želju da se znadu prepoznati toliki znakovi nježnosti koje Bog daje čitavomu svijetu te nadasve onima koji pate, koji su sami i napušteni, pa i bez nade da im se oprosti i da se osjećaju ljubljenima od Oca.«

Sada ćemo pokušati u najkraćim mogućim crtama protumačiti glavne poruke papine Bule:

2. Božje milosrđe u Bibliji

Tajnu Božjega milosrđa možemo upoznati jer nam se Bog objavio. Dakako, On nam se objavio u svojim djelima i svojim riječima: i to djelima stvaranja i otkupljenja, kao i u riječima koje nam je upu-

tio po izabranim prorocima i na poseban način po svome Sinu, zapisanim u Svetome pismu. Ta je poruka konkretna sve što Bog čini ili govorи za čovjeka, odraz je njegove milosrdne ljubavi, a njegov je Sin živa slika božanskoga milosrđa.

Tako, Stari zavjet, da bi izrazio prebogatu stvarnost Božjeg milosrđa, koristi za milosrđe više izraza. Najčešći starozavjetni izraz za milosrđe je *hesed*. On dolazi više *oddyjesto puta* (u Petoknjižju, mudrošnim knjigama, kod proroka, u psalmima...). Taj izraz označava vjernu ljubav koja stalno iskazuje dobroti i milost. *Poruka je jasna:*

Bog Jahve je uvijek vjeran sebi i Savezu, uvijek je milostiv i milosrdan, odnosno *milostiv i vjeran*.

Daljnji su starozavjetni izrazi *hanan* (postojano milostiv i velikodušan stav), *hamal* (blag stav prema pobijeđenom neprijatelju), itd.

Pri opisu Božjega milosrđa SZ, osim spomenutih imenica, upotrebljava čitav niz pridjeva (dobar, dobroštiv, milostiv, milosrdan ...). Njima se želi Božje milosrđe bogatije opisati. Time se izriče sljedeća misao: Bog nije samo milosrdan, nego upravo *bogat, prebogat milosrdem*(usp. Izl 34,6).

Božje milosrđe u NZ izraženo je znatno bogatije i radikalnije nego u SZ: svojim životom, svojom riječju, a napose svojom smrću na križu, Sin Božji ga je pokazao svijetu na najsavršeniji način. Svakako treba napomenuti da bi govor o Božjem milosrđu bio jednostran i ujedno netočan, ako ne bismo pridodali da se Bog ne odriče niti jednoga drugog svog svojstva (npr. pravednosti, strogosti) i da je milosrđe uvjetovao *obraćenjem*. To nam potvrđuje i Stari i Novi zavjet.

Isus je u nekoliko prisopoda (npr. o *siromašnom Lazaru i škrtom bogatašu* Lk 16,19-31; o *nemilosrdnom dužniku* Mt 18,23-35) jasno rekao da nema milosrđa za one koji nisu milosrdni prema drugima – svojim bližnjima. A sv. Jakov to sažima u jednu rečenicu: „(...)onoga koji ne bude iskazivao milosrđa zadesit će sud bez milosrđa; a milosrđe se smije sudu.“ (Jak 2,13)

Često se postavlja pitanje: Kako milosrdni Bog može kažnjavati? Tu valja odlučno reći da Bog širokogrudno svakom čovjeku nudi svoje milosrđe. Jer, njemu je stalo do toga da ga svaki čovjek prihvati. A oni koji ga ne prihvate, zasigurno sami navaljuju na sebe posljedice svoga odbijanja, tj. kazna im dolazi ne kao Božja želja nego kao posljedica njihovaizbora koji Bog mora poštivati jer se na to obvezao. Ali i ta je kazna odraz Božje brige za čovjeka. I ona stoji u službi milosrđa. Dakle, Bog kažnjava kratko i blago s jednim jedinim ciljem da bi čovjeka potaknuo na obraćenje; a gdje se dogodi obraćenje, Bog se žuri da obilno pokaže svoje milosrđe.

U opraštanju i pokazivanju milosrđa, gdje za njih postoje uvjeti, Bog nema nikakve pridržanosti. On oprašta bez ostatka, milosrđe iskazuje bez granice. Sveti Bernard, uspoređujući Božje praštanje i milosrđe s ljudskim, kaže: *Kako je veliko Božje milosrđe prema nama! Svaku nam je nepravdu oprostio tako velikodušno da niti nas je osvetnički kaznio, niti prijekorno posramio, niti zlopamteći manje ljubio. Ima, naime, ljudi koji se doduše ne osvećuju, ali često prigovaraju. Drugi doduše šute, ali pretrpljena nepravda ostaje sačuvana duboko u srcu te se čvrsto drže pritajene mržnje. Ni jedno od to dvoje nije puno opraštanje. Daleko od svega toga je bezgranično dobri Božji način. On radi velikodušno i oprašta potpuno. Tako, ako je krivnja bila velika, milost na temelju povjerenja grješnika koji je spreman na obraćenje obično postaje prevelika.*

3. Treba više govoriti o Božjem milosrđu

U našoj se Crkvi, svjedoci smo tomu, često čuje jednostrani govor o *Božjoj pravednosti i Božjem sudu*; naime, govor se tako jednostrano kao da za njih ne postoji nikakva alternativa, kao da ne vrijedi spomenuta Jakovljeva rečenica: „... a milosrđe se smije sudu.“

Čini nam se, kao da je i sam Bog uvidio da se o njegovom milosrđu vrlo malo zna i ujedno premaši govor u svijetu, pa i u njegovoj Crkvi, te je odabrao i pozvao jednu osobu, dušu, da probudi svijet za tu temu. Bila je to sv. Faustyna Kowalska. Svakako, providnosno je što je za tu zadaću uzet netko iz jedne od zemalja bivšega komunističkog lagera u kojem se, kako dobro znamo, pola stoljeća sustavno zatiralo sve Božje, a riječ milosrđe bila je potpuno izbačena iz rječnika. Umjesto nje naglašavalo se nešto sa svim drugo: *Milosrđe ne tražim nitibih ga dao vama; ili mi ili oni – do istrjebljenja!* ... Stoga jetrebalo da se o milosrđu što hitnije počne najglasnije govoriti u nekoj od zemalja u kojima je vladao najbezbožniji sustav u povijesti čovječanstva.

Sestra Marija Faustyna (krsno ime Helena) Kowalska rođena je 25. kolovoza 1905. godine u selu Głogowiec. Sa 16 godina napušta roditeljski dom i odlaže služiti bogatim obiteljima da bi zaradila štогод za svoju obitelj i za sebe. Ali poziv nije prestao. Ona moli u nekim samostanima da ju prime, ali je odbijaju primiti. U srpnju 1924. godine moli da je primi samostan Družbe Majke Milosrđa u Varšavi. Nije primljena. No, ona je uporna, ona ponovno moli i biva primljena (1. kolovoza 1925. godine). Potom slijedi njezino redovničko oblačenje i uzimanje imena s. Marija Faustyna (30. travnja 1926.).

Valja spomenuti, ona je cijeli svoj redovnički život bila teško bolesna od tuberkuloze pluća i crijeva.

Mjesecima je bila u bolnici. Sve patnje ona podnosi strpljivo. Dana, 29. rujna 1934. godine prikazuje svoj život Bogu za grješnike, prije svega za one koji su izgubili povjerenje u Božje milosrđe. S. Faustyna umire 5. listopada 1938. godine.

Papa Ivan Pavao II. proglašio ju je 18. travnja 1993. godine blaženom, a 30. travnja 2000. godine svetom.

Sestra Faustyna je kroz svojih 13 godina samostanskog života, *izvana gledano*, imala je monoton život: često je premještana iz jednog samostana u drugi; radila je kao kuvarica, vrtlarica, vratarica... Ali *iznutra* je živjela bogatim mističnim životom. Imala je česta ukazanja Isusa, BDM, anđela.

Nema nikakve sumnje, *ljudav i patnja* omogućili su joj nebo na zemlji. Tu veliku patnicu, pokornicu i mističarku sam Gospodin Isus izabrao je i poslao kao navjestiteljicu Božjega milosrđa. Svoj duboko mistični život zapisala je u svom Dnevniku (DnFK). Zahvaljujući njoj riječ *milosrđe* snažnije je odjeknula u Crkvi, a uvođenjem *Nedjelje božanskog milosrđa* (2. uskrnsna nedjelja) jače je upisana i u liturgiju Crkve.

Kad Sestra Faustyna piše ili govori o *Božjem milosrđu*, ona ga opisuje najsnažnijim riječima, ona govori o „moru milosrđa“, o „ponoru milosrđa“, o „oceanu milosrđa“. Ona to čini upravo zato što joj je sam Gospodin rekao: *Objavi da je milosrđe najveće Božje svojstvo. Sva djela mojih ruku okrunjena su milosrdem.*(DnFK, 301).

Pitamo se sada: kako je i zašto *milosrđe* najveće Božje svojstvo? Poljski teolog prof. Ignacy Rozycski objašnjava da su, dogmatski gledano, sva Božja svojstva jednaka, ali ako se gleda na znakove Božjega djelovanja u svijetu, onda je milosrđe veće od ostalih jer su učinci njegova djelovanja najveći.

4. Faustynina 'nemoguća' zadaća: naslikati Božje milosrđe

Prema njezinim zapisima, Isus se Faustyni ukazao u bijeloj odjeći s dvjema zrakama koje su izlazile iz njegovoga srca, s lijevom rukom na srcu a desnom podignutom na blagoslov, te zatražio od nje da naslika ono što vidi (DnFK, 47). Faustyna nije bila likovno osobito nadarena, stoga se našla u neprilici pred tom 'nemogućom' zadaćom. No u toj situaciji obratila se svome isповjedniku za savjet. On joj je rekao da se to odnosi na njezinu dušu: *da naslika Božju sliku kakvu nosi u svojoj duši.* Tu istu Isusovu želju priopćila je i svojoj poglavarici. Ova joj je rekla da bi Isus morao dati jasnije znakove po kojima bi se to moglo bolje razumjeti. U novonastaloj neprilici, Faustyna se pokušala izvući od te zadaće. Prvo je zamolila isповjednika da je osloboди od toga, ali isповjednik to nije htio učiniti.

S dopuštenjem poglavarice i isповjednika Faustyna je pola godine posjećivala umjetnika Kazimierowskog u Vilniusu i davala mu savjete za slikanje. Kad je slika bila gotova, Isus je potvrđio s. Faustyni da njegov pogled na toj slici odgovara njegovome pogledu na križu (DnFK, 327). Time je s. Faustyna izvršila svoju tešku zadaću. Ali to nije bio jedini Isusov zahtjev od nje. Isus je tražio da se ta slika štuje javno prvo u sestarskoj kapelici pa onda dalje po cijelome svijetu i da s. Faustyna traži od Crkve da se druga uskrnsna nedjelja proglaši *Nedjeljom božanskog milosrđa.*

Brojni suvremenici pouzdano svjedoče, s. Faustyna za svoga života učinila je mnogo na širenju štovanja božanskoga milosrđa po toj slici, a tu treću Isusovu želju „ispunila“ je tek nakon svoje smrti. Naime, na dannjezina proglašenja svetom (30. travnja 2000. godine) papa Ivan Pavao II. ustanovio je *Nedjelju božanskoga milosrđa.* Svakako, znakovito je da je *Nedjeljabožanskog milosrđa* tom svetom papi posebno bila na srcu i da je pet godina kasnije umro, i to na vigiliju te nedjelje (2. travnja 2005. godine u 21.37 sati).

5. Godina milosrđa kao naša velika prilika

Isus Krist je lice Očeva milosrđa, piše Sveti Otac u spomenutoj Buli. Izgleda da u toj riječi tajna kršćanske vjere nalazi svoj sažetak. U Isusu iz Nazareta milosrđe je postalo živo i vidljivo i doseglo je svoj vrhunac... Isus iz Nazareta je taj koji svojim riječima i djelima i cijelim svojim životom objavljuje Božje milosrđe. O tajni milosrđa valja nam stalno iznova razmatrati. Ona je izvor radosti, opuštenosti i mira. Ona je uvjet našega spasenja.“(MV, 1-2)

Ova je poruka jasna: *Godina milosrđa* za nas je kršćanske vjernike, redovnike i svećenike, milosno vrijeme u kojemu smo pozvani izručiti se Božjem milosrđu, te u svome poslanju i služenju biti marljivi nositelji i širokogrudni djelitelji istoga dara, kojega je potrebit svaki čovjek. Doista nitko se ne bi spasio da nema Božjega milosrđa. Ali Bog je tako *bogat milosrdem* (Ef 2,4) da na ljudski grijeh nije uzvratio mjerama pravednosti, nego je *na mnoštvo grijeha odgovorio puninom oprštanja.* Milosrđe uvijek nadmašuje mjeru grijeha i nitko ne može postaviti granice praštajućoj Božjoj ljubavi.(MV, 3).

Odlučivši otvoriti *Godinu milosrđa*, točno na 50. obljetnicu završetka Drugoga vatikanskog sabora, papa Franjo naglašava u Buli da je upravo tada za Crkvu započeo novi put u njezinoj povijesti ..., da je došlo vrijeme da se *Evanđelje* naviješta na nov način. Započela je nova etapa trajne evangelizacije, nova obveza za sve kršćane da s više entuzijazma i uvjerljivosti svjedoče svoju vjeru. Crkva je osjetila odgovor-

nost da bude u svijetu živi znak Očeve ljubavi.(MV, 4)

Sveopća Crkva, pa tako i svaki njezin član ponosob, ima od samoga Gospodina obvezu *biti za svijet* ono što je on bio, dok je hodao vidljivo po Zemlji. *On je svjetlo, on je pravda, on je istina, on je dobročinatelj, on je mirotvorac, on je liječnik...* Ali najsnažnije ga se možda može izreći ovom rečenicom: On je sama dragovoljno trpeća ljubav i milosrđe. To je vrhunac na koji se mora popeti svatko tko se kani pritjeloviti njemu. Dakako, Boga možemo uspješno naviještati živeći istinu, živeći pravdu, držeći Zapovijedi, čineći bilo koje dobro, ostvarujući bilo koju vrednotu, moleći, čineći pokoru, žrtvujući se za druge... Alito nije dovoljno. To nije vrhunac na koji smo pozvani. Ta sam Gospodin kaže: *Više volim milosrđe nego žrtvu, jer ja nisam došao da pozovem pravednike nego grešnike* (Mt 9,13). Zapravo, Isus voli i molitvu i žrtvu, i pravedan i istinit život, ali najviše voli – *milosrđe*.

Dosljedno tomu, i za kršćanina bi moralno vrijediti da je najsnažnije kršćanin kad je, uza sve ostalo, i milosrdan.

Isus nam je obećao (i poslao) Duha da nas uvede u svu istinu. (Lv 16, 13). Duh neće govoriti ništa novo, neće govoriti sam od sebe, ... uzet će od onoga što je moje i to objaviti vama (Lv 16, 14). Duh je došao da nas dokraja uvede u istinu koju je Isus već objavio. Objava je završena, ali mi ju bez Duha ne možemo shvatiti potpuno. Duh uzima Isusove riječi i na temelju njih uvodi nas u svu istinu. Uvjet za uvođenje u svu istinu je poznавање и čuvanje u srcu svih Isusovih riječi. Ako neke Isusove riječi, pogotovo one zahtjevne, ostavimo po strani, naša će spoznaja istine biti fragmentarna. *To onda znači:* umjesto divnoga mozaika cjelovite istine, imat ćemo nedovršen, zapravo unakažen mozaik istine. To je jedna od naptosti i opasnosti vremena brzoga tempa života kakvo je naše.

6. Otvoreni Daru milosrđa

Postoje trenutci u kojima smo pozvani da na poseban način usmjerimo pogled na milosrđe i da pritom sami postanemo djelotvoran znak Očeva djelovanja (MV, 3), piše Papa.

Iz toga teksta zaključujemo: svi smo pozvani moliti od Duha uvođenje u punu istinu Isusovih riječi: *Ni sam došao da pozovem pravednike nego grešnike*, te se obuci u milosrđe prema svojim bližnjima. Dakle moramo jasno i glasno ljudima govoriti o Božjoj pravdi, o Božjem sudu i o Božjem milosrđu. Samo tako im naviještamo cjelovitu istinu Evanđelja.

Poznato nam je, apostoli nisu pitali nekoga za dopuštenje da naviještaju Evanđelje! Oni nisu tražili dopuštenje od rimskoga cara da smiju javno reći

svijetu: *Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!*? (Mk 1,15)

To znači, gdjegod je Crkva prisutna, tu mora biti vidljivo Očevo milosrđe – u našim samostanima, župama, udruženjima i pokretima, ukratko, gdje god su kršćani, svatko mora naći oazu milosrđa, ističe Papa.

Dakle svi smo obvezni reći svome subratu da prestane činiti (javno) zlo, da je spasenje Božje ponuđeno svakome čovjeku bez obzira koliki on bio grješnik, da Bogu i Crkvi nije do toga da krivci budu kažnjeni nego spašeni. Spasiti svakoga, a ne osuditi, ako obraćenjem i kajanjem dadne svoj pristanak na to – to bi bila najbolja poruka u Godini milosrđa.

Nadalje Papa poziva da ne budemo samo Crkva otvorenih vrata, koja čeka da netko u nju uđe (kao da se radi o muzeju?), nego Crkva koja izlazi na puteve, koja je kadra izaći iz same sebe ići ususret onome koji u nju ne dolazi, koji je iz Crkve izašao ili je prema njoj ravnodušan. Onaj koji je iz nje izašao ponekad je to učinio iz razloga koji, ako se dobro shvate i ocijene, mogu dovesti do povratka.(A. Spadaro, Razgovor s papom Franjom)

7. Biti najveće moguće dobro za druge i činiti najveće moguće dobro za druge

Sweta je Faustyna dobila „nemoguću“ zadaču: da naslika Božje milosrđe. Svi smo mi kršćani dobili još težu zadaču: ne (samo) slikati, ne (samo) opisivati milosrđe, ne (samo) pričati o njemu, nego biti Božje milosrđe drugima. Najveće što čovjek može **biti** drugome čovjeku je biti mu Božji znak: biti mu Božja dobrota, Božja ljubav, Božje milosrđe. A najveće što čovjek može **učiniti** drugome čovjeku je: navjestiti mu Radosnu vijest cjelovito, posvjedočiti mu je svojim životom, moliti ga ako treba i na koljenima da ju prihvati, ali i sa svom ga ozbiljnošću upozoriti na posljedice ako ju ne prihvati, konačno dati i svoj život za spas njegove duše.

Onako kako je to činio Apostol narodâ: *Kao majka koja ljubavlju njeguje svoju djecu, tako smo vam, ovlađani ljubavlju prema vama, jer ste nam omiljeli, htjeli predati ne samo Radosnu vijest Božju nego i svoj život. Ta, sjećate se, braćo, našeg truda i umora! Radili smo noć i dan... Vi ste skupa s Bogom svjedoci kako smo se sveto, pravedno i besprijekorno vladali prema vama. Znate kako smo svakoga pojedinoga od vas kao otac svoju djecu opominjali, poticali i zaklinjali da živite dostoјno Boga, koji vas zove u svoje slavno kraljevstvo*(1 Sol 2,7-12).

Za takav postupak, živjeti iz Njegova milosrđa, svi smo dobili sredstva, ovlast i zapovijed – već na krštenju.

HOMILIJА FRA IVANA ŠEVE NA MISI KAPITULA NA ROGOŽINAMA

Draga braćo!

Glavna je oznaka 'postmoderno-
gog društva' u kojem i mi živimo 'relativiziranje apsolutnog i
apsolutiziranje relativnoga'. Drugim riječima, moderni ideolozi, manipulatori, sustavno negiraju objektivne vrijednosti i lukavo stvaraju takvo *duhovno ozračje* u kojem svatko sam sebi stvara ljestvicu vrednota prema svojim često sebičnim željama i afektivnim prosudbama. Tako se ponavlja napast kojoj su podlegli Adam i Eva kad su zaželjeli da oni umjesto Boga odlučuju što je dobro, a što je zlo.

Filozofija i psihologija Novoga doba ide još dalje od napasti kojoj su podlegli prvi ljudi. Njima je Sotona govorio «bit ćete kao bogovi», a promicatelji newageovske ideologije govore «vi ste već bogovi, samo to ne znate».

Netko lijepo napisao:

Vjerujte sebi.

Najjednostavnija pitanja ujedno su i najteža:

Tko sam?

Gdje mi je dom?

Kamo idem?

Što radim?

Razmisli o tome ponekad i gledaj kako se odgovori mijenjaju.

(R. Bach)

Neupitno je, Franjo iz Asiza uspio je doći do samih vrhunca svetosti. Franjo, poučen od Boga, započeo je nov život, kako je i sam zapisao u Oporuci: *Nitko mi nije pokazao što mi valja činiti, nego mi je sâm Svevišnji objavio da moram živjeti po evanđelju.* Od toga trenutka Franjo je bio i u traženju svojega novog načina života, pa je i s tom nakanom neprestano molio u crkvici sv. Damjana: Svevišnji, slavni Bože,

prosvijetli tamu mog srca i podaj mi ispravnu vjeru, sigurno ufanje i savršenu ljubav, smisao i spoznaju, o Gospodine, da izvršim tvoju svetu i istinsku volju. (Spisi, 452).

Živeći tako radikalno, nije dugo potrajal da su se oko njega počeli okupljati mnogi mlađi koji su htjeli i sami, upravo poput njega, što vjernije i konkretnije živjeti evanđelje.

Budući da se bratstvo iz dana u dan sve više uvećavalo papa Inocent III. 1209. godine usmeno potvrđuje Franji i njegovoj braći Pravilo života, koje glasi: *Pravilo i život Manje braće je ovo: obdržavati Svetu evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći.* Isti papabulom potvrđuje Pravilo 29. studenoga 1223. godine.

U svom duhovnom usponu na vrhunce svetosti Franjo na brdu La Verni 14. rujna 1224. godine biva obilježen Isusovim ranama (stigmama).

Tajna La Verne, ali i cijelog života sv. Franje, bio je raspeti Isus Krist. Upravo na tom mjestu Franjo raspetoga Isusa moli samo za dvije milosti: da za svoga života osjeti u duši i na tijelu, koliko god je to moguće, onu bol što ju je Gospodin podnio za vrijeme svoje pregorke muke i da osjeti u svom srcu neizmjernu ljubav kojom je Isus bio gorio dok je prinosio svoj život za grješnike. Tako je i na taj način Franjo svojim životom, riječima i djelima postao sličan Isusu Kristu da su ga mnogi nazivali drugi Krist (*alter Christus*).

O njegovu identitetu, pisali su zaista mnogi istinski kršćanski velikani uma – pisci. Danas navodim jedno od takvih promišljanja:

Franjo Asiški nije toliko svetac kojemu se ljudi mole, Franjo također nije 'čudak' ovoga svijeta, nije sudac, nego čovjek kojega se nasljeđuje, 'glasnik velikoga kra-

ja', osjetljiv prema siromašnima, milosrdni otac među svojim djeecom. On nije kult ličnosti, on je jednostavna, jedinstvena osoba koja se najviše približila Isusu Kristu i njegovu evanđelju. I cijeli Franjin život, molitve, spisi, njegovo opiranje i predanje svijetu i Crkvi, viteštvu i proroštvu imali su jedini cilj da ljudi, svoju braću i sestre, usmijere prema Isusu Kristu. Franjo je čovjek koji svojom karizmom oduševljava i dan danas i ne ostavlja nas ravnodušnima prema ovom svijetu iz kojega je potrebno izići, kako veli Franjo, i započeti novi život, život poniznosti, ljubavi, mira i istinskog sebedarja. Jer, ne samo da ćemo svoje bližnje ljubavljу i dobrotom učiniti sretnima i zbrinutima, nego ćemo pomoći i sebi, stvorivši sebi unutarnju sreću i mir. Franjo se od običnog asiškog mlađića uzdigao kao iz bogate cvjetne lijehe do uzora i mjerodavnu osobu u povijesti čovječanstva.

Svakako, takav Franjin stil života, i to u cijelosti, trebao bi biti i nama, njegovim suvremenim duhovnim naslijednicima, jedini stil, sveta zadaća, istinski smisao i jasan cilj kojem iz dana u dan valja zanosno kročiti – uz Božju pomoć.

Svjedoci smo, u svakodnevnom životu, na nas djeluje bezbroj sila i vanjskih utjecaja, vukući nas svaki na svoju stranu. Nema sumnje, pod svim tim utjecajima i uvjetovanjima okoline, teško je ostati svoj. Prisiljeni smo praviti ravnotežu između vlastitih želja i protjeva okoline. A da bismo udovoljili drugima, često smo prisiljeni raditi sporazume, koji ugrožavaju našu neokrnjenost i tjeraju nas na odstupanje od autentičnosti. (autentičan – koji je izvoran, istinit, nepatvoren, vjerodostojan, zakonit, pravovaljan, izvorni, pravi).

Podsjećam, **autentičnost**, uz ljubav i mudrost, najvažnija je vrlina za uspostavljanje duševnoga

i duhovnoga mira.

Vrline koje karakteriziraju autentično ponašanje su:

- samopoštovanje—svijest o vlastitoj vrijednosti, našim jakim stranama i slabostima, pozitivnim i negativnim osobinama; prihvati sebe onakvima kakvi jesmo, držati do sebe preduvjet je za autentičnost;
- samopouzdanje—pouzdanje u sebe, u svoje sposobnosti i mogućnosti;
- hrabrost – svatko autentičan ujedno je i hrabar;
- karizmatičnost – odlika koja čovjeka čini sposobnim pridobiti i druge za svoje ideje kako bi predvodio;
- ljubav– kad smo svoji, lakše nam je voljeti sebe i sve ostale;
- emocionalna stabilnost– kontrola nagona;
- nevinost, čerdost, čistoća– autentični se ne pretvaraju, pa im je karakter čist i nevin.

Dolazimo do pitanja

koje se proteže iz svega rečenog i glasi: 'kako pomoći onima koji su zainteresirani za evanđelje?' Teško je dati neki brzi i konačni odgovor na to pitanje jer redovništvo i crkveni pokreti nisu suparnici. S jedne strane, crkveni su pokreti ispunjeni oduševljenjem i poletom, a s druge strane redovništvo karakterizira iskustvo i zrelost. Valja nam, na kraju, izreći nekoliko napomena, kao kakav takav odgovor na postavljeno pitanje: *ljubiti Boga iznad svega; ljubiti svijet* ('Bog je tako ljubio svijet' – kaže sv. Ivan); *ljubiti ljepotu svijeta te razumjeti krhkost svijeta*.

Poruka je jasna:

„Biti dobar u teškim i mutnim vremenima, u kojima je zloča prednost i preporuka, u kojima biva teško razaznati što je dobro, a što nije – izazov je upućen svakome:

Na grubost uzvrati blagošću, na okrutnost nježnošću, na dvo-smislenost uzvrati jasnoćom, na

podsmijeh vedrinom, na sebeljublje odgovoriti sebedarjem.

Na laž odgovoriti istinom, na licemjerje skladom riječi i djela, na nepravdu uzvrati pravednošću, na ravnodušnost zauzetošću. na nerazumijevanje uzvrati prihvaćanjem, na osudu praštanjem.

Ustrajati u svom opredjeljenju i kad to biva pogibeljno, žrtvovati se kad to jedva tko prihvata, okaniti se od uzvraćanja istom mjerom.

Ohrabriti preplašene, ojačati slabe, podržati bespomoćne, pomoći tuđincu, dati svoj žitak potrebno-mu, ne ugroziti ničiji život...

Biti dobar znači učiniti svoj život raspoloživim za druge u svim uvjetima, unatoč svim prijetnjama.

Biti dobar znači svijetliti čitavim bićem, svijetliti svakome i to svjetlo nikada i ni zbog čega ne prigušiti.

Zato se čovjek rađa. Tako mu valja živjeti... i umrijeti."

AMEN!

SEMINAR ZA MINISTRANTE U MEĐUGORJU

Seminar za ministrante naše provincije održan je od petka 4. prosinca do nedjelje 6. prosinca 2015. godine u kući susreta „Domus pacis“ u Međugorju. Na seminaru je sudjelovalo trideset sedam ministranata iz petnaest župa te sedam postulanata. Voditelj ovogodišnjeg seminara za ministrante bio je fra Goran Azinović. Nakon smještaja u sobe, slijedilo je sudjelovanje na molitvi krunice i Svetoj misi u župnoj crkvi sv. Jakova. Zatim je slijedila večera i nakon večere upoznavanje kroz igru. U subotu prije

doručka fra Goran je održao prigodno predavanje o važnosti životnih odluka. Nakon toga uslijedila su kratka svjedočanstva postulanata u kojem su oni opisali svoj put do postulature. Nakon ručka započeo je natjecateljski dio dana, turnir u nogometu, a nakon večere „igre bez granica“. Pobjednička ekipa koja je osvojila prvo mjesto i za nagradu osvojila dosta slatkisa, podijelila je sve sa ostalim ekipama uz smijeh i druženje. Time su na ministrantski način pokazali da su sve ekipe pobjednici. Nedjelja je prošla u duhovnom ozračju, molitvom, penjanjem na „Brdo ukazanja“ i sv. misom, koju je predslavio voditelj ministranata za područje Hercegovine fra Stanko Mabić. U zanimljivoj propovijedi između ostalog potaknuo je ministrante da uvijek svoj oslonac traže u Isusu, te da sami i bez njega ne mogu učiniti ništa. Na kraju se prvo zahvalio Bogu zatim osobljju kuće „Domus pacis“, voditelju seminara fra Goranu Azinoviću, postulantima i ministrantima, što je ovaj seminar prošao u najboljem redu. Nakon sv. mise i ručka svi su se uputili svojim kućama, bogatiji za još jedno iskustvo.

Postulant Mate Zlomislić

DUHOVNE VJEŽBE U SLANOM

Od 3. do 8. svibnja 2015. održane su duhovne vježbe u Slanom koje je vodio fra Ivan Ivanda. Sudjelovali su:

Fra Rade Dragičević
Fra Velimir Mandić
Fra Mijo Križanac
Fra Alojzije Topić
Fra Jure Brkić
Fra Marko Jurič

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIČKO REĐENJE

Od 13. do 19. lipnja 2015. održane su duhovne vježbe za svećeničko ređenje, koje je predvodio fra drago Vujević. Sudjelovali su:

Fra Perica Ostojić
Fra Marin Karačić
Fra Ivan Marić ml.

DUHOVNE VJEŽBE U MASNOJ LUCI

Od 17. do 22. svibnja 2015. održane su duhovne vježbe u Masnoj Luci koje je vodio O. Jozo Milanović. Sudjelovali su:

Fra Andrija Nikić
Fra Tomislav Sablje
Fra Marko Dragičević
Fra Josip Jolić
Fra Velimir Bagavac
Fra Petar Krasić

DUHOVNE VJEŽBE U SVETOJ ZEMLJI

Od 4. do 11. svibnja 2015.. povodom 25. Obljetnice svećeništva duhovne vježbe u Svetoj zemlji obavili su:

Fra Iko Skoko
Fra Nikola Spužević
Fra Slaven Mijatović

DUHOVNE VJEŽBE U MASNOJ LUCI

Od 20. do 25. rujna 2015. Održane su duhovne vježbe u Masnoj Luci, koje je predvodio fra Ante Marić. Sudjelovali su:

Fra Hadrijan Sivrić
Fra Kornelije Kordić
Fra Mate Tadić
Fra Vinko Mikuli
Fra Milan Jukić
Fra Radomir Krišto
Fra Vlado Buntić
Fra Nikola Rosančić
Fra Petar Krasić

DUHOVNE VJEŽBE U SLANOM

Od 13. do 18. Rujna 2015. Održane su duhovne vježbe u Slanom, koje je predvodio fra Ivan Dugandžić.
Sudjelovali su:

Fra Dinko Maslać
Fra Gabrijel Mioč
Fra Karlo Lovrić
Fra Stanko Banožić
Fra Klement Galić
Fra Luka Zorić
Fra Vlado Lončar
Fra Mirko Bagarić
Fra Ivan Landeka st.
Fra Željko Grubišić
Fra Stipe Martinović
Fra Tomislav Jelić
Fra Josip Marija Katalinić

DUHOVNE VJEŽBE U SLANOM

Od 11. do 16. listopada 2015. održane su duhovne vježbe u Slanom, koje je predvodio fra Tomislav Per-
van. Sudjelovali su:

Fra Mate Dragičević
Fra Mario Knezović
Fra Mladen Vukšić
Fra Stipe Šarić

SUDIONICI DUHOVNIH VJEŽBI NA DRUGIM MJESTIMA

Sljedeća braća prijavila su svoje sudjelovanje na duhovnim vježbama na drugim mjestima:

Fra Mića Stojić – Udbina
Fra Milan Lončar – Sveta Zemlja
Fra Robert Kiš – Krk
Fra Dragan Ružić – Međugorje
Fra Goran Azinović – Međugorje
Fra Hrvoje Miletić – Košljun
Fra Svetozar Kraljević – Masna Luka
Fra Stanko Mabić – Čokovac
Fra Dario Galić – Bijelo Polje
Fra Mladen Rozić – Opatija
Fra Vinko Kurevija – Opatija
Fra Vlatko Soldo – Kravaseri (Kosovo)
Fra Ignacije Alerić - Opatija
Fra Antonio Šakota – Sveta Zemlja

IZ ŽIVOTA KUSTODIJE

DUHOVNE VJEŽBE ZA KUSTODIJE 2015.

Svake godine hrvatski franjevci Amerike i Kanade odvajaju vrijeme za duhovne vježbe. Vrijeme je to intenzivnijega razmišljanja o franjevačkoj i vlastitoj duhovnosti. Svake godine gost predavač osvježava zajednicu svojim razmišljanjima, interpretacijom biblijskih i franjevačkih tekstova te nudi savjete, ideje, rješenja. Odvajamo vrijeme za taj naš važan godišnji hod. Svake godine učimo iz mudrosti drugačijih voditelja duhovnih vježba. Odričemo se svagdašnjice obveza kako bismo razumjeli sebe isvoj hod. To je ujedno i prigoda za naše susrete, viđenja, razmjene misli i iskustava. Vrijeme kada se doista upoznajemo! Upoznati druge znači poštovati njihov život i njihov hod. Bez te dimenzije ostaju nam riječi prazne!

U mjesecu rujnu godine 2015. (od 14. do 17.) gost voditelj duhovnih vježba bio je fra Mijo Džolan, bivši provincijal Bosne Srebrenе i ravnatelj Franjevačkoga instituta za kulturu mira iz Splita. Njegova

predavanja na temu Pavlova Aeriopaga, komu i čemu reći Da i reći Ne na tržištu ideja, te razmišljanja na temu Papine Enciklike „Laudato Si“ bila su zanimljiva, intelektualno provokativna i duhovno stimulativna. U tijeku duhovnih vježba braća su se također sa zahvalnošću sjetila pokojnih članova Kustodije odlaskom na njihove

grobove. Zajednički susret bio je prigoda i za zajednička slavlja. Tako su ove godine braća podijelili radost obljetnica svećeništva: 40 godina fra Stjepana Pandžića, 30 godina fra Stjepana Bedenovića, 30 godina fra Mire Grubišića, 15 godina fra Ivice Majstorovića i 10 godina fra Ivana Strmečkog.

NOVA UPRAVA HRVATSKE FRANJEVAČKE KUSTODIJE SVETE OBITELJI U AMERICI I KANADI

(Fra Jozo Grbeš) - Na redovitom kapitulu Hrvatske franjevačke kustodije Svete Obitelji, održanom u samostanu sv. Ante u Chicagu, od 7. do 10. prosinca 2015., pod predsjedanjem provincijalnog ministra, dr. fra Miljenka Šteke, izabrana je nova Kustodijska uprava:

kustos **fra Jozo Grbeš**;

kustodijski vijećnici:

fra Marko Puljić,

fra Miro Grubišić,

fra Nikola Pašalić i

fra Dražan Boras.

Članovi hrvatske franjevačke kustodije na svetoameričkom kontinentu u vrijeme Kapitula, vrhovnog tijela franjevačke zajednice, raspravljali su o životu i radu

Kustodije koja u 2016. godini ulazi u 90. godinu postojanja. Po završetku Kapitula novoizabrana Uprava Kustodije zajedno s ocem Provincijalom započela je Kapitulski kongres.

Braću kapitularce posjetio je pomoćni biskup nadbiskupije Chicago, Msgr. Joseph Perry, te Generalna konzulica Republike Hrvatske gospođa Sanja Laković.

Hrvatski franjevaci djeluju među hrvatskim putom sjeverne Amerike u srednjem i istočnom dijelu SAD-a te u srednjem i istočnom dijelu Kanade (Ontario i Quebec).

NAŠI POKOJNICI

PREMINUO FRA LJUDEVIT LASTA

U nedjelju, 13. prosinca 2015., u 7.50 sati u SKB u Mostaru, opremljen svetim sakramentima, preminuo je fra Ljudevit Lasta u 69. godini života, 49. godini redovništva i 43. godini svećeništva.

Fra Ljudevit je bio:

- Duh. pom. na Humcu od 1974. do 1980.
- Župnik u Ružićima od 1980. do 1984.
- Duh. pom. u Seonici od 1984. do 1985.
- Sam. vikar u Slanom od 1985. do 1985.
- Duh. pom. na Širokom Brijegu od 1985. do 1988.
- Sam. vikar i duh. pom. u Mostaru od 1988. do 1998.
- Duh. pom. na Kočerinu i upravitelj kuće od 1998. do 2000.
- Župni upravitelj u Šuici od 2000. do 2010.
- Gvardijan i župnik u Slanom od 1. rujna 2010. do smrti
- Ž. upravitelj u Majkovima (Presv. Trojstvo) od 5. travnja 2010. do smrti
- Privremeni ž. upravitelj u Banićima i Liscu od 23.5 do 22.8. 2012.

Sv. misa zadušnica slavit će se u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, 14. prosinca 2015. u 13,00 sati, a potom sprovodni obredi i ukop na groblju Šoinovac.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

SPROVOD POK. FRA LJUDEVITA LASTE

U ponedjeljak, 14. prosinca 2015. u 13 sat, u fratarskoj grobniči na Šoinovcu u Mostaru pokopan je fra Ljudevit Lasta, rođen 1947. god. Fra Ljudevit je umro u SKB u Mostaru u **69. godini života, 49. godini redovništva i 43. godini svećeništva**.

Sprovodni obredi počeli su sv. misom u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru koju je predslavio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić u koncelebraciji mjesnog biskupa mons. Ratka Perića, vikara Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivane Ševe, gen. vikara don Željka Majića, gvardijana fra Ike Skoke i oko 100 svećenika. Mostarska crkva bila je u potpunosti ispunjena vjernicima koji su došli odati počast

i molitvom ispratiti fratra koji je ostao u samostanu u Mostaru i unatoč velikoj opasnosti posebno u godinama rata kada posjećivao i skrbio se o potrebi-

**tima, bolesnima i ranjenicima.
Pod kišom granata išao je od
grobija do grobija i pokapao
poginule i umrle.**

**Prigodnu propovijed održao
je vikar Hercegovačke franje-
vačke provincije fra Ivan Ševo,
koji je prije svega spomenuo
zahvalnost Bogu za život dra-
gog nam brata Ljudevita:**

Zahvalni smo Bogu za veliko fra Ljudevitovo srce koje je znalo vidjeti i voljeti najmanje i najpotrebnije.

*Zahvalni smo Bogu da je fra Lju-
devit - gdje god se pojavio, što god
je radio, s kim god se družio i što
god izustio - ostavljao dojam česti-
ta čovjeka, uzornog redovnika i sa-
vjesnog svećenika koji je Božje lice
primjereno otkrivaо u svoj njegovoј
ljepoti i privlačnosti.*

*Zahvalni smo Bogu, neizmjerno
zahvalni, da je fra Ljudevit pripa-
daо upravo nama, našoj Franje-
vačkoj provinciji u Hercegovini, i
Crkvi u Hrvata, što nas u ovom,
iako tužnom danu, ispunja zado-
voljstvom, srećom i vjerničkim po-
nosom.*

*Zahvalni smo Bogu zbog nje-
gova dugogodišnjeg jedinstvenog
pohoda i ophođenja s bolesnicima,
prvenstveno u bolnici; on ih je znao
ohrabriti i utješiti kao malo tko.*

*Osobno sam mu izuzetno za-
hvalan što je u mjesecu travnju rat-
ne 1992. godine bio spremn ostati
zajedno sa mnom i s još trojicom
braće u samostanu – kad ljudski
život u ludilu rata nije vrijedio go-
tovo ništa. Vjerovao to netko ili ne
vjerovao, mi smo bili spremni umri-
jeti za svoj narod, Crkvu i Provinciju
– poput one braće iz veljače godine
1945. To je prepoznala, zapamtila
i ovjekovječila naša zajednička po-
vijest.*

Na samom kraju svoje propo-
vijedi fra Ivan je izrazio iskrenu
sućut fra Ljudevitovoj rodbini i prijateljima, njegovu
rodnom Cimu, kao i svim župama
u kojima je fra Ljudevit djelovao.

Na samom kraju sv. mise tajnik
Hercegovačke franjevačke pro-
vincije fra Mate Dragićević proči-
tao je brzovje sućuti Franjevač-
koj provinciji i obitelji pokojnika,
a onda su se fra Luka Zorić, vikar
samostana u Slanom, fra Ante
Marić i mostarski gvardijan fra Iko
Skoko prigodnim riječima opro-
stili od pokojnika.

Fra Iko je istaknuo ono što je
sveti Frano tražio od svoje braće,
a to je: „*I gdje god se braća nalazila
ili susrela, neka se pokažu domaći
među sobom. I neka s pouzdanjem
jedan drugom otkriju svoje potre-
be, jer kad majka hrani i ljubi svoga
tjelesnog sina, koliko brižnije mo-
ramo hraniti i ljubiti svoga duho-
van brata*“! Zaciјelo, svi smo osjeti-
li, nadodao je fra Iko – ne samo mi
fratri - kako nas je Lasta, kako smo
ga od milja svi zvali, brižno hranio
i ljubio kao svoju duhovnu braću i
sestre i za to mu velika hvala.

Sav nazočni puk u pijetetu je ostao stojeći u crkvi dok su fra-tri iznosili lijes našeg pokojnog subrata do mrtvačkih kola. Svetjet, fratri, časne sestre i rodbina su autobusima u koloni pošli da groblja Šoinovac gdje su posmrtni ostaci pok. fra Ljudevita uz molitvu sahranjeni u franjevačkoj grobnici. Pjesma „Kraljice neba“, koju je na kraju otpjevao župni zbor, navijestila je nadu uskrsnuća što unosi utjehu u bol rastanaka od pok. fra Ljudevita.

Provincijski vikar fra Ivan Ševo, gvardijan fra Iko Skoko kao i drugi govornici izrekli su iskrenu zahvalu bolničkom osoblju u Dobrovniku i Mostaru za požrtvovnu medicinsku skrb, subraći iz Mostara koja su uz njega dan i noć bdjeli u zadnjim danima života kao i njegovoj rodbini. Istu zahvalnost su

uputili obojici biskupa, svim svećenicima iz različitih biskupija i provincija, kao i velikom mnoštvu vjernika iz različitih župa u kojima je pok. fra Ljudevit djelovao, a na-

pose onima iz Slanog, Majkova, Banića i Lisca među kojima je dušobrižnički djelovao zadnje godine svoga života.

Počivao u miru Božjem!

UNIJETI U NEKROLOGIJE

Die 13. Decembris 2015. in nosocomio in Mostar pie in Domino obiit R. P. LJUDEVIT LASTA de Mostar, ex-cappellanus, parochus et guardianus actualis de Slano, anno vitae 69, religionis 49 et sacerdotii 43. Sepultus est in coemeterio Šoinovac in Mostar.

POČIVALI U MIRU BOŽJEM

UMRLA ANĐA GRUBIŠIĆ, MAJKA FRA MIRE GRUBIŠIĆA

U petak, 18. rujna, pred ponoći, umrla je **Andja Grubišić**, majka našega brata fra Mire Grubišića. Umrla je u 88. godini života, opremljena svetim sakramentima. Sveta misa zadušnica i pokopni obredi za pokojnu Anđu bit će u utorak, 22. rujna, u 16.00 sati na groblju „Crkvine“ na Posuškom Gracu.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine!

UMRLA RUŽA KARAČIĆ, SESTRA FRA DANE KARAČIĆA

U subotu, 19. rujna, umrla je **Ruža Karačić**, sestra našega brata fra Dane Karačića. Umrla je u 83. godini života, opremljena svetim sakramentima.

Sveta misa zadušnica i pokopni obredi za pokojnu Ružu bit će u ponedjeljak, 21. rujna, u 17.00 sati na Karačića groblju u Gornjem Crnču.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine!

UMRO PERO HRKAĆ, OTAC NAŠEGA BOGOSLOVAFRA JOZE HRKAĆA

U srijedu, 28. listopada, umro je **Pero Hrkać** (r.1951.), otac našega brata fra Joze Hrkaća. Pokojnik je opremljen svetim sakramentima. Sveta misa zadušnica i pokopni obredi za pokojnoga Peru bit će u četvrtak, 29. listopada, u 15.00 sati na groblju na Trnu.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

PREMINULA IVA ŠOKČEVIĆ r. KRIŽANAC, SESTRA NAŠEGA FRA MIJE KRIŽANCA

U Novoj Gradišci preminula je 04.12.2015. **Iva Šokčević r. Križanac**, sestra našega fra Mije Križanca, opremljena sakramentima umirućih. Sprovod je 05.12.2015. u 14,00 sati u Novoj Gradišci.

Počivala u miru Božjem!

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

47. PLENARNA SKUPŠTINA HRVATSKE KONFERENCIJE VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA

Evangelje, proroštvo i nada

(hkvrpp/m.nikolić) - Pod znakom Godine posvećena života i riječima "Evangelje, proroštvo i nada", riječima koje sažimaju poruku Godine posvećena života, u Zagrebu je 26. i 27. listopada u dominikanskom samostanu u Ivanićgradskoj ulici održana 47. plenarnu skupštinu Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica. Na toj godišnjoj Plenarnoj skupštini okupili su se viši redovnički poglavari i poglavarice redovničkih zajednica koje djeluju u Hrvatskoj.

Skupština je započela misnim slavljem u župnoj crkvi bl. Augustina Kažotića. Misu je u zajedništvu s predsjednikom Konferencije fra Jurom Šarčevićem, provincijalima i provincijalkama predvodio predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećena života i družbe apostolskoga života i dubrovački bi-

skup Mate Uzinić. Biskup je prije misnog slavlja istaknuo da je svaka plenarna skupština nova i svaka je izazov za otvarati se Duhu Svetome. "S darom Duha Svetoga treba započeti ovo naše okupljanje, kako bismo iz tog dara krenuli u naše osobne živote i živote naših zajednica", istaknuo je biskup.

U propovijedi se biskup osvrnuo na Evangelje od dana (Lk 13, 10-17) koje govori o ženi s duhom bolesti i nadstojniku sinagoge koji je branio Isusu da ozdravlja u subotu. Biskup je spomenuo da nas papa Franjo i Crkva žele vidjeti kako se ne trebamo bojati „pognutosti“ poput one pognutosti bolesne žene ako dopustimo Isusu Kristu da nas dotakne i ozdravi. Trebamo se bojati ako u životu ne dopustimo da nas Isus dotakne. Pognutost, pogubljenost Crkve i redovničkih zajednica poput one žene iz Evangelija nastala je iz skandala, skandala koji su situaci-

je u kojima se propitujemo, ne dižemo pogled, tražimo kajanje, no takva situacija postaje i prilika za ozdravljenje. Trebamo uočiti sve svoje slabosti i nedostatke, manjak zvanja, starenje zajednica, te se otvoriti Gospodinu, Njemu dozvolimo da nas vodi, da Gospodin u nama probudi nadu, poručio je biskup. S druge je strane duh bolesti koji je prisutan kod nadstojnika sinagoge. Treba se suočiti sa situacijom, a ne zataškavati. Takav stav jest razlog zataškavanja. Takvih zataškavanja je bilo u Crkvi i u redovničkim zajednicama. Optužiti druge za situaciju, a ne preispitivati sebe. Trebamo se pitati ne zašto su neki napustili zajednice, nego zašto smo mi ostali u zajednicama. To pitanje trebate postaviti u svojim zajednicama. Puno puta razlog nije isključivo u onima koji su otišli, nego i u zajednicama iz kojih su otišli. To ne primijetiti i optužiti samo njih

znači biti poput nadzornika sinagoge. Današnje Evanđelje nam poručuje još i to da smo mi kao pastiri i posvećene osobe u situaciji kao i sam Isus, kao i On i mi srećemo i one koji su poput žene i one koji su poput nadzornika, i unutar naših zajednica, pogrbljene, i poput Isusa krenimo putem ozdravljenja od prgnutosti, poručio je biskup dodajući da papa Franjo u Evangelii gaudium upozorava na prgnutost nad sobom samima. Moramo prestatiti biti prgnuti sami na sobom. I to nam se poručuje u današnjem Evanđelju. Trebamo krenuti prema drugima, nad njim se prgnuti. Nad onima koje svaki dan susrećemo, onima koji su prgnuti poput bolesne žene. Koliko je prgnutih ljudi oko nas i u našim zajednicama, koji se ne usude ni oči podignuti? Mi smo pozvani pridignuti druge kao Isus, ali da bi to mogli moramo prestatiti biti poput nadstojnika sinagoge, poručio je biskup citirajući Papinu poruku sa zaključenja Sinode o obitelji u kojoj on kaže: "Istinski branitelji nauka nisu oni koji brane 'slovo' nego oni koji brane 'duh'; koji ne brane ideje, nego čovjeka; ne formule, nego besplatnost Božje ljubavi i oproštenja. To ni na koji način ne znači umanjiti važnost formula, koje jesu potrebne; niti umanjiti važnost zakona i Božjih zapovijedi, nego uzvisiti veličinu pravoga Boga koji se prema nama ne odnosi sukladno našim zaslugama niti po našim djelima; nego jedino u skladu s neograničenom velikodušnošću svojega Milosrđa (usp. Rim 3,21-30; Ps 129; Lk 11,37-54)." Stoga, dodao je biskup, potrebno je vrednovati više zakone koji su na strani čovjeka, a ne obrnuto. "To su važne poruke svima nama, i vama kao poglavarima", poručio je biskup citirajući Evangelii gaudium 49: „Draža mi je Crkva koja je doživjela nezgodu, koja je ranjena i prljava zato što je izašla

na ulice, nego Crkva koja je bolesna zbog zatvorenosti i komocije hvatanja za vlastite sigurnosti. Ne želim Crkvu koja je zabrinuta za to da bude središte, a naposljetku biva zatvorena u klupko opsesija i procedura. Ako nam nešto treba unositi sveti nemir i brinuti našu savjest, onda je to činjenica da mnoga naša braća žive bez snage, svjetla i utjehe priateljstva s Isusom Kristom, bez zajednice vjere koja ih prihvata, bez obzora smisla i života. Više od straha od pogreške nadam se da nas pokreće strah od toga da se zatvorimo u strukture koje nam daju lažnu zaštitu, u norme koje nas pretvaraju u neumoljive suce, u navike u kojima se osjećamo mirni, dok je vani gladno mnoštvo, a Isus nam bez prestanka ponavlja: 'Dajte im vi jesti.'"

Na kraju je - pitajući se Kako postići ozdravljenje od pogrbljenosti? – poručio: "Vjerujem da nam odgovor nudi današnji ulomak iz poslanice apostola Pavla koji nas podsjeća da smo sinovi Božji, da nismo primili duha robovanja, nego duha posinstva iz koga za sebe, svoje zajednice i za sve kojima smo poslani s pravom možemo klicati Aba, oče". (vidi Rim 8, 12-17)

Radni dio 47. plenarne skupštine

Na samome početku sudionike je pozdravio prior dominikanskoga samostana u Ivaničgradskoj, fr. Zvonko Džankić, OP, zaželjeviši dobrodošlicu, sadržajan rad i ugodan boravak u ime samostanske zajednice.

Potom je fra Jure Šarčević, predsjednik HKVRPP-a i provincial Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopoda Bogdana Mandića pozdravio skup dobrodošlicom na 47. plenarno zasjedanje Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica. Fra Jure

je pozdravio mons. Matu Uzinića, biskupa dubrovačkoga i predsjednika Vijeća HBK za ustanove posvećena života i družbe apostolskoga života zahvalivši mu se na nazočnosti i što prati redovništvo u Hrvatskoj kako sada na Plenumu i za nedavno održanih Redovničkih dana tako i inače.

Fra Jure je potom posebno pozdravio novoimenovanu provincijalku Zagrebačke provincije sestara milosrdnica sv. Vinka, s. Elizabetu Peršić, potom potpredsjednicu KOTRUS-a i provincijalku Slovensko-hrvatske provincije Družbe kćeri Marije Pomoćnice - don Bosković salezijanki, s. Damjanu Tramte, te fra Lovru Gavrana, predsjednika KVRPP BiH i provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

Prijepodnevni dio je kao koordinator vodio fra Josip Blažević, provincial Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca.

Nakon predstavljanja svih sudionika svoje godišnje izvješće kao predsjednik HKVRPP-a iznio je fra Jure Šarčević koji je naglasio da se ova godina njegova mandata poklapa s Godinom posvećena života. Zahvalio je članovima Vijeća koji su zdušno i odgovorno obavljali obveze i dužnosti te voditeljima i članovima povjerenstava koji su glavni nositelji svih projekata Konferencije te svim članovima Konferencije u organizaciji svih zajedničkih projekata, i na kraju tajnici s. Ireni Olujević, SMI-ju i suradnicima.

U izvješću se fra Jure najprije kratko i pregledno osvrnuo na novoimenovane članove i članice konferencije te važne obljetnice koje su zajednice obilježile u ovoj godini. Potom se kratko osvrnuo na zaključke i sadržaj prošlogodišnje, 46. plenarne skupštine održane u listopadu kod karmelićanki BSI na zagrebačkom Vrhovcu na temu "Ususret

Godini posvećena života: opći poziv na svetost – svetost redovništva” o čemu je predavanje održao mons. Marko Semren, banjolučki pomoći biskup.

Fra Jure je potom predstavio povjerenstva koja djeluju pri Konferenciji, odnosno: Povjerenstvo za predškolski odgoj (voditeljica s. Katarina Pišković, karmeličanka BSI); Povjerenstvo za početnu formaciju redovnika i redovnika (voditeljica s. Marina Kosina, karmeličanka BSI); Povjerenstvo za trajni redovnički odgoj (voditelj o. Anto Gavrić, dominikanac); Povjerenstvo za promicanje redovničkih zvanja (voditeljica s. Ana Begić, dominikanka); Povjerenstvo za medicinske sestre (voditeljica s. Danica Grgić, Marijina sestra); te Povjerenstvo za sredstva društvenoga komuniciranja i izdavačku djelatnost (voditelji fra Jure Šarčević i s. Miroslava Bradica). Fra Jure je istaknuo da su povjerenstva ostvarivala predviđeni plan i program koji je u Godini posvećena života bio i više nego bogat. “Ako želimo tako nastaviti potrebno je da poglavari i poglavarice stave na raspolaganje članove svojih zajednica, jer njihov rad uvelike ovisi od onih koji ga sačinjavaju. Ideje i projekti mogu biti izvrsni, ali su uvijek potrebbni nositelji koji će ih znati, moći i htjeti ostvarivati”, poručio je fra Jure.

Potom se predsjednik kratko osvrnuo na časopis “Susret” koji priprema Povjerenstvo za promicanje redovničkih zvanja, časopis “Vijesti” u pripremi Tajništva Konferencije, časopis “Posvećeni život” te sva izdanja koja je Konferencija izdala u biblioteci Dikumenti: Apostolsko pismo svetoga oca Franje svim posvećenim osobama u prigodi Godine posvećena života te okružnice *Radujte se! i Istražujte*. Fra Jure je spomenuo i internetske stranice Konferencije (www.redovnistvo.hri www.susret.net) te kamp za mlade koji

je, kao i prijašnjih godina održan na Cresu u sklopu projekta Susret Povjerenstva za promicanje redovničkih zvanja istaknuvši njegovu važnost u promociji posvećena života.

U osvrtu na rad Vijeća Konferencije fra Jure je rekao kako se “nastojalo pratiti događanja u Crkvi i društvu, a napose potrebe našega redovništva, zajednički promišljajući koji i kakav bi mogao biti naš odgovor na današnje izazove. Ostvareno je više inicijativa, neke zamisli započeli smo ostvarivati, a neke ćemo projekte i na ovom Plenumu predložiti i prepustiti vam da o njima odlučite”. Vijeće Konferencije pratilo je rad povjerenstava; 17. ožujka sudjelovalo u organizaciji korizmenoga susreta redovnika grada Zagreba s kardinalom Josipom Bozanićem; organiziralo je susret članova Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije s višim redovničkim poglavarcima, članicama Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica; zatim je organiziralo Susret biskupa Hrvatske biskupske konferencije s višim redovničkim poglavarima; surađivalo je s Unijom europskih konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (UCESM); surađivalo je s udrugom RENATE (redovnice umrežene za borbu protiv trgovine ljudima).

Govoreći o duhovno-obrazovnim programima za redovnike i redovnice fra Jure je spomenuo kao su na temu *Poruke Pape Franje redovništvu* pod vodstvom o. Jakova Mamića, OCD, održana tri seminara u tri različita termina. Jedan za članice HKVRPP, i dva za kućne poglavarice i sestre. Zbog velike zainteresiranosti sestara, u planu je u studenom još jedan turnus seminara za redovnice (redovnike) na tu temu. Potom je podsjetio da je prošle godine na skupštini pokrenuto pitanje ponovne organizacije duhovnih

vježba za redovnice.

Fra Jure je izvijestio i o Studiju teologije posvećena života kojim se želi ponuditi stručna formacija iz tematike posvećena života pod biblijsko-teološkim, povjesno-kulturalnim, psiko-sociološkim i pravnim aspektima. Studij je započeo s radom prije dvije godine. Prva je generacija studenata uspješno završila studij. Druga je generacija ovih dana započela. Ideja o osnutku toga Studija potekla je od Konferencije koja je organizaciju i vodstvo povjerila ocima karmeličanima. Studij je ponuđen svim zainteresiranim redovnicama i redovnicima, članovima svjetovnih instituta i drugih oblika posvećena života.

Govoreći o suradnji HKVRPP-a s mjesnim ordinarijima RH istaknuo je kako je ta suradnja bila vrlo bogata. Od događanja na tom području izdvojio je susret s zagrebačkim nadbiskupom i kardinalom Josipom Bozanićem na božićnom čestitanju kada se kardinal susreo s redovnicama, vrhovnim, provincijalnim i kućnim poglavarcima ustanova posvećena života, družbi apostolskoga života i svjetovnih ustanova. Susretu je prisustvovao i zagrebački pomoći biskup Valentin Pozaić. Potom je spomenuo 17. veljače 2015. kada su se u zgradi HBK-a članovi Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije susreli su se s višim redovničkim poglavarcima. Na susretu je s. Stanka Oršolić, članica Družbe sestara Naše Gospe održala kratko predavanje o “iskustvu volontiranja i rada sa žrtvama trgovine ljudima”. Sljedeće se spomenuo tradicionalnoga susreta redovnica grada Zagreba s kardinalom J. Bozanićem u ožujku 2015. Potom 9. lipnja 2015. kada je u sjedištu HBK-a u Zagrebu održan je redoviti godišnji susret biskupa s redovničkim provincijalima na temu „Je li posvećeni život prepoznat kao dar koji je darovan

Crkvi, rađa se u Crkvi, raste u Crkvi, sav je usmjeren na Crkvu"? o čemu je govorio o. Jakov Mamić, OCD. Taj susret ocijenjen je vrlo dobro, rekao je fra Jure zaključivši da su događanja i slavlja koja je organizirala Konferencija pratili i u njima sudjelovali nadležni biskupi. Predsjednik se posebno spomenuo obilježavanja otvaranja Godine posvećena života na nacionalnoj razini i na razini pojedinih biskupija, Dan posvećena život, Redovničkih dana te raznih susreta.

U izvješću se predsjednik Konferencije potom osvrnuo na suradnju s Unijom europskih konferencija viših redovničkih poglavarica i poglavara (UCESM) kazavši da je HKVRPP članica UCESM-a i da je s tom organizacijom u stalnom kontaktu i međusobnoj suradnji. Spomenuo je da je u Godini posvećena života u ožujku u Tiranu održana Generalna skupština nacionalnih konferencija Europe, članica UCESM-a, na temu "Redovnici i redovnice u Europi, svjedoci i tvorci zajedništva". Svaka je konferencija imala mogućnost predstaviti jedno izvješće o vlastitoj situaciji, opisujući suradnju s biskupima, izazove i probleme s kojima se moraju suočiti kada je riječ o zvanjima i službama. Redovništvo u Hrvatskoj predstavio je fra Jure i član Vijeća HKVRPP-a i provincial Hrvatske salezijanske provincije, don Pejo Orkić.

Potom je fra Jure kratko podnio i finansijsko izvješće.

Na posljetku je nabrojao planove za budućnost o kojima Konferencija treba voditi računa. Tako je naveo moguću izmjenu Statuta, daljnju pastoralnu skrb za članove i članice Konferencije (seminari, duhovne obnove i duhovne vježbe...), nastavak jezičnih tečajeva za redovnike i redovnice, daljnju medijsku promidžbu redovništva, realizaciju predviđenih

aktivnosti i projekata uz Godinu posvećena života, te obilježavanje 50. obljetnice Konferencije u 2016. Napomenuo je da je Vijeće HKVRPP osnovalo Odbor za organizaciju te proslave. Predloženo je da to bude uz Plenarnu skupštinu u 2016. što je glasovanjem i usvojeno. „Za sve što je dobro učinjeno, ne samo kroz proteklu godinu, zahvaljujem Bogu, članovima Vijeća, voditeljima povjerenstava, djelatnicima Tajništva i svima vama, poglavarice i poglavari. Zajedništvo, molitva i rad svih članova HKVRPP neka se i dalje njeđgu i usavršavaju kako bismo bili prepoznatljivi kao svjedoci Božje prisutnosti u ovome svijetu i suradnici u njegovom spasenjskom djelovanju“, zaključio je svoje izvješće fra Jure.

Po podnošenju izvješća provinciali i provincialke raspravljali su o u izvješću spomenutim projektima kao i drugom. Potom su voditelji povjerenstava iznijeli svoja izvješća i prijedloge. Najprije je o. Anto Gavrić izvjestio o radu Povjerenstva za trajni redovnički odgoj, zatim s. Katarina Pišković o radu Povjerenstvo za predškolski odgoj. O radu Povjerenstva za početnu formaciju redovnica i redovnika izvjestila je voditeljica s. Marina Kosina, o radu Povjerenstva za promicanje redovničkih zvanja voditeljica s. Ana Begić, o radu Povjerenstva za medicinske sestre voditeljica s. Danica Grgić, te na kraju o radu Povjerenstva za sredstva društvenoga komuniciranja i izdavačku djelatnost voditeljica i dopredsjednica Konferencije s. Miroslava Bradica. Nakon svakoga izvješća raspravljalo se o učinjenome te o prijedozima. Plenum je između ostalog izglasao i neke nove članove povjerenstava.

Prvi dan Plenarne skupštine završen je Večernjom molitvom.

Drugi dan je započeo misnim

slavljem u župnoj crkvi bl. Augustina Kažotića. Misu je u zajedništvu s provincialima i provincialkama predvodio predsjednik Konferencije fra Jure Šarčević.

Apostolski nuncij pohodio 47. plenarnu skupštinu HKVRPP-a

U nastavku rada Skupštine provinciali i provincialke nastavili su raspravu od jučerašnjega dana te se osvrnuli na susret sa tajnikom Kongregacije za ustanove posvećena života i družbe apostolskoga života, mons. Joseom Carballom nakon čega je slijedio susret s mons. Alessandrom D'Erricom, apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj.

Nakon pozdrava nunciju i zahvale za njegov dolazak, koje je u ime svih redovnika i redovnica uputio predsjednik HKVRPP-a fra Jure Šarčević, apostolski nuncij obratio se višim redovničkim poglavarima i poglavarcama iz cijele Hrvatske te odgovarao na njihova pitanja.

Apostolski nuncij zahvalio je najprije na tome za njega radosnom susretu napominjući važnost uloge koje redovništvo ima kroz svoju dobrotu, kroz pojedine karizme, svoje različite službe ali i svojom brojnošću u Crkvi.

Kao izaslanik Svetoga oca nuncij je naglasio da mu je važno slušati, primiti savjet, cuti za poteškoće i to od osoba koje su pozvane o tome govoriti i na koje gleda s poštovanjem. Zamolio je redovnike i redovnice da njegova zapažanja prenesu u svoje zajednice. Osvrnuvši se na pontifikat pape Franje i određene nove i drugačije vjetrove koji pušu u svijetu i u Hrvatskoj od trenutka kada je Duh Sveti pozvao papu Franju da predvodi Crkvu. Nuncij je napomenuo kako se često čuje pitanje: Kakav ti se čini ovaj Papa? Što misliš da on želi učini-

ti? Kamo vodi nas, Crkvu, Crkvu u Hrvatskoj? "Kad čujem to pitanje uvijek imam spremjan odgovor da je Crkva u Hrvatskoj poznata po svojoj odanosti Svetoj Stolici. Povijesno je jako navezana na Svetu Stolicu i siguran sam da Crkva u Hrvatskoj hodi zajedno s papom Franjom koji je Petar naših dana. To je naša vjera, naša Crkva," nagnasio je nuncij napomenuvši i kako smo svi čuli različite komentare o papi Franji u Hrvatskoj i u drugim zemljama, komentare općenite a posebno u kontekstu Sinode o obitelji. Tako čitamo da je papa iz Latinske Amerike, kako ne poznaje dobro našu zbilju te da ga zanima samo politika. Garantiram vam da je politika zadnje što papu Franju zanima. On je uistinu pastir koji prenosi Riječ Božju. No, valja priznati da Evanđelje teško može prodrijeti kroz određene naslage koje ne dopuštaju da se očituje svježina Evanđelja. Papa kao pastir želi očistiti te naslage. On to želi napraviti u perspektivi nove evangelizacije na riječima Isusa Krista, kako je predstavio u enciklici „Evangelii Gaudium“. Vjerujem da će nam biti lakše slijediti put pape Franje ako poznajemo perspektivu Papine enciklike „Radost Evanđelja“. "Pozivam vas da studirate taj dokument, preporučite ga svojim zajednicama, širite njegove ideje i perspektive kako bi što bolje zaživio. U središtu je toga dokumenta Papin poziv IDITE, što su zadnje Isusove riječi. Crkva treba biti u pokretu, Crkva koja izlazi, izlazi van u susret drugima. Crkva koja ne očekuje da se samo njoj dolazi, Crkva koja ima inicijativu", poručio je Apostolski nuncij.

Podsjetio je i na ovogodišnji rujanski susret novoimenovanih biskupa s papom Franjom u Vatikanu kada ih je pozvao da budu pastiri ne samo onih koji dolaze u crkvu nego i onih koji ne dolaze, onih koji su nekada dolazili, a

sada su daleko. Papa se tada pitao što nam kao pastirima znači načinost samo jednoga dijela ljudi. Što nam znači ako smo pastiri samo onih koji dolaze u crkvu? Crkva treba biti aktivna, kreativna – od tuda Papin poziv da se ide. Jedan pastir treba biti zabrinut za one koji ne dolaze. Crkva ne treba biti samo službena i servis, nego Crkva koja je aktivna, posebno u procesima nove evangelizacije. Stoga Papa poziva "Idite, idite", posebno idite na periferije, materijalne i duhovne.

Na takva postavljena pitanja odgovaram: ako se radi o materijalnim periferijama onda Crkva u Hrvatskoj s time nema poteškoća. Crkva u Hrvatskoj, redovnici i redovnice jesu sa siromašnima i prema specifičnosti svojih karizmi.

Što se tiče duhovnih rubova treba se odazvati na poziv pape Franje. To je izlazak prema kritičarima, prema onima koji više nisu u Crkvi, onima koji su nam bili neprijatelji ili su još uvijek. Čini mi se da je to temeljno pitanje: Kako se ponašati prema onima koji su daleko? Prihvaćamo li inicijative nove evangelizacije? Nisam više siguran da bi Svetome ocu dao jedan i jasan odgovor, rekao je nuncij, dodavši da u Hrvatskoj ima previše naslaga kroz koje ne može prodrijeti Evanđelje. Vidimo to i u nedavnim raspravama oko kanonizacije bl. Alojzija Stepinca, nagnasio je nuncij, pojasnivši članovima Konferencije stavove Svetе Stolice u toj stvari kao i sve napore koji su u tom smislu poduzeti.

Mi smo bili dugo vremena u totalitarnom režimu i u tom okviru smo pastoralno odgojeni i zato je mentalitet u Crkvi još dosta apologetski. Čuvamo ono što imamo. Papa Franjo govori iz jedne druge perspektive, iz univerzalne perspektive gdje nas Isus upućuje na periferije. To je revolucija za čitavu

našu formaciju i odgoj, to je okretanje kulturi dijaloga, a ne kultura zatvaranja. Za to treba vremena, ne može se od danas do sutra ništa promijeniti.

Iznad svega, istaknuo je nadalje nuncij, bitno je postati siromašni duhom. Ne prenositi ono što Sveti otac želi i čini, to je oholost. Treba se učiniti malenima poput djece, oslobođiti se nas samih, naših sigurnosti i shema, metodologija koje smo usvojili a danas više nisu vrijedne. Samo tako možemo prihvati perspektive koje Papa, kao vrhovni svećenik, s puno pažnje predlaže. To je spasonosno za cijelu Crkvu, to je spasonosno i za Crkvu u Hrvatskoj. U tom smislu redovničke su obitelji ispred drugih. Ja vas sada pozivam – podimo tim putem nove evangelizacije zajedno. Hvala vam za ono što činite, to nije lako. S moje strane dobit će te svu pažnju i podršku, poručio je nuncij na kraju.

Potom je Predsjednik Konferencije zahvalio nunciju na upućenim riječima i poruci koju nam je tom zgodom uputio.

U raspravi, koja je uslijedila, redovnici su se zanimali za viđenje Svetoga oca oko pitanja kanonizacije bl. Alojzija Stepinca u kontekstu odnosa između Hrvatske i Srbije. Nuncij je govorio kao Papa nema političke namjere, da je on samo pastir i da je za njega ekumenizam ozbiljna stvar, a to je upravo onaj izlazak na rubove na koji nas poziva Papa u enciklici „Radost Evanđelja“. Nuncij je pozvao da se u toj temi bude realan i da treba sačuvati kulturu dijaloga, kulturu susreta i ekumenski duh na liniji Drugoga vatikanskog sabora.

Nuncij je na kraju pozvao sve redovnike i redovnice da mole za Svetoga oca i za njega, poručivši im da Crkva računa s njima.

Završetkom susreta s nuncijem završena je i 47. plenarna skupština HKVRPP-a.

ODRŽAN XVIII. FRAMAFEST U MOSTARU

(Magdalena Musa) – Pod geslom: ***Ti si nada naša i veselje***, 31. listopada 2015. u Mostaru je održan XVIII. *framafest*, festival duhovne glazbe na kojem isključivo nastupaju članovi Franjevačke mladeži – Frame. Domaćin ovogodišnjeg FramaFesta bilo je Hercegovačko područno bratstvo, a nositelj je cijelog projekta Nacionalno vijeće Frame Bosne i Hercegovine. Festivalu je prisustvovalo oko 1000 framaša iz cijele Bosne i Hercegovine, te iz Hrvatske, Frama grada Zagreba.

Framafest je započeo svečanim misnim slavlјem u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru u 12 sati, koje je predvodio fra Ljubo Kurtović, duhovni asistent Frame *Veljaci* te ujedno i područni duhovni asistent OFS-a, u koncelebraciji nacionalnog duhovnog asistenta Frame, fra Slavena Brekala te još 20-ak duhovnih asistenata. Pod vodstvom fra Tihomira Bazine misno slavlje uveličali su framaši Hercegovine okupljeni u Zbor Frame Hercegovina. Po završetku misnoga slavlja, okupljenima se obratio fra Slaven Brekalo uime Organizacijskoga odbora FramaFesta. Nakon završetka sv. mise framaši Bosne i Hercegovine napravili su najveće tipke klavira na svijetu, duge 19 metara. Tipke su bile izložen ispred franjevačke crkve sv. Petra i Pavla. Inicijator projekta je Damir Šljeg i Frama *Mostar* koji su iznenadili sve goste toga festivala.

U 16 sati nastavljen je Festival u dvorani Herceg Stjepana Kosače. Na samom početku, framaše su

pozdravili, Anđelka Oreč, nacionalna predsjednica Frame BiH, te fra Ivan Ševo, vikar Hercegovačke franjevačke provincije. Nastupilo je ukupno 20 izvođača: 11 Frama iz područnoga bratstva Bosne Srebrenе (Brestovsko, Bugojno, Dolac, Fojnica, Gračac, Jajce, Kiseljak, Kreševo, Osova, Rumboci, Tuzla), 8 iz Hercegovine (Čerin, Humac, Međugorje, Mostar, Posušje, Seonica, Široki Brijeg, Tomislavgrad), te Frama grada Zagreba iz Hrvatske. U revijalnom dijelu Festivala, dok su framaši isčekivali odluke stručnoga žirija, nastupio je fra Marin Karačić sa svojim bendom. Prema ocjeni tročlanoga stručnog žirija, najbolja skladba ovogodišnjega FramaFesta je ***To je nada ta*** Frame Osova. Nagradu za najbolji tekst dobila je Frama Čerin s pjesmom *Samo jedan tren*, a za najbolji scenski nastup Frama Međugorje sa pjesmom *Budi sa mnom*. XIX. *framafest* održat će se sljedeće godine u Sarajevu, kada će mu domaćinom biti područno bratstvo Frame Bosne Srebrenе.

IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA

PRIOPĆENJE SA 65. REDOVITOGA ZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su, 4. i 5. studenoga 2015. u prostorijama Nadbiskupskoga ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoje 65. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati Hrvatske, Austrijske i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu. Delegati su prenijeli bratsko zajedništvo njihovih konferenciјa te ukratko izvjestili o važnijim događanjima u svojim krajevnim Crkvama.

Tijekom zasjedanja s biskupima susreo se i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji je istaknuo, između ostaloga, da za obnovu partikularne Crkve u Bosni i Hercegovini mogu osobito poslušati tri poticaja: učiteljstvo pape Franje u ove tri godine pontifikata, nedavni Papin pohod Bosni i Hercegovini i Izvanrednu godinu božanskoga milosrđa.

Biskupi su odredili svoje delegate za predstojeće međunarodne susrete te saslušali izvješće predsjednika BK BiH o sudjelovanju na plenarnom zasjedanju Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) koje je održano na poziv jeruzalemskoga latinskog patrijarha Fouada Twala u Svetoj zemlji od 11. do 16. rujna 2015.

Biskupi su saslušali izvješće svoga delegata mons. Tome Vukšića, vojnoga biskupa u BiH, s 14.

opće redovite Biskupske Sinode o obitelji koja je održana od 4. do 25. listopada 2015. u Vatikanu. Izneseno je nekoliko podataka: na Sinodi je sudjelovalo 270 sinodskih otaca; uz njih je bilo 14 predstavnika drugih kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica te 51 promatrač: 17 bračnih parova i 17 pojedinaca; sinodski oci održali su 328 govora, a promatrači 33 govora; održan je 51 intervent na predloženu konačnu *Relatio Synodi* (Sinodsko izvješće); sinodski oci su predložili 1355 primjedaba na ponuđeni početni tekst *Instrumentum laboris* (Radni dokument).

Biskup Vukšić je u izvješću istaknuo da se konačni dokument (*Relatio finalis*), koji je izrađen za papu Franju i njemu predan, poziva na Objavu, crkvenu tradiciju i nauk suvremenoga crkvenog učiteljstva o braku i obitelji. U dokumentu se podsjeća da nauk o nerazrješivosti ženidbe nije breme, već Božji dar i ljepota, istina ute-

meljena na Kristu i njegovoj svezi s Crkvom. Nigdje se ne spominje pristup Euharistiji za rastavljeni i ponovo oženjene, ali se ističe da te osobe nisu isključene iz pastoralne skrbi Crkve i stoga ih se potiče da s pastirima ispituju savjest o svojoj situaciji. Razlučivanje odnosa između objavljene istine i naravnoga zakona kao objektivne norme s jedne strane i subjektivnoga stanja savesti u pojedinim slučajevima s druge strane valja biti u skladu s naukom Crkve i u povjerenju da Bog nikome ne uskraćuje svoje milosrđe. Posebno je istaknuta potreba sustavne i ozbiljne priprave za sklapanje ženidbe, ispravnoga spolnog odgoja te promicanja odgovornoga roditeljstva prema nauku Crkvenog učiteljstva. Sinoda upozorava na teške pogibelji koje prijete obitelji, poput pobačaja i eutanazije, te poziva na zaštitu svetosti života od začeća do naravne smrti.

Biskupi su odobrili izmijenjeni Statut Caritasa Bosne i Hercego-

vine koji je usklađen sa Statutom Međunarodnog i Europskog Caritasa s ciljem što učinkovitijega služenju potrebnima.

Biskupi na kraju svoga zasjedanja upućuju zajedničku poslanicu svećenicima, redovnicima, redovnicama i Božjem narodu u povodu Godine božanskoga milosrđa. Poslanica nosi naslov: „Milosrdni poput Oca“. Svaki će dijecezanski biskup donijeti konkretne odredbe za Godinu božanskoga milosrđa u svojoj biskupiji. Tim su povodom biskupi odlučili upriličiti više duhovnih obnova za katoličke laike.

Biskupi su dali smjernice za osnivanje Katehetskoga ureda Biskupske konferencije Bosne i

Hercegovine.

Donijeli su odluku da Treća krozmena nedjelja bude nedjelja međubiskupijske povezanosti i solidarnosti s posebnim naglaškom na župe u kojima je ostao mali broj vjernika.

Dogovoren je da Treći međudekanski sabor bude održan 28. travnja 2016. u Travniku.

Također je dogovoren da Treći susret svećenika Bosne i Hercegovine bude održan, 16. lipnja 2016. u Tomislavgradu na temu božanskoga milosrđa. Naglašeno je da su na taj susret, osim svećenika koji djeluju u Bosni i Hercegovini, također dobro došli svećenici, dijecezanski i redovnici, kao i biskupi podrijetlom iz Bosne

i Hercegovine koji djeluju u drugim biskupijama.

Biskupi su 3. studenoga 2015. slavili svetu misu u katedrali Srca Isusova kojom je obilježena 20. obljetnica Caritasa Biskupske konferencije BiH. Misu je predvodio i održao homiliju kardinal Puljić, predsjednik Caritasa BK BiH. Biskupi su također 4. studenoga slavili Euharistiju u kapelici Vrhbosanskoga bogoslovnog sjemeništa. Misu je predvodio kardinal Puljić, a propovijedao mons. Franjo Komarica, biskup banjalučki.

Sarajevo, 5. studenoga 2015.

Tajništvo BK BiH

POSLANICA BISKUPA BK BIH U POVODU GODINE BOŽANSKOGA MILOSRĐA

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, na kraju 65. redovitoga zasjedanja uputili su zajedničku poslanicu svećenicima, redovnicima, redovnicama i Božjem narodu u povodu Godine božanskoga milosrđa. Poslanica nosi naslov Milosrdni poput Oca. Svaki će dijecezanski biskup donijeti konkretne odredbe za Godinu božanskoga milosrđa u svojoj biskupiji. Spomenutu poslanicu donosimo u cijelosti:

“MILOSRDNI POPUT OCA”

Braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi Božji narode!

Papa Franjo, 11. travnja 2015., svojim je apostolskim pismom „Misericordiae vultus“ - Lice milosrđa najavio izvanrednu Svetu godinu milosrđa. Ta će godina započeti na svetkovinu Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije 8. prosinca 2015., a završiti na svetkovinu Krista Kralja, 20. studenoga 2016.

Papina je izričita želja, gotovo vapaj: „Kako samo želim da nadolazeće godine budu prožete milosrđem, da bismo išli ususret svakoj osobi, noseći Božju dobrotu i nježnost! Neka do svih, i vjernika i onih koji su udaljeni od vjere, dopre balzam milosrđa kao znak Božjega kraljevstva već prisutna među nama!“ (LM 5).

Ova Sveti godina stavlja određene izazove, osobito pastoralne naravi: za Crkvu u cjelini, za obitelj i župnu zajednicu – kao osobito važne sastavnice Crkve, te za konkretno društvo.

Papa Franjo traži od cijele Crkve da se još očitije obraća ljudima i da bude u službi siromaha, beskućnika osamljenih i napuštenih, obespravljenih, izbjeglica i prognanika, selilaca, ovisnika...

Pastoralni izazovi u Svetoj godini milosrđa vezani uz bračni život i obitelj bit će usko povezani uz provođenje očekivane pobudnice o nedavnoj završenoj Biskupskoj sinodi. Prakticiranje milosrđa očekivat će se osobito u obiteljima, pogodjenim raznim životnim poteškoćama i stanjima.

Župne zajednice – njihovi voditelji i članovi – tijekom Svetе godine milosrđa moći će se suočiti s cije-

lim nizom izazova: od dubljega ukorjenjivanja u Božju riječ do intenzivnije priprave za što plodnije slavlje svetih sakramenata inicijacije: krštenja, potvrde i pričesti, zatim sakramenta pomirenja i bolesničkoga pomazanja te sakramenta ženidbe i svetoga reda te konačno do pojačanja karitativnoga djelovanja – i to ne samo u ublažavanju potreba i patnja mnogih oko nas nego i u zauzimanju oko otklanjanja uzroka nepravdi, patnji, siromaštva i bolesti.

Župne su zajednice u Svetoj godini također pozvane uklanjati razne podjele i prepreke, a umnažati mostove između svećenika, pastoralnih suradnika i vjernika-laika, između praktičnih i distanciranih katolika, između različitih redovničkih zajednica i duhovnih pokreta odnosno molitvenih skupina.

Papa u svome apostolskom pismu upućuje poseban poziv onima koji su, zbog svoga načina života, daleko od Božje milosti (LM 19): u zločinačkim organizacijama i onima koji sudjeluju ili potpomažu korupciju. Papa tvrdi: da bi se društvo učinilo čovječnjim, dostojnjim osobama, treba ponovo vrednovati ljubav – a time i milosrđe u društvenom životu na političkoj, gospodarskoj, kulturnoj i zdravstvenoj razini.

Ovu Jubilarnu godinu milosrđa pozvani smo pratiti molitvom – ističe papa Franjo – jer je molitva hrana milosrđa.

Uvijek imamo potrebu razmatrati otajstvo milosrđa, veli Sveti Otac. Ono je izvor radosti, vadrine i mira. Ono je uvjet našega spasenja. Milosrđe: riječ koja objavljuje otajstvo Presvetoga Trojstva. Milosrđe: posljednji i najviši čin kojim nam Bog dolazi u susret. Milosrđe: temeljni zakon koji prebiva u srcu svake osobe, kada iskrenim očima gleda brata kojega susreće na životnom putu. Milosrđe: put koji sjedinjuje Boga i čovjeka, jer otvara srce nadi da smo ljubljeni zauvijek unatoč ograničenju zbog svoga grijeha.

I. LICE MILOSRĐA

Vrata milosrđa. Na svetkovinu Bezgrješnoga začeća bit će otvorena Sveta vrata Vatikanske bazilike i postati *Vrata milosrđa*. Na treću nedjelju došašća, 13. prosinca, otvorit će se Sveta vrata Lateranske bazilike, a potom i na drugim papinskim bazilikama. Papa Franjo odredio je da se u svim partikularnim Crkvama po svijetu, u katedralama i konkatedralama, sveštima i crkvama od posebna značenja, otvore *Vrata milosrđa*, tako da se Jubilej može slaviti i na mjesnoj razini „kao vidljivi znak zajedništva cijele Crkve“ (br. 3) kako bi svi oni koji kroz ta vrata uđu, mogli iskusiti ljubav Boga koji tješi, opršta i nadu daje.

Geslo Svetе godine: Milosrdni poput Oca, kako nas Gospodin Isus poučava (Lk 6,36). U milosrđu nalazimo dokaz kako nas Bog ljubi. On daje svega sebe, zauvijek, slobodno i ne traži ništa zauzvrat. Dolazi nam u pomoć kada god ga zazovemo. U ovoj Svetoj godini imamo priliku otvoriti srce onima koji žive u „najudaljenijim egzistencijalnim periferijama“ (br. 15), koje suvremeni svijet često stvara na dramatičan način. Koliko je samo situacija nesigurnosti i patnje nazočno u današnjem svijetu! Koliko se rana nanosi onima kojih se glas ne primjećuje, jer je njihov vapaj postao nečujan i zagušen ravnodušnošću bogatih. U ovom Jubileju Crkva će još snažnije biti pozvana liječiti te rane, blažiti ih uljem utjehe, previjati ih milosrđem i vidati solidarnošću i dužnom pažnjom (br.13).

Hodočašće do Svetih vrata, bilo u Rimu bilo u biskupijama, je važna činjenica u ovoj Svetoj godini. Život je putovanje. Milosrđe je također cilj kojemu treba prisjeti, a traži se predanost i požrtvovnost (br.14). A sami ćemo najbolje pokazati lice milosrđa ako ne sudimo da ne bismo bili osuđeni, i ako drugima praštamo da bi se i nama oprostilo.

Tjelesna i duhovna djela milosrđa (br. 15). Jubilej milosrđa je izvanredna prigoda i poziv da svi mi u Crkvi u praksi provodimo *tjelesna djela milosrđa*: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, stranca primiti, bolesna dvoriti, utamničena pohoditi i mrtva pokopati, kao i *duhovna djela milosrđa*: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnosit i za žive i mrtve Boga moliti. Nositi riječ i gestu utjehe siromašnima, proglašiti oslobođenje onima koji su bačeni u okove novih ropstava suvremena društva, vratiti vid onima koji više ne vide, jer su prignuti nad same sebe i gledaju samo sebe te vratiti dostojanstvo onima kojima je ono oduzeto, to je srž Isusove propovijedi i poslanja koje treba postati ponovo vidljivo u odgovorima vjere koje je kršćanin svojim svjedočenjem pozvan očitovati, naglašava papa Franjo.

Korizma i 24 sata za Gospodina. Svaka je korizma povlašteno vrijeme Božjega milosrđa. Korizmu u ovoj Jubilarnoj godini trebamo proživljavati i slaviti intenzivnije u molitvi i postu, u pokori i ljubavi. Papa poziva da se cijela Crkva ujedini u molitvi *Dvadeset i četiri sata za Gospodina* (br. 17) koja će se, kako je planirano, održati u petak i subotu prije četvrte korizmene nedjelje.

Misionari milosrđa i pučke misije. Papa je navadio kako će u pojedine biskupije poslati *misionare milosrđa* (br. 18). To će biti svećenici s ovlastima da opraštaju kazne koje su pridržane Apostolskoj Stoli-

ci. Oni će, nadasve, biti živi znakovi Očeve spremnosti da prihvate one koji traže njegovo oproštenje. Oni će biti misionari milosrđa, jer će svima olakšati susret pun čovjekoljubnosti, izvor slobode, bogat odgovornošću da se prevladaju prepreke i obnovi kršćanski život. Svi smo pozvani svjedočiti milosrđe, jer je nama prvima ukazano milosrđe. Oprštanje uvreda zahtjev je koji mi kršćani moramo ozbiljno shvatiti. Često nam se čini da je teško oprostiti, ali oprštanje je sredstvo stavljenog u krhke ljudske ruke da bi se postigao mir u srcu i živjelo radosnim životom, naglašava papa Franjo.

On želi da se pozivaju i prihvaćaju misionari milosrđa tako da oni mogu prije svega biti uvjerljivi propovjednici milosrđa. U tu svrhu, također, poziva da se u pojedinim biskupijama organiziraju *pučke misije* (br. 18) i to na takav način da ti pučki misionari budu navjestitelji radosti oproštenja. Jednako Papa poziva i biskupe da slave sakrament pomirenja sa svojim narodom tako da vrijeme milosti, darovano u Jubilarnoj godini, „omogući mnogim sinovima i kćerima koji su daleko da ponovo pronađu put koji vodi Očevu domu“. Neka pastiri, osobito tijekom jakoga vremena, korizme, revno pozivaju vjernike da pristupaju „prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo“ (Heb 4,16).

II. POZIV

Mi, vaši biskupi, sabrani na 65. redovito zasjedanje Biskupske konferencije BiH, svjedočeći zajedništvo i jedinstvo naših mjesnih Crkava s cijelom Crkvom Kristovom, u sinovskoj odanosti i poštovanju prema Svetomu Ocu, pozivamo sve vas, članove naših nad/biskupija, da se svi odazovemo pozivu pravoslavnika Franje i zajedno s cijelom Crkvom slavimo milosno vrijeme – Svetu godinu milosrđa. Pozivamo vas na ovo hodočašće milosrđa, jer milosrđe je cilj koji treba postići a koji zahtijeva predanost i žrtvu; milosrđe je put na kojem nema osude i klevete, ljubomore i zavisti; milosrđe je oruđe praštanja.

Stoga, u ovoj Svetoj godini milosrđa otvorite svoja srca životnim periferijama, donoseći utjehu i

solidarnost onima koji, u današnjem svijetu, doživljavaju nesigurnost i patnju, mnogobrojnoj braći i sestrama lišenima ljudskoga dostojanstva. Na taj se način može ukloniti smetnja ravnodušnosti koja često vlada i iza koje se krije licemjerje i egoizam, kako to naglašava papa Franjo u buli Lice milosrđa.

Svaki od nas biskupa posebnom će Okružnicom odrediti način slavlja Godine milosrđa u vlastitoj biskupiji. No, svima nam je prihvatići, slaviti i hvaliti milosrđe koje Otac neprestano proteže na sve nas. Dopustimo da nas u ovom Jubileju Bog iznenadi. On se nikada ne umara širom otvarati vrata svoga srca i ponavljati nam da nas voli i da želi dijeliti s nama svoj božanski život. Neka u ovoj Jubilarnoj godini Crkvom odjekuje Božja riječ koja snažno i jasno odzvanja kao riječ i gesta oproštenja, potpore, pomoći i ljubavi.

Upravimo svoj pogled i molitve Majci milosrđa, Blaženoj Djevici Mariji! Neka nas ona svojim majčinskim pogledom prati u ovoj Svetoj godini, kako bismo svi mogli ponovo otkriti radost Božje milosrdne ljubavi.

Sarajevo, 5. studenoga 2015.

Vaši biskupi:

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.*

*Mons. Franjo Komarica
biskup banjolučki, s. r.*

*Mons. Ratko Perić
biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, s. r.*

*Mons. Tomo Vukšić
vojni biskup, s. r.*

*Mons. Pero Sudar
pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.*

*Mons. Marko Semren
pomoćni biskup banjolučki, s. r.*

MONS. JURE BOGDAN

NOVI VOJNI BISKUP

Papa Franjo prihvatio je odreknuće od službe mons. Jurja Jezerinca, vojnog ordinarija, u skladu s odredbom kanona 401 § 1 Zakonika kanonskoga prava, te je imenovao biskupom – vojnim ordinarijem u Republici Hrvatskoj mons. Juru Bogdana, do sadašnjeg rektora Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, priopćila je danas, 30. studenoga, Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj.

Novoimenovani biskup Bogdan, sin Ivana Bogdana i Perke rođ. Pezelj, rodio se u Donjem Docu, u Omiškoj općini u Poljičkoj republici, 9. studenoga 1955. godine. Osmogodišnju školu pohađao je u rodnome mjestu od 1961. do 1969. Kao sjemeništarac Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu završio je klasičnu gimnaziju s maturom u Splitskome sjemeništu (1969.-1973.). Filozofsko-teološki studij završio je u Splitu od 1973. do 1980. Teologiju je diplomirao 16. svibnja 1980. Vojni rok služio je u Puli od lipnja 1974. do kraja rujna 1975. Za đakona ga je zaredio splitsko-makarski nadbiskup metropolit mons. Franje Franić u splitskoj prvostolnici 24. lipnja 1979. Isti nadbiskup mu je podijelio svećenički red, također u splitskoj prvostolnici, 22. lipnja 1980. godine. Mladi Misu slavio je u Donjem Docu 6. srpnja 1980. Za vrijeme filozofsko-teološkog studija, kroz dvije akademske godine, vršio je službu starijeg prefekta u Nadbiskupskome sjemeništu u Splitu, od siječnja 1977. do jeseni 1979. godine.

Nakon Mlade mise bio je župni vikar u Metkoviću u župi sv. Nikole od 15. kolovoza 1980. do 15. kolovoza 1984. Od kolovoza 1984. do rujna 1992. bio je duhovnik u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu. Istovremeno je bio i član nekih nadbiskupskih vijeća u svojoj nadbiskupiji: potpredsjednik vijeća za mlađe, predsjednik vijeća za duhovna zvanja, itd. Vršio je i službu tajnika Vijeća za sjemeništa pri Biskupskoj Konferenciji Jugoslavije.

Splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Ante Jurić poslao ga je u jesen 1992. na studij pastoralne teologije na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu. Magistrirao je u listopadu 1994. godine radnjom koju je izradio pod vodstvom prof. Marcella Semeraro (danasa biskup u Albanu pokraj Rima). Doktorirao je 22. lipnja 1999. Naslov doktorske radnje koju je izradio pod vodstvom prof. Michaela Fussa je "Vita Universale: Cristianesimo delle origini o nuova rivelazione? Riflessioni teologico-pastorali" (Univerzalni život: Izvorno kršćanstvo ili nova objava. Teološko-pastoralna razmišljanja).

Na prijedlog hrvatskih biskupa, pročelnik Kongregacije za katolički odgoj kardinal Pio Laghi imenovao je Juru Bogdana 2. prosinca 1996. rektorm Papinskog hrvatskog Zavoda sv. Jeronima. Imenovanje je objavljeno 19. prosinca 1996. Službu rektora preuzeo je 25. siječnja 1997. godine. Slijedom imenovanja za rektora Zavoda sv. Jeronima, papin vikar za rimsku biskupiju kardinal Camillo Ruini imenovao je Bogданa rektorm Hrvatske crkve sv. Jeronima u Rimu. Osim rektorske službe u Zavodu i crkvi, rektor Bogdan u dva mandata obnašao je službu tajnika Udruženja rektora rimskih crkvenih Zavoda i potom u dva mandata službu predsjednika istoga udruženja (Associazione dei Rettori dei Collegi Ecclesiastici di Roma). Autor je više znanstvenih članaka. Uredio je više knjiga među kojima je najpoznatiji zbornik radova o Zavodu sv. Jeronima u prigodi proslave stote obljetnice suvremenog Zavoda sv. Jeronima (1901.-2001.). Službu rektora vršio je kroz 19 godina za vrijeme trojice papa (sv. Ivan Pavao II., Benedikt XVI. i papa Franjo). Svjedok je i aktivni sudionik u Rimu mnogih važnih događaja iz života sveopće Crkve i Crkve u Domovini. Rimski je postulator kauze blaženoga Miroslava Bulešića.

Novi biskup Bogdan je 34. biskup iz reda pitomača suvremenog Zavoda sv. Jeronima. Vrijeme, dan i mjesto biskupskog ređenja novoimenovanog biskupa mons. Jure Bogdana bit će naknadno objavljeni.

PAPIN NAGOVAR UZ MOLITVU ANĐEO GOSPODNI

Nedjelja, 6. rujna 2015.

Isus gradi most punog zajedništva s Ocem

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Današnje Evanđelje (Mk 7, 31-37) govori o Isusovu ozdravljenju gluhog mucavca, čudu koje pokazuje kako Isus ponovno uspostavlja potpunu komunikaciju čovjeka s Bogom i s drugim ljudima. Čudo je smješteno na područje Dekapolisa, odnosno u čisto poganski kraj; stoga gluhi mucavac koji je doveden Isusu postaje simbol nevjernika koji kreće putom vjere. Naime, njegova gluhoća izražava nemogućnost slušanja i razumijevanja ne samo ljudskih riječi, nego i Božje riječi. I Pavao nas podsjeća da je "vjera po poruci, a poruka riječju Kristovom" (Rim 10, 17).

Najprije je Isus odveo čovjeka daleko od mnoštva: ne želi dati publicitet onome što će učiniti, ali isto tako ne želi da njegovu riječ zaguši žamor i okolna buka. Božja Riječ koju nam Krist prenosi treba tišinu da bi bila prihvaćena kao riječ koja lijeći, pomiruje i vraća komunikaciju.

Istaknute su zatim dvije Isusove geste. On dotiče uši i jezik gluhog mucavca. Da bi uspostavio odnos s tim čovjekom "blokiranim" u komunikaciji, pokušava najprije uspostaviti kontakt. No, čudo je dar odozgor, kojeg Isus moli od Oca; zato podiže oči k nebu i zapovijeda: "Otvori se". I uši gluhog mucavca se otvaraju, spona njegova jezika se razdriješi i poče razgovijetno govoriti (vidi r. 35).

Pouka koju izvlačimo iz toga događaja je da Bog nije zatvoren u samoga sebe, već se otvara i uspostavlja komunikaciju s ljudima. U svom beskrajnom milosrđu, premošćuje ponor beskonačne razlike između njega i nas, i dolazi nam ususret. Da bi ostvario tu komunikaciju s čovjekom, Bog postaje čovjekom: nije mu dovoljno govoriti nam kroz zakon i proroke, već se uprisutnjuje u osobi svoga Sina, Riječi tijelom postale. Isus je veliki "graditelj mostova", koji gradi u samom sebi veliki most punog zajedništva s Ocem.

Ali ovo Evanđelje govori i o nama: često smo prignuti i zatvoreni u sebe same i stvaramo tolike nepristupačne i negostoljubive otoke. Čak i temeljni

ljudski odnosi katkad stvaraju stvarnosti nesposobne za uzajamno otvaranje te tako nastaju zatvoreni parovi, zatvorene obitelji, skupine, župe i zemlje... A to nije od Boga! To je naše, to je naš grijeh.

Ipak u ishodištu našeg kršćanskog života, u krštenju, su upravo ta gesta i ta Isusova riječ: Effata! – Otvori se!". I čudo se dogodilo: izlijeceni smo od gluhoće egoizma i nijemosti zatvorenosti i grijeha te bivamo uključeni u veliku obitelj Crkve; možemo slušati Boga koji nam govori i naviještati njegovu riječ onima koji je nikada nisu čuli ili su je zaboravili i zakopali pod trnje briga i obmana svijeta.

Molimo Presvetu Djericu, ženu slušanja i radosnog svjedočenja, da nas podupre u isповijedanju naše vjere i naviještanju Gospodinovih čudesa onima koje susrećemo na svom životnom putu.

Nakon Angelusa

Draga braćo i sestre,

milosrđe Božje se prepoznaje kroz naša djela, kao što nam je posvјedočila svojim životom blažena Majka Terezije iz Kolkate, čiju godišnjicu smrti smo slavili jučer.

Suočeni s tragedijom desetaka tisuća izbjeglica koji bježe od smrti zbog rata i gladi, i putuju prema nadi života, Evanđelje nas poziva, traži od nas da budemo "bližnji" najmanjima i napuštenima, da im damo stvarnu nadu. Nije im dovoljno reći da budu hrabri i strpljivi. Kršćanska nada je borbena, s ustrajnošću onih koji putuju prema sigurnom cilju.

Zato uoči Jubileja milosrđa upućujem poziv župama, redovničkim zajednicama, samostanima i svetištima diljem Europe da izraze konkretnost evanđelja i prime jednu obitelj izbjeglica. Bit će to konkretna gesta u pripremi za Svetu godinu milosrđa.

Neka svaka župa, svaka redovnička zajednica, svaki samostan, svako svetište u Europi iskaže gostoprimstvo jednoj obitelji, počevši od moje Rimske biskupije.

Obraćam se svojoj braći europskim biskupima, pravim pastirima, da u svojoj biskupiji podupru ovaj moj apel, podsjećajući da je milosrđe drugo ime za ljubav: "što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!" (Mt 25, 40).

I dvije vatikanske župe primit će ovih dana dvije obitelji izbjeglica.

Sada ču reći nekoliko riječi na španjolskom o situaciji između Venezuele i Kolumbije. Ovih dana, biskupi Venezuele i Kolumbije su se okupili kako bi zajedno razmotrili bolnu situaciju koja je nastala na granici između tih dvaju zemalja. Taj susret vidim kao jasni znak nade. Pozivam sve, a posebno ljubljeni venezuelski i kolumbijski narod na molitvu da se, u duhu solidarnosti i bratstva, prebrode trenutne teškoće.

Jučer, u Geroni u Španjolskoj, blaženima su proglašene Fidelia Oller, Giuseppa Monrabala i Faconda

Margenat, redovnice družbe Sestara sv. Josipa iz Gerone, ubijene zbog svoje vjernosti Kristu i Crkvi. Unatoč prijetnjama i zastrašivanjima, te su žene ostale hrabro na svome mjestu kako bi dvorile bolesnike, uzdajući se u Boga. Neka njihovo herojsko svjedočanstvo, sve do prolijevanja krvi, dadne snagu i nadu onima koji su danas progonjeni zbog kršćanske vjere. A znamo da ih je mnogo.

Prije dva dana su u Brazzavilleu, glavnom gradu Republike Kongo, otvorene 11. Afričke igre, na kojima sudjeluju tisuće sportaša s cijelog kontinenta. Nadam se da će taj veliki praznik sporta pridonijeti miru, bratstvu i razvoju svih zemalja Afrike. Pozdravimo Afrikance koji sudjeluju na tim jedanaestim igrama.

Svima želim ugodnu nedjelju i, molim vas, ne zaboravite moliti za mene. Dobar tek i do viđenja!

SUSRET PAPE FRANJE S MLADIM OSOBAMA POSVEĆENOGLA ŽIVOTA

Vatikan, (IKA) – Papa Franjo se 17. rujna, u Dvorani Pavla VI. u Vatikanu, susreo s oko 5000 mladih osoba posvećena života, koji su se ovih dana okupili u Rimu iz cijelog svijeta, na susretu o temi „Probudite svijet“. Papa je ostavio po strani pripremljeni govor, te improvizirajući odgovarao na pitanja mladih, ali je prije toga svoje misli upravio današnjim mučenicima u Iraku i u Siriji. Pritom je kazao da je prije nekoliko dana primio maleni križ koji je u ruci držao irački svećenik ubijen zato što se nije želio odreći Isusa.

Najprije je govorio upravo jedan mlađi Sirjac, pa jedna indijska redovnica, a onda je Papi pitanje postavila jedna klauzurna redovnica. Svim mladima zauzetima u produbljivanju svojega zvanja, Sveti je Otac preporučio da ne mriju u udobnosti posvećena života koji je sastavljen samo od strogoga poštovanja zapovijedî i pravilâ. Posvećeni život može biti neplodan, kada nije proročki; kada nije dopušteno sanjati – istaknuo je papa Franjo te dodaо da poštovanje pravila ne treba biti strogo; ako je stro-

go, onda – prema Papinim riječima – nije poštovanje nego osobno samoupljublje, odnosno traženje sebe uz osjećaj da smo bolji od drugih.

Papa je potom još jednom upozorio da se ne valja prepustati ogavarjanju. Nemojte nikada bacati bombu ogavarjanja, nikada! To je kuga života u zajednici! Na taj način redovnik, ili redovnica, koji su posvetili svoj život Bogu, postaju teroristi, jer u svoju zajednicu bacaju bombu koja uništava – rekao je Papa, a potom se osvrnuo na kulturu privremenosti koja je ušla u Crkvu, u redovničke zajednice, u obitelji, i u brak, zaboravljajući kulturu konačnosti. Bog je svojega Sina poslao zauvijek! Ne privreme-

no, samo jednom naraštaju ili jednoj zemlji, nego svima. Svima i zauvijek – istaknuo je Papa a prenosi Radio Vatikan.

Govoreći potom o evangelizaciji, Sveti Otac je istaknuo da evangelizacija nije isto što i prozelitizam. Evangelizirati ne znači samo uvjeriti, nego svjedočiti da je Isus Krist živ. Ali, kako dati to svjedočanstvo? – upitao je Papa. Svojim tijelom, svojim životom. Možeš učiti, ali sposobnost za grijanje srđaca ne dolazi iz knjiga, nego iz tvojega srca! – rekao je Papa te govoreći na kraju o svojem prvom pozivu kazaо – Kod Isusa me oduševila njegova blizina sa mnom.

OBJAVLJEN ZAVRŠNI DOKUMENT SINODE O OBITELJI

Papa Franjo odobrio je objavljivanje završnog dokumenta Sinode o obitelji – teksta od 94 paragrafa, koji su svi odobreni s dvotrećinskom većinom – od 177 do 256 glasova. Relatio finalis objavljen je 24. listopada 2015. nakon što su biskupi o njemu glasali. Tekst opisuje obitelj kao svjetlost u tami svijeta, priznajući mnoge poteškoće, ali i veliku sposobnost obitelji da se s njima suoči. Više organski i koherentan od radnoga dokumenta (*Instrumentum laboris*), završni tekst uključuje mnoge primjedbe i prijedloge (tzv. modi) sinodskih otaca.

Dva paragrafa, odobrena sa 178 i 180 glasova bila su na granici kvalificirane većine. P. Federico Lombardi je rekao da se radi o odlomcima koji govore o teškim situacijama i pastoralnom pristupu ranjenim obiteljima ili osobama u neregularnim stanjima, poput kohabitacije, civilnih brakova ili rastavljenih osoba u novim vezama.

Relatio finalis je dokument koji izražava pozitivan stav – istaknuo je p. Lombardi, dodajući kako je prema njemu put od radnoga do završnog teksta bio "izvanredan". Konačni je tekst nazvao iznimno bogatim, gustim te uravnoteženim i dobro organiziranim. Također je napomenuo da su motupropriji kojima je Papa reformirao postupak proglašenja ženidbene ništavnosti doprinijeli sinodskome radu.

Dokument podsjeća da nauk o nerazrešivosti braka nije breme, već Božji dar, istina utemeljena na Kristu i njegovoj svezi s Crkvom. Istovremeno se ističe kako se milosrđe i istina susreću u Isusu, zbog čega se poziva na prihvatanje i praćenje ranjenih obitelji. Dokument, međutim, nigdje ne spominje pristup euharistiji za rastavljene i ponovno oženjene, ali ističe da te osobe nisu ekskomunicirane (izopćene) i potiče ih da s pastirima ispituju savjest o svojoj situaciji.

To razlučivanje – naglašava se – valja biti u skladu s naukom Crkve i u povjerenju da Bog nikome ne uskraćuje svoje milosrđe. S obzirom na parove koji žive izvanbračno, ističe se da se s njihovim stanjem valja suočiti na konstruktivan način, pokušavajući ga preokrenuti u prigodu za hod prema obraćenju te punini braka i obitelji, uvijek u svjetlu evanđelja.

Relatio finalis također govori i o temi homoseksualnosti. Napomenuto je da osobe s takvim sklonostima ne treba diskriminirati, ali se istovremeno ističe da se Crkva protivi unijama osoba istoga spola te osuđuje izvanske pritiske da ih se ozakoni. Drugi

su dijelovi dokumenta posvećeni seliocima, izbjeglicama i progonjenima, osobama čija je obitelj raspršena i koje mogu postati žrtve trgovine ljudima. I za njih se ističe prihvatanje, podsjećajući na njihova prava, ali i obveze u zemljama koje su ih primile.

Završni tekst preporučuje veću angažiranost žena u formacijskim programima za svećenike. Ističe ljetoput posvajanja djece te naglašava kako ne valja zaboraviti ni udovice i udovce, osobe s posebnim potrebama te bake i djedove koji u obitelji prenose vjeru i koje se ne smije prepustiti kulturi otpada.

Sinodski oci zatim govore o tminama suvremenoga svijeta: političko-religijski fanatizam koji je neprijateljski nastrojen prema kršćanstvu, sve rašireniji individualizam, rodna ideologija, sukobi i progoni, siromaštvo, nedostatak posla i korupcija te gospodarski čimbenici koji isključuju obitelji iz obrazovanja i kulture, globalizacija ravnodušnosti koja u središte društva stavlja novac, a ne čovjeka, zatim pornografija i demografska 'zima'.

U dokumentu je snažno istaknuta potreba za poboljšanom pripravom za ženidbu, prije svega za mlađe koji se toga koraka pribjavaju. Za njih se preporučuje prikladna afektivna formacija koja će isticati krepost čistoće i darivanja samoga sebe. Podsjeća se na svezu spolnoga čina i otvorenosti životu te da su djeca dragocjeni dar koja u sebi nose sjećanje i nadu čina ljubavi. Naglašava se važnost ispravnog spolnog odgoja te promicanje odgovornog roditeljstva prema nauku enciklike *Humanae vitae*, kao i na prvotnu ulogu roditelja u odgoju djece u vjeri.

Sinodski su oci također pozvali institucije da promiču obiteljske politike, a katoličke političare podsjećaju kako imaju brinuti o obitelji i životu. Društvo koje zanemaruje obitelj i život izgubilo je svoju budućnost. Sinoda stoga ponovno ističe svetost života od začeća do prirodne smrti, upozoravajući na teške prijetnje obitelji, poput pobačaja i eutanazije. Završni tekst govori i o mješanim brakovima, ističući njihove pozitivne vidike, poput promicanja ekumeniskog i međureligijskog dijaloga. Naglašava se nužnost bdijenja nad vjerskom slobodom i pravom prigovora savjesti.

Relatio finalis zatim govori o potrebi prilagođavanja crkvenog jezika, ne bi li ga se učinilo shvatljivijim. Ne radi se samo o predstavljanju normi, već o navještanju milosti koja daruje mogućnost da se doista živi obiteljsko dobro. Na koncu se ističe lje-

pota obitelji, koja je "domaća crkva" utemeljena na braku između muškarca i žene, temeljna stanica društva i sigurna luka najdubljih osjećaja; jednina točka koja povezuje ljude u ovom fragmentiranom razdoblju. Obitelj – a to je dužnost i vladâ – treba štititi, podržavati i poticati.

Dokument završava molbom da Papa razmotri

mogućnost izdavanja dokumenta o obitelji. Kako je objasnio p. Lombardi, sinodski oci ne kažu da je sve završeno, već nude Relatio finalis Svetome Ocu kako bi razvidio treba li se nastaviti put s njegovim dokumentom koji bi, temeljem ovog sinodskog, dodatno produbio temu obitelji. (kta/rv)

PAPA FRANJO OTVORIO SVETA VRATA I ZAPOČEO JUBILEJ MILOSRĐA

Papa Franjo slavio je jutros misu na Trgu svetoga Petra, prilikom koje je otvorio Sveta vrata Vatikanske bazilike i time započeo na općoj razini Jubilej milosrđa. Istaknuo je da svetkovina Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije izražava veličinu Božje ljubavi: on ne samo da opršta grijeh, nego u Mariji i sprječava izvornu krivicu, koju svaki čovjek nosi pri dolasku u svijet. Ljubav Božja nam prethodi, pretječe nas i spašava nas – naglasio je Sveti Otac.

Toliko jednostavan, koliko i simbolično snažan čin, koji ističe primat milosti – tako je Papa nazvao svečanost otvaranja Svetih vrata, izvršenu u prisutnosti više od 50.000 vjernika, mnoštva svećenika i biskupa te pape u miru, Benedikta XVI., koji je prvi nakon pape Franje prošao kroz Sveta vrata. Osvrćući se u homiliji na evanđeoski izvještaj Gabrijelova navještenja Mariji, napomenuo je kako je Djevica prije svega pozvana radovati se zbog onoga što joj je Gospodin učinio. Otajstvo koje nadilazi svaku spo-

sobnost razuma – kako se izrazio papa Franjo – postaje za nju motiv radosti, vjere i predanosti. Punina milosti može preobraziti srce i učiniti ga spremnim na tako velik čin koji će promijeniti povijest čovječanstva.

Početak povijesti grijeha u Edenskom vrtu razrješava se u naumu ljubavi koja spašava. Uvijek postoji iskušenje neposluha, koje se izražava u želji projektirati svoj život neovisno o Božjoj volji – napomenuo je papa Franjo. Međutim, povijest grijeha razumljiva je samo u svjetlu ljubavi koja opršta. Da je sve ostalo predano grijehu, bili bismo najbjedniji među stvorenjima. Međutim, obećanje pobjede Kristove ljubavi sve obavlja u Očevo milosrđe. Bezgrješna je Djevica povlaštena svjedokinja tog obećanja, kao i njegova izvršenja – ustvrdio je Sveti Otac.

Izvanredna je godina također dar milosti, a proći kroz Sveta vrata znači otkriti dubinu Očeva milosrđa koje sve prihvata i svakome osobno ide ususret. On

nas traži, on nam dolazi ususret – naglasio je Papa, poželjevši da Jubilej bude vrijeme rasta u vjeri u Božje milosrđe. Koliko je krivo prema Bogu i njegovoj milosti – rekao je Sveti Otac – na prvome mjestu isticati da Božji sud kažnjava grijeha, a da prije ne naglasimo da su u njegovom milosrđu grijesi oprošteni.

Trebamo milosrđe prepostaviti osudi, a u svakom slučaju će Božji sud uvijek biti u svjetlu njegova milosrđa – kazao je papa Franjo. Poželio je da nas prolaz kroz Sveta vrata učini sudionicima tog otajstva ljubavi i nježnosti. „Napustimo svaki oblik straha i bojazni, jer oni ne pristaju čovjeku koji je voljen. Živimo umjesto toga radost susreta s milošću koja sve preobražava – napomenuo je Papa.

Papa je također podsjetio na „vrata koja su saborški oci otvorili prema svijetu“ prije pedeset godina. Pedeseta obljetnica Drugog vatikanskog sabora nije važna samo zbog bogatstva dokumenata koje je iznio, nego zato što je Koncil – prema riječima

pape Franje – bio „istinski susret Crkve i ljudi našega vremena“; susret koji je potaknuo Crkvu da izađe iz „plićaka u kojima je mnogo godina bila zatvorena sama u sebe“, ne bi li „s entuzijazmom ponovno pošla misijskim putem“.

To je bio nastavak hoda ususret svakome tamo gdje živi – rekao je Papa, objašnjavajući: Tamo gdje je i jedna osoba, Crkva je pozvana poći i donijeti radost evanđelja; donijeti Božje milosrđe i oprost. Papa je stoga u Saborskoj obljetnici prepoznao „misijski zalet“, koji nam je s jednakom snagom i entuzijazmom opet uhvatiti.

„Jubilej nas potiče na tu otvorenost i obvezuje nas“ – nastavio je – „da ne zanemarimo duh koji je proizašao iz Drugog vatikanskog sabora, duh Samarijanca, kako je podsjetio bl. Pavao VI. na zaključku Sabora. Proći danas kroz Sveta vrata poticaj je da usvojimo milosrđe dobrega Samarijanca“ – zaključio je Sveti Otac.

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 9. PROSINCA 2015.

Draga braće i sestre, dobar dan!

Jučer sam ovdje, na Bazilici Svetog Petra, otvorio Sveta vrata Jubileja milosrđa, nakon što sam ih otvorio na katedrali u Banguiju u Srednjoafričkoj Republici. Danas želim razmišljati zajedno s vama o značenju te Svetе godine, odgovarajući na pitanje: zbog čega Jubilej milosrđa? Što to znači?

Crkva treba taj izvanredni događaj. Ne kažem: taj je izvanredni događaj dobar za Crkvu. Kažem: Crkva treba taj izvanredni događaj. U dobu dubokih promjena, Crkva je pozvana pružiti svoj osobiti doprinos, učiniti vidljivima znakove Božje prisutnosti i blizine. A Jubilej je pogodno vrijeme za sve nas da, razmatrajući Božje milosrđe koje nadilazi svaku ljudsku granicu i sja nad tamom grijeha, možemo postati uvjerljiviji i djelotvorniji svjedoci.

Upraviti pogled prema Bogu, milosrdnom Ocu, i braći potrebitoj milosrđa, znači skrenuti pozornost na bitni sadržaj evanđelja, a to je Isus, utjelovljeno Milosrđe, koji našim očima čini vidljivim veliko otajstvo Božje trojstvene ljubavi. Slaviti Jubilej milosrđa isto je što i iznova staviti u središte našega osobnog života i života naših zajednica ono što je za kršćansku vjeru specifično, to jest Isusa Krista, milosrdnog Boga.

Sveta godina, dakle, služi tome da bi se živjelo milosrđe. Da, draga braće i sestre, ova nam je Sveta godina ponuđena kako bismo iskusili u našem životu slatki i blagi dodir Božjeg oproštenja, njegovu prisutnost uz nas i njegovu blizinu osobito u trenucima najveće potrebe.

Riječu, ovaj Jubilej je povlašteni trenutak da Crkva nauči izabrati samo „ono što je Bogu najmilije“. A što je to „Bogu najmilije“? Oprostiti svojoj djeci, biti im milosrdan, da i oni mogu oprostiti svojoj braći, svijetleći kao baklje Božjeg milosrđa u svijetu. To je ono što se Bogu najviše sviđa. Sveti Ambrožije u jednom svom teološkom djelu o Adamu obrađuje povijest stvaranja svijeta te kaže da Bog svakoga dana, nakon što je sve stvorio – Mjesec, Sunce i životinje – izgovara ove riječi: „I vidje Bog da je dobro“. Ali kada je stvorio muškarca i ženu, Biblija kaže: „I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro“. Sveti Ambrožije se pita: „Zašto se kaže ‘veoma dobro’? Zašto je Bog toliko zadovoljan nakon stvaranja muškarca i žene?“ Zato što je konačno imao nekome oprštati. Lijepo je to: Božja radost je oprštati, Bog je biće milosrđa. Zbog toga u ovoj godini moramo otvoriti srca, da nas ta Božja ta ljubav, da nas ta Božja radost sve ispuni tim milosrđem. Jubilej će biti „pogodan trenutak“ za Crkvu ako naučimo odabratи „ono što je

Bogu najmilije” ne podliježući napasti da mislimo da je nešto važnije i prioritetnije od toga. Ništa nije važnije od toga da izaberemo «ono što je Bogu najmilije», to jest njegovo milosrđe, njegovu ljubav, njegovu nježnost, njegov zagrljaj, njegova milovanja!

I nužno djelo obnove crkvenih ustanovâ i strukturâ je sredstvo koje nas mora dovesti do toga da doživimo živo i životvorno iskustvo Božjeg milosrđa koje, jedino, može zajamčiti Crkvi da bude onaj grad postavljen na goru koji ne može ostati sakriven (usp. Mt 5, 14). Samo milosrdna Crkva blista sjajem! Ako bismo, pa bilo to samo na trenutak, zaboravili da je milosrđe “ono što je Bogu najmilije”, svaki naš napor bi bio uzaludan, jer bismo postali robovi naših institucija i naših struktura, ma koliko obnovljene bile. Bit ćemo uvijek robovi.

“Osjetiti snažno u sebi radost što nas je Isus ponovno pronašao, koji nas je poput Dobrog Pastira krenuo tražiti jer smo bili izgubljeni” (Homilija na Prvoj večernjoj Nedjelje Božjeg milosrđa, 11. travnja 2015.): to je cilj koji Crkva postavlja u ovoj Svetoj godini. Tako ćemo ojačati u sebi sigurnost da milosrđe može stvarno pridonijeti izgradnji čovječnjeg svijeta. Napose u ovim našim vremenima, u kojima je oproštenje rijedak gost u sredinama u kojima ljudi žive, još je hitnije podsjećati na milosrđe, i to na sve kome mjestu: u društvu, u ustanovama, na radnome mjestu kao i u obitelji.

Neki bi, sigurno, mogli prigovoriti: “Ali, oče, ne bi li Crkva, u ovoj godini, morala učiniti nešto više? Dobra je kontemplirati Božje milosrđe, ali postoje mnoge urgentnije potrebe!” To je istina, mnogo je toga što treba učiniti, i ja prvi ću na to neumorno podsjećati. Međutim, treba imati na umu da je, u korijenu zaborava milosrđa, uvijek sebeljublje. U svijetu ono poprima oblike isključivog traženja vlastitih interesa, zadovoljstava i časti združenih sa željom za gomilanjem bogatstava, dok se u kršćanskom životu ono zaodijeva ruhom licemjerja i svjetovnosti. Sve je to opreka milosrđu. Nagoni sebeljublja, koji milosrđe čine tuđincem u svijetu, su tako brojni da često nismo ni kadri prepoznati ih kao ograničenosti i kao grijehe. Eto zašto je nužno prepoznati se grešnicima, kako bismo u sebi ojačali sigurnost Božjeg milosrđa: “Gospodine, grešnik sam; Gospodine, ja sam grešnica: dođi sa svojim milosrđem”. To je prelijepa molitva. To je molitva koju se može lako svakodnevno moliti: “Gospodine, grešnik sam; Gospodine, ja sam grešnica: dođi sa svojim milosrđem”.

Draga braćo i sestre, želim da, u ovoj Svetoj godini, svaki od nas iskusi Božje milosrđe, da budemo svjedoci “onoga što mu je najmilije”. Je li naivno vjerovati da to može promijeniti svijet? Da, ljudski govoreći to je ludo, ali “ludo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi.” (1 Kor 1, 25).

MIR I DOBRO

Vijesti

III. 2015.

FRAMA POSUŠJE '20 GODINA SVJETLA'

(fra Nikola Jurišić) – Dna 19. rujna 2015. godine franjevačka mladež iz Posušja proslavila je 20 godina od svoga osnutka. Program je započeo u 17.30h ispred vanjskoga oltara uz pjesmu i okupljanje. Središnji dio proslave bilo je sveto misno slavlje 18h koje je predvodio provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko uz koncelebraciju sedam svećenika. Kao jedan od bivših duhovnih asistenata, fra Miljenko se u propovjedi prisjetio početaka toga bratstva. Mladima je poručio da budu sol zemlje i svjetlo svijeta. Na slavlju su prisustvovali i drugi duhovni asistenti koji su kroz tih 20 godina ostavili dubok trag među mladima, a isto tako i brojni bivši framaši koji su jedan dio svoga života utkali u tu lijepu priču koja svjetli već godinama. Po završetku svečanoga misnog slavlja koje je ujedno bila i zahvala Gospodinu za tih 20 godina, prisutni su mogli svjedočiti premjeri filma „20 godina svjetla“ gdje se pokušalo reći nešto o povijesti toga bratstva i njegovu značaju za tu župu. Slavlje se nastavilo u zajedništvu oko stola uz pjesmu i razgovor.

BLAGOSLOV OBNOVLJENE I PROŠIRENE FILIJALNE CRKVE U DONJEM MALOM OGRAĐENIKU

Za vrijeme župnikovanja fra Berislava Kutle, uz veliko zalađanje zaljubljenika u svoj zavičaj umirovljenog pukovnika Jerke Šarca te uz potporu fra Slavka Barbarića i mještana, 1990. sagra-

đena je filijalna crkva u Donjem Malom Ograđeniku, župa Čerin. Njoj gravitiraju mještani spomenutog sela i zaseok Barbarići što pripada selu Dragičinu.

S vremenom je postala mala i trošna te je sadašnji župnik fra Dario Dodig mobilizirao mještane i dobročinitelje, posebno Nedjeljka Milićevića, rodom iz D. M. Ograđenika a koji živi u USA, te su je iz temelja obnovili i proširili.

Na spomendan sv. Jeronima, zaštitnika ove crkve, 30. rujna 2015. u 18,00 sati pod svečanom svetom misom, a uz sudjelovanje deset svećenika i mnoštvo vjernog puka, provincijal fra Miljenko Šteko blagoslovio je ovu crkvu.

Na početku misnog slavlja sve nazočne srdačno je pozdravio župnik fra Dario, a na kraju sv. mise svima se zahvalio. Posebnu zahvalu uputio je najprije dragom Bogu, za uspjelo djelo, mještanim na složnom i samoprijegornom radu (istaknuvši posebno stariju generaciju) i svima dobročiniteljima, a na poseban način već spomenutom Nedjeljku Milićeviću. Zaželio je da ova crkva bude mjesto zajedništva i istinskog slavljenja Boga, zaključivši riječima sv. Ignacija: „Sve na vecu slavu Božju!“

Župni zbor pod ravnanjem fra Tihomira Bazine svojim prekrasnim pjevanjem uzveličao je ovu svečanost i sve nazočne motivirao da slave Boga. Marni ministranti i lektori pod ravnanjem fra Slavena Brekala doprinijeli su da liturgija bude što dostoјanstvenija i svečanija.

Provincijal je u svojoj propovijedi povezao ovaj čin blagoslova sa životom i porukom sv. Jerke, zaštitnika ove crkve. Istaknuo je kao je sv. Jerko bio zaljubljenik u Božju riječ i sebe i sve svoje ljudske odnose njoj je podčinio. Sve svoje sposobnosti iskoristio za širenje Božje riječi tim što je čitavo Sv. pismo preveo na latinski jezik i učinio ga dostupnim cijeloj Crkvi. Neka ta riječ Božja odzvana i u našim srcima i motivira nas da svoj život i djelovanje na njoj temeljimo, jer je samo u njoj punina istine koja nam je tako potrebna u ovom vremenu dezorientacije i relativizma.

Nakon duhovnog slavlja nastavljeno je druženje uz zakusku, pjesmu i pučko veselje.

SASTANAK UREDNIŠTVA ČASOPISA HERCEGOVINA FRANCISCANA

Članovi Uredništva našega znanstvenog časopisa *Hercegovina franciscana* sastali su se na uobičajenom godišnjem sastanku, ovaj put u župnoj kući u Klobuku. Bili su nazočni svi, osim dr. fra Ivana Ivande, što znači: dr. fra Tomislav Pervan, glavni i odgovorni urednik, te članovi: akad. fra Serafin Hrkać, dr. fra Ivan Dugandžić, dr. fra Robert Jolić i mr. fra Miljenko Stojić. Glavni je urednik istaknuo da smo objavili dosada deset brojeva, prilično kvalitetnih, samo je pitanje koliko samih fratara, članova naše zajednice, čita časopis. On je stanoviti barometar Provincije i po njemu smo prisutni na intelektualnom „tržištu“. Valjalo bi angažirati mlađu braću koja se bave istraživanjima na različitim znanstvenim, kulturnoškim i umjetničkim područjima. S time su se složili i ostali članovi. Uvjereni smo kako možemo nastaviti ovim ritmom i objavljivati (barem) jedan broj godišnje.

Potom je član Uredništva i tajnik dr. fra Robert Jolić iznio koliko je dosada pristiglo radova za novi broj te zamolio da bi se Uredništvo ubuduće sastajalo ranije, najbolje u ožujku, da bi se moglo rasporediti ili izabrati potrebne teme za tu godinu i angažirati potrebne stručnjake.

Uredništvo moli svu braću koja imaju kakav prikladan rad ili ga mogu uskoro prirediti da pošalju na Uredništvo, a najkasnije do 10. studenoga, kako bi novi broj mogao biti tiskan do Božića. Najbolje je poslati izravno na tajnika: rjolic@tel.net.ba, ali

ako je kome lakše, može i na glavnog urednika ili na e-mail adresu *Herc. franciscane*.

Unaprije zahvaljujemo svima na suradnji.

Fra Robert Jolić,
tajnik Uredništva

ZAVRŠENO KANONSKO OBLIKOVANJE FRANJEVAČKOG SVJETOVNOG REDA KLOBUK

Slavljem izbornog kapitula, u srijedu 7. listopada 2015., završeno je kanonsko oblikovanje mjesnog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda u župi Klobuk. Izborima je predsjedala područna ministrica Ankica Zelenika, uz prisustvo područnog duhovnog asistenta fra Ljube Kurtovića i područne rizničarke Josipe Vukoja, koja je bila tajnica kapitula.

Na službe u bratstvu izabrani su:

Blago Rašić - ministar

Kristina Antunović - doministra

Silvija Petrović - tajnica

Vid Čuljak - rizničar

Mila Bulić - učiteljica formacije.

Nakon što zadnjih 20 godina Franjevački svjetovni red u ovoj župi nije aktivno djelovao, obnovu bratstva započeo je prije dvije godine sadašnji župnik fra Robret Jolić, u suradnji s područnim vijećem OFS-a Hercegovine.

Devet kandidata, koje je za primanje pripremao fra Robert, u Red su primljeni na uočnicu sv. Franje 2014., a u subotu 3. listopada 2015., na večernjoj svetoj misi uz obred preminuća 7 kandidata dalo je svoje trajne zavjete. Kroz godinu dana od primanja do zavjetovanja, primljenim kandidatima susrete je animirala područna učiteljica formacije Mila Čuljak, koja je s njima proučavala Pravilo i Generalne konstitucije Franjevačkog svjetovnog reda te ih pripremala za zavjetovanje življena Evandželja u bratstvu Franjevačkog svjetovnog reda (OFS-a).

Njihovim zavjetovanjem ispunjeni su uvjeti da se održi izborni kapitol te tako završi kanonsko oblikovanje ovoga bratstva.

Novoizabranim vijećnicima i cijelom bratstvu OFS-a Klobuk želimo mir i ustrajnost u naslijedovanju stopa svetoga Franje.

Josipa Vukoja,
područna rizničarka

IZBORNI KAPITUL I ZAVRŠETAK KANONSKOG OBLIKOVANJA OFS-A VITINA

U srijedu, 7. listopada 2015., održano je slavlje izbornog kapitula Franjevačkog svjetovnog reda u župi Vitina. Izbornim kapitulom, na kojem je sudjelovalo 15 članova bratstva, predsjedala je područna ministra Ankica Zelenika. Izborima su također nazočili područni duhovni asistent fra Ljubo Kurtović, duhovni asistent mjesnog bratstva fra Željko Grubišić, te područna rizničarka Josipa Vukoja, koja je bila tajnica kapitula.

Na službe u bratstvu izabrani su:

Renata Čuvalo - ministra

Sando Mišetić - doministar

Ljubica Zadro - tajnica

Anica Čuvalo - rizničarka

Ana Vučić - učiteljica formacije.

Obnova bratstva Franjevačkog svjetovnog reda u Vitini započela je prije dvije godine kada je zainteresirane kandidate okupio župnik fra Željko Grubišić i pripremao ih za primanje u Red, koje je održano u lipnju 2014. Nakon toga, zajedničkim proučavanjem Pravila i Generalnih konstitucija Franjevačkog svjetovnog reda, kandidate je za zavjetovanje pripremala područna učiteljica formacije Mila Čuljak.

Slavlje trajnih zavjeta održalo se na blagdan svetoga Franje, 4. listopada 2015. te su se time stekli uvjeti za održavanje izbornog kapitula. Izborom vijeća završeno je kanonsko oblikovanje bratstva OFS-a u Vitini.

Cijelom bratstvu i izabranim vijećnicima još jednom upućujemo čestitke i želimo im obilje Božjeg blagoslova, mira i ustrajnosti na franjevačkom putu kojim su krenuli.

Josipa Vukoja,
područna rizničarka

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ „PARK PRIRODE BLIDINJE 2015.“

(Fra A. Marić) - Od 09. do 11. listopada t. g. u Franjevačkoj kući molitve u Masnoj Luci održan je Međunarodni znanstveni

simpozij „Park prirode Blidinje 2015.“ u prigodi dvadesete obljetnice osnutke Parka prirode Blidinje (1995. – 2015.). Ovo je drugi simpozij pod istim nazivom. Prvi je održan 2005. godine u prigodi desete obljetnice na istom mjestu. Organizator simpozija je Sveučilište u Mostaru, a suorganizatori su: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Osijeku, Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište u Puli, Sveučilište u Varaždinu, Sveučilište iz Ljubljane i Sveučilište iz Beča. Pokrovitelj: Predsjedništvo BiH (za pokrovitelja prof. dr. sc. Dragan Čović, predsjedatelj Predsjedništva BiH), a supokrovitelj: Predsjednik Federacije BiH (za supokrovitelja gosp. Marinko Čavara, predsjednik Federacije BiH). Suradnja u organizaciji: Vlada Hercegovačko-neretvanske županije, Vlada Županije Zapadnohercegovačke, Vlada Hercegbosanske županije, Vlada Srednjobosanske županije, Vlada Posavske županije.

Sudionici su počeli dolaziti 9. listopada popodne. Svima, koji su prvi put došli u Masnu Luku i Polja ljepota je ozemlja oduzimala dah. Uz sve ostale koji su na otvorenju pozdravili veliki i visoki skup znanstvenika i javnih djelatnika naš je o. Provincijal naglasio:

Drago mi je što je posebna pozornost ovim simpozijem usmjeren na Blidinje, čije srce čini baš ovo mjesto i ova duhovna oaza. Tema seminara vrlo je aktualna, zapravo prevažna – najbolje to pokazuje ovo prvo predavanje – kako se zaputio ovaj čovjek tehnike danas?! Ima temu koje se tiče samo pojedinaca ili skupina ljudi, ali ova se tiče upravo svih nas i naših života. Tehnički pogled kao da ne vidi Božji dar prirode. Priroda je zajednički dom svih živih bića našeg Planeta. Ustrojena je po mudrom Stvoriteljevom planu i ima svoje zakonitosti. Po tim zakonitostima funkcionirala je kao zaokružen sustav bez ikakvih većih poteškoća vrlo dugo, stoljećima – sve do početka industrijske ere u 18. stoljeću. Nije poznavala neuklonjiva zagadenja, nije poznavala nerazgradivi otpad. Postojale su doduše i prije velike klimatske promjene, ali one su na neki način bile „prirodne“ i već „uračunate“ u prirodne zakonitosti.

Mi se danas susrećemo s ozbiljnim, gotovo nerješivim problemima zagađenja našeg zajedničkog doma, našeg oikosa (oikoç). Zato nam je više nego svagdanji kruh potreban logos (λόγος), ali ne tek da bismo od oikosa i logosa napravili riječ ekologija, dobili znanost o okolišu, što je prvi učinio njemački zoolog Ernst Haeckel 1866. godine, koji je 1871. godine neko vrijeme boravio na Hvaru i to u samostanu i tu uskladivao i sabirao svoje dojmova i proučavanja. Mi trebamo LOGOS, pisan velikim slovima, RIJEĆ BOŽJU, po kojoj je sve stvoreno. Za čovjeka Biblija izričito kaže da je stvoren na sliku i priliku Božju (Post 1,27). Ali tu je slika na sebi unakazio i poče se ponašati u prirodi kako ne treba. Od toga je oboljela sva priroda. Naš okoliš nije više ugodni dom. Više sliči zatvorenom, zagađenom i neprovjetrenom stakleniku nego ugodnom domu. Do tog je došlo čovjekovom krivicom.

U svijetu se danas doduše sve više budi ekološka svijest, ali to ide odveć polako. Problemi se brže nagomilavaju nego što se svijest budi. A svijest se budi tako sporo zato što budenje svijesti nužno zahtijeva čovjekovu promjenu, čovjekovo obraćenje LOGOSU, a to današnji čovjek – ponesen velikim (iako ne uvijek sretnim) ostvarenjima na mnogim područjima – nerado čini.

Uz ono što ćemo ovdje govoriti, želio bih da, i uz ovaj Božji dar kiše, u udisanju ovog zraka i pogledu ambijenta pronađemo barem mrvicu odsjaja one ljepote Stvoritelja - kao u onoj šetnji iz vrta prvoga stvaranja.

Neka nas potakne na to ona drevna židovska kasidska predaja o Bogu koju nam prenosi veliki Martin Buber: "Kamo god idem, Ti! Gdje god se zaustavim, Ti... kud god šećem, gdje god se divim, samo Ti, još Ti, uvijek Ti".

Kao domaćin sve je nazočne pozdravio i fra Petar Krasić, duhogodišnji kapelan Polja, a danas voditelj Kuće molitve i ustajni branitelj Božje ljepote i ovog prostora Parka prirode, na čiji je poticaj i osnovan 1995. godine. Fra Petar je naglasio da je on samo jedan u nizu hercegovačkih franjevaca koji su čuvali ovo ozemlje i pastoralno i na drugi način pratili svoje vjernike koji su u ljetnim mjesecima na planini obrađivali zemlju i čuvali svoje blago. U tom je smislu spomenuo i *Protokol* kojeg su hercegovački franjevcii napisali točno prije stotinu godina (1915.) o ponašanju fratara koji će biti u planini i djelovati u Poljima. Nakon toga je profesor i višestruki doktor znanosti s bečkog sveučilišta Branko Katalinić održao vrlo zanimljivo predavanje pod naslovom *Quo vadis homo technicus?*. Nakon objeda u Franjevačkoj kući molitve nastavilo se s iznošenjem pripremljenih znanstvenih radova o Parku prirode Blidinje. Svi su radovi objavljeni u zborniku radova *Međunarodni znanstveni simpozij Blidinje 2015.*

Sutradan je, 11. listopada, simpozij nastavljen sv. misom u 10,00 sati u crkvi sv. Ilike u Masnoj Luci koju je predvodio hercegovački provincijal fra Miljenko Šteko. Nakon sv. mise nastavljeno je sa simpozijem da bi sve završilo u 13.30 sati. Sudionici ovoga simpozija su prezadovoljni napustili prostor Parka i Polja. Ni kiša koja je cijelo vrijeme padala nije simpozij i sudionike nimalo smetala. Nakon simpozija svekoliko je javnosti podaren zbornik sa trideset i pet (35) znanstvenih prikaza koji su obradili probleme s kojima se susreće Park prirode Blidinje ili su opisali ono čim nas čini bogatima i na koji način to trebamo čuvati kao zalog međugeneracijske solidarnosti. Među spomenutim radovima su i radovi fra Roberta Jolića „Povijest Polja“ i fra Ante Marića „Višestoljetna skrb Hercegovačke franjevačke provincije o Poljima (današnji Park prirode Blidinje).

12. DANI FRA DIDAKA BUNTIĆA

Već 12-tu godinu za redom župa Gradnići u listopadu organizira Kulturnu manifestaciju "Didakovi dani" koju u čast velikog hercegovačkoga svećenika, prosvjetitelja i vizionara fra Didaka Buntića, u njegovoj rodnoj župi Gradnići organizira Hrvatsko-kulturno umjetničko društvo 'Didak'.

Tako je i ove godine manifestacija započela u četvrtak, 8.listopada i trajala sve do nedjelje, 11. listopada uz bogat i raznovrstan kulturni program.

U četvrtak 8. listopada Didakovi dani svečano su započeli u njegovoj rodnoj Paoći. U nazočnosti brojnih mještana i župljana ispred fra Didakova spomen obilježja, prigodan program posvećen hercegovačkom velikanu izveli su učenici Područne škole Gradnići, a potom su cvijeće položili i svjeće upalili, čitlučki načelnik Ivo Jerkić, predstavnik MZ Paoča Boris Buntić i učenici čitlučke Osnovne škole koja s ponosom nosi ime tog velikog svećenika i prosvjetitelja fra Didaka Buntića.

Nakon paljenja svijeća i polaganja cvijeća Didakovi dani nastavljeni su okupljanjem akademskih slikara i kipara u župi sv. Blaža u Gradnićima. Navečer, je u Maloj dvorani Hrvatskog doma Herceg Stjepan Kosača u Mostaru upriličeno otvorenje izložbe umjetničkih djela s likovne kolonije „Krešimir Ledić“ o temi „Lik i djelo fra Didaka Buntića“.

Program prvog dana nastavljen je u Dvorani Ivana Pavla II u Međugorju gdje su učenici Glazbene škole Pavla Markovca iz Zagreba održali koncert. Bila je to jedna iznimna večer, a mladi glazbenici iz prijateljske Glazbene škole Pavla Markovca kao i godinama do sada došli su uljepšati Manifestaciju "Didakovi dani".

Svečano otvorenje Didakovih dana upriličeno je u petak, 9. listopada u Velikoj dvorani Hrvatskog doma Herceg Stjepan Kosača u Mostaru, a Manifestaciju je otvorio dr. Dragan Čović, predsjedatelj Predsjedništva BiH pod čijim se visokim pokroviteljstvom Manifestacija i održava. Dr.Čović je tom prilikom istaknuo kako je fra Didak puno učinio za ljudе u Hercegovini i to u vremenima koja su bila izuzetno teška za stanovništvo. Tijekom svečanosti otvorenja manifestacije nazočnima su se obratili Ljubo Bešlić, gradonačelnik Mostara, dr. fra Miljenko Šteko, provincial Hercegovačke franjevačke provincije i Milan Bandić, gradonačelnik grada Zagreba.

Nakon svečanosti otvaranja izvedena je i premijera kazališne predstave „Učiteljice“, za koju se u Velikoj dvorani Kosače tražila stolica više. Tekst za predstavu napisao je profesor dramaturgije Dragan Komadina, a glumac HNK Mostar Robert Pehar potpisuje režiju. Predstavu su izveli članovi dramske sekcije HKUD-a „Didak“ župe Gradnici.

Predstava ‘Učiteljice’ govori o ženama ostavljenim na povjesnoj pustoj zemlji koja im je uzela sve od muževa, braće, očeva, do suše koja im je uništila i ono malo nasada, prati sudbinu dvije obitelji iz Gradnića u ljetu 1916. godine. Kroz živote ove dvije obitelji, strahove, ljubavi, strepnje, poteškoće kazano je puno o mnogim hercegovačkim obiteljima toga vremena.

Uloga fra Didaka Buntića, velikog hercegovačkog prosvjetitelja i dobrotvora data je samo kao okvir za jednu duboku intimnu priču. Učiteljice nisu samo one koje su učile druge pisati i čitati, nego su pronašle vjeru u sebe i svoje snage, naučile su prije svega misliti svojom glavom. To je jedna od iznimnih kulturoloških referenci za koju je zaslужan veliki sin Hercegovine fra Didak Buntić.

Pred nas glumce postavljen je nimalo lagan zadatak, vratiti se u davno prohujalo vrijeme, te realistično prikazati život naših predaka. Teški uvjeti koji su vladali, strah, patnja, nemoć... To su ta vremena koja su ojačala Hercegovce, i danas kada je teško vraćamo se u to vrijeme, ali ne smijemo posustati. Jer kako je to u predstavi oslikano treba imati vjere u samog sebe, samopozdanje, bezgraničnu upornost te ono najvažnije vjeru u Boga.

Zahvaljujući suradnji portala Brotndo.info i Prvi.tv oni koji su bili spriječeni doći na predstavu mogli su pratiti izravni prijenos.

U subotu, 10. listopada u župnoj crkvi sv. Blaža u Gradnici-ma održan je veličanstveni i nezaboravni „Koncert odabranih“. Izvedbe svjetski poznatih glazbenika svojim glazbenim umijećem predstavljali su odabrani mlađi glazbeni virtuozi – učenici Srednjih glazbenih škola iz Zagreba, Trebinja, Sarajeva, Širokog Brijega te Osnovne glazbene škole Brotndo iz Čitluka. Slobodno mogu reći da je izuzetno zadovoljstvo iz godine u godinu prisustvovati ovom jedinstvenom i nezaboravnom glazbenom ugodaјu. Drago

nam je što naša župa svake godine kroz glazbu povezuje i ujedinjuje mlade glazbene talente iz različitih sredina i kultura koji svojim notama, oplemenjuju i nadahnjuju sve nas slušatelje. Također svojim skladbama potičući i druge da njeguju i razvijaju ljubav prema glazbi kako kod sebe tako i kod svoje djece.

U nedjelju, 11. listopada, otvorenjem izložbe slika nastalih na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Didak“ te proslavom zlatne mise graditelja nove gradničke crkve fra Dinka Maslaća, svečano su završeni „Didakovi dani“.

U župnoj crkvi fra Dinko Maslać, nekadašnji župnik i graditelj nove župne crkve u Gradnićima, svečano je proslavio 50. obljetnicu svećeništva. Zlatni jubilej proslavio je u zajedništvu s braćom svećenicima, rodbinom i brojnim vjernicima iz župa Gradnici, Goranci i Izbično u kojima je župnikovao po 11 godina. U slavlju s fra Dinkom, na zlatnoj misi sudjelovalo je dvadesetak svećenika među kojima je bio i provincial dr. fra Miljenko Šteko.

Na početku misnog slavlja fra Dinko je pozdravio sve okupljenie, kao i one koji su bili spriječeni doći te uputio zahvale Bogu za sve godine službovanja crkvi i riječi Božjoj, svim gvardijanima, braći svećenicima i svom crkvenom osoblju, članovima obitelji, kao i svim bivšim župljanima.

U misnoj propovijedi franjevački provincial, fra Miljenko Šteko, govorio je o liku i djelima fra Dinka Maslaća. „Na mjestima u kojima je djelovao, znao je ljudima unijeti povjerenje i objasniti im svu važnost činjenice da ih ima, i da i oni imaju što drugima o sebi reći“ – istaknuo je fra Šteko.

Na koncu svečane mise uslijedilo je uručenje prigodnih darova koje su za ovu svečanost pripremili bivši župljeni župa u kojima je fra Dinko djelovao, Goranaca, Izbična i Gradnica. Među prigodnim darovima našao je se i fra Dinkov portret koji je na ovogodišnjoj likovnoj koloniji „Didak“ izradio Mate Ljubičić.

Drago nam je što je unatoč kiši nakon sv. mise nastavljeno zajedničko druženje pod velikim šatorom ispred crkve. Uz pripremljeno jelo i piće veselje su gangom “otvorile” gangašice HKUD-a Brda, a potom je uslijedila i muška ganga, te bećarac i napjevi ostalih nazočnih.

„Kriste u tvoje ime...“ zapjevale su naše mlade članice HKUD-a Didak unoseći pripremljenu tortu za fra Dinka.

Kako reče fra Marinko Šakota, naš bivši župnik, ovo je svečanost kakvu jedan “veliki” svećenik i zaslужuje za pedeset godina službe Bogu i nesebičnog i neiscrpnnog davanja svom narodu i svećeničkoj službi. „Fratar kojeg su svi voljeli“. To zaista jest tako. Jedno iskreno hvala fra Dinku za sva velika djela koja je učinio za našu župu i nas župljane.

Velika mi je čast i zadovoljstvo pisati o kulturno-duhovnoj i edukativnoj manifestaciji „Didakovi dani“ koja se održava već dvanaest godinu po redu. Kao što smo mogli pročitati manifestacija ima bogat i raznovrstan program, gdje svatko može naći nešto za sebe. Fra Didakove velike i iznimne ideje i dan danas vrijede. Pokazuje nam kako ljubiti bližnjega svoga, kako pomoći čovjeku u nevolji, kako da se radujemo dobrim stvarima. Fra Didak koji je u teška vremena hodio hrabro i uzdignuta čela u želji da uvek bude tu za svoj narod u dobru i zlu, isinski se borio za dobro, stoga zaslužuje da se tradicija sjećanja na njegov lik i djelo i dalje nastavi obilježavati.

Ružica Buntić

dodirnu norme, zakone i strukture ali to, prema sv. Franji, nije dovoljno te ih pozvao da posvete više pažnje sadržaju i nadahnuću karizme sv. Franje. Upravo nam i danas treba snaga karizme sv. Franje, a na to nas podsjeća i papa Franjo u enciklici Laudato si gdje poziva i govori o povratku na periferije kako bismo kao i Franjo pošli i obnavljali Crkvu – ‘Franjo, obnovi moju Crkvu’. Stoga nije slučajno papa Franjo proglašio Godinu posvećenog života i godinu obitelji jer upravo te dvije ‘obitelji’ čine Crkvu jakom. ‘Neka zagovor sv. Franje i Gospo Sinjske učini duhovski događaj u vašim provincijama i donese svježinu i obnovu Crkve iznutra’, završio je nadbiskup Barišić.

Pri završetku euharistijskog slavlja, nakon popričešne molitve, fra Miljenko Šteko, pogledavši blago i ponizno u Sliku Gospe Sinjske, započeo posvetnu molitvu Gospo Sinjskoj. Potom je sinjski gvardijan fra Petar Klapež zahvalio sudionicima rekavši:

Preuzvišeni o. Nadbiskupe, mnogopoštovani oci provincijali poštovani generalni definitori prečasni dekane, subraćo svećenici, dragi bogoslovi, sjemeništarci i gimnazijalci, braćo i sestre.

Ovim riječima želim najiskrenije zahvaliti dragom Bogu što nam je u 300. obljetnici našega Svetišta dao tu milost doživjeti da našne hodočašće dvojice generalnih definitora našega Franjevačkog reda s članovima Unije Manje braće iz cijele Europe - provincijala iz 25 država Europe.

Zahvaljujem predsjedatelju današnjeg misnog slavlja našem nadbiskupu Marinu Barišiću. Preuzvišeni o. Nadbiskupe, od srca hvala na Vašoj očinskoj blizini i pastirskoj riječi.

U ime subraće našega Samostana i svih štovatelja Čudotvorne Gospe Sinjske najsrdičnije zahvaljujem svim članovima Unije manje braće iz cijele Europe - UFME (Unio Fratrum Minorum Europae) što ste u sklopu sastanka koji se odvija u ovom tjednu u Dubrovniku odvojili vrijeme za današnje hodočašće Čudotvornoj Gospo Sinjskoj i pohodu našem samostanu i gradu Sinju.

Provincijali svih europskih zemalja zajedno s našim generalom i generalnom upravom, u kojima djeluje više od osam tisuća franjevaca, ovaj tjedan sastali ste se u biseru hrvatske gradu Dubrovniku, kako bi izmijenili iskustva i istakli važnost onih vrijednosti koje su svojstvene našoj franjevačkoj karizmi, a koje su dobrim dijelom zanemarene u sekulariziranoj Europi. U današnjem vremenu ite kako nam je svima potrebno moliti da Europa bude kuća zajedništva u kojoj će se poštovati njezini kršćanski korijeni.

Vaš današnji pohod je obogaćenje 300. obljetnice slavne pobjede pod Sinjem koja se dogodila davne 1715. godine nad Turcima uz Gospin zagovor, a koju smo na nacionalnoj razini proslavili na blagdan Velike Gospe uz predsjedanje uzoritog kardinala Josipa

Bozanića koji je na toj proslavi bio osobni izaslanik sv. Oca pape Franje.

Na ovom hodočašću očekivali smo i generala našega franjevačkog reda, no on je već danas radi unaprijed definiranih obveza morao odletjeti iz Dubrovnika. Stoga bi sada zamolio predsjednika UFME fra Miljenka Šteku da preuzeme dar „jubilarni zlatnik Čudotvorne Gospe Sinjske“ za našega generala i da mu prigodom uručenja ovoga dare prenese naš iskreni i bratski pozdrav.

Svima skupa od srca zahvaljujem i neka nas u našem redovničkom i svećeničkom poslanju prati i dalje Božji blagoslov uz zagovor naše nebeske majke Čudotvorne Gospe Sinjske Hvala vam!

Potom je o. Gvardijan uručio dar Generalnom ministru fra M. A. Perryju (dar je u njegovo ime primio fra Miljenko Šteko). Slavlje u crkvi je završilo himnom Gospo Sinjskoj i blagoslovom sv. Franje.

Nakon euharistijskog slavlja bilo je zajedničko fotografiranje ispred kipa Gospe Sinjske u samostanskom dvorištu, a potom zajednički ručak u samostanu. Svim hodočasnicima o. Gvardijan je uručio prigodni dar.

Nakon ručka mons. Marin Barišić, provincijali i drugi franjevcici posjetili su Muzej Alke gdje im je domaćin bio voditelj Muzeja gosp. Boris Filipović Grčić.

Na povratku u Dubrovnik, gdje članovi UFME nastavljaju radni dio sastanka, hodočasnici su se kratko zadržali u razgledavanju Splita.

Generalni ministar fra Michael A. Perry uputio je poruku braći franjevcima u Svetištu Gospe Sinjske i Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja. Poruku je predao fra Miljenko Šteko, a Generalni ministar u poruci je napisao:

„Draga braćo u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske i Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja!

Poznato mi je da je marijansko Svetište u Sinju u 2015. godini, na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije, svećano proslavilo svoj 300. jubilej postojanja. Važnost i značaj tog vjerničkog jubileja prepoznao je i sam Sveti Otac, papa Franjo, šaljući franjevcima, kao čuvarima Svetišta i svim Gospinim štovateljima u Sinju, preko svoga posebnog izaslanika uzoritog kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i metropolite, svoj papinski blagoslov i čestitke, povodom tri stoljetnog jubileja. Koristim priliku da vam i ja, kao Generalni ministar Franjevačkog reda (OFM), u ime čitavoga franjevačkoga bratstva, izručim najsrdičnije pozdrave i čestitke, s molitvom da se dobro djelo u Gospinu Svetištu u Sinju nastavi izgrađivati i u budućnosti na duhovnu korist naroda Božjeg, Crkve i svih njezinih vjernika.

Katolički vjernici, gdje god da bili, nose u srcu presveti lik Blažene Djevice Marije, Čudotvorne Gospe Sinjske, te čuvaju uspomenu na slavnu pobedu kršćanske vojske nad nadmoćnim osmanlijskim neprijateljem, koja se dogodila u Sinju davne 1715. godine. S osjećajem najdublje zahvalnosti, za taj povijesni uspjeh, koji im je donio toliko željenu slobodu, tisuće se Gospinih štovatelja i danas neumorno i neprestano utječu Gospinu zagovoru, s čvrstom vjerom da im Ona može isprositi sve životne milosti i darove nebeske.

Hvala braći franjevcima, koji su generacijama, zajedno sa svojim narodom, gajili pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, Čudotvornoj Gospo Sinjskoj, te kroz to ljubav i povezanost sa svećopćom Crkvom.

Neka nad svima vama i nadalje bđe moćni zagovor majke Marije, Čudotvorne Gospe Sinjske, koja je kršćanskim vjernicima najveća učiteljica i uzor u poslušnosti Bogu i vršenju njegovih svetih zapovijedi.“

Sudionici – provincijali Europe ostali su zadržani svim onim što su čuli i vidjeli. Osjetili su da vjera u našem narodu živi, da su fratri svojom požrtvovnošću uvelike doprinijeli očuvanju vjere i identiteta hrvatskog naroda.

Po povratku u Dubrovnik navratili su u naš samostan u Slavonu, gdje ih je dočekao, srdaćno pozdravio i svojim specijalitetima na zajedničkoj večeri u klaustru velikodušno pogostio gvardijan fra Ljudevit Lasta.

Franjevački samostan sv. Petra i Pavla

Franjevačka 1

BiH - 88 000 Mostar

Prot. br. 136/2015

PREDMET: IZVJEŠĆE O RADOVIMA NA STUDENTSKOM DOMU, PUČKOJ KUHINJI, MEĐUNARODNOM CENTRU ZA DIJALOG....

Hvala Bogu, druga faza radova na studentskom domu za siromašne studente, pučkoj kuhinji, Međunarodnom centru za dijalog, bookcrossing i savjetovalištu idu po predviđenom planu!

U subotu, 31. listopada 2015., izlivena je četvrta ploča (druge ploča iznad prizemlja). Ta ploča je debljine 15 cm, dimenzija 37,55 m x 21,85 m (površine 820 m²), a izlivene su i nosive grede i dvoje stube.

Druga faza obuhvaća ugrubo prizemlje i dva kata.

Imena svih donatora objavljujemo na našem portalu www.domes-mo.com i na

<https://www.facebook.com/domuspanisetspiritus>.

Hvala svim darovateljima!

Ukoliko se netko odluči novčano pomoći ovu gradnju, svoj novčani prilog može uplatiti na: UniCredit Bank, d.d., Mostar Br. rč: 3381302232342778; ili devizni: SWIFT: UNCR BA 22 , IBAN: BA39 3381 3048 3234 3194; UniCredit Bank, Kardinala Stepinca b. b., BiH - 88000 Mostar.

Zahvaljujemo Bogu, svakom darovatelju i izvođačima radova.

Mostar, 2. studenoga 2015.

Fra Iko Skoko, gvardijan

Franjevački samostan sv. Petra i Pavla

Franjevačka 1

BiH - 88 000 Mostar

Prot. br. 142/2015

PREDMET: IZVJEŠĆE O DONACIJI SKULPTURE ZA MEĐUNARODNU GALERIJU MIRA U MOSTARU

Veleposlanik Grčke u Sarajevu gosp. Karolos Gadis predao je gvardijanu fra Iki Skoki i Anti Raiču skulpturu „Navještaj mira“ za Međunarodnu galeriju mira u veleposlanstvu u petak, 30. listopada 2015. Skulptura je djelo grčkog kipara gosp. Antonisa Myrodiasa. Grčka komora za primjenjene umjetnosti raspisala je natječaj na temu „Mira“, te odabrala djelo gosp. Myrodiasa.

Međunarodna galerija mira bit će smještana u našem zvoniku u Mostaru u visini do 40 m. Pozvani su svi veleposlanici u BiH da iz svoje države donesu skulpturu ili sliku na temu mira.

Prvo djelo za Međunarodnu galeriju mira donio je veleposlanik Republike Hrvatske gosp. Ivan Del Vechio. To je bilo 14. travnja 2015., a djelo je serigrafija „Navještenje“ akademika Đure Sedera.

Hvala Republici Hrvatskoj i Grčkoj!

N. B. – *Veleposlanstvo Češke je najavilo da će uskoro donijeti svoju sliku. Sljedeće godine očekujemo kako će većina veleposlanika u BiH donijeti kip ili sliku iz svoje države za Međunarodnu galeriju mira u Mostaru!*

Uz naš franjevački pozdrav Mir i dobro!

Mostar, 2. studenoga 2015.

Fra Iko Skoko, gvardijan

ODRŽAN SEMINAR TRAJNE FORMACIJE: "MOLITVA NEKA BUDE DUŠA NJIHOVOG ŽIVOTA I RADA"

(Branka Barišić, područna tajnica OFS-a) - U Medugorju, u kući molitve Domus pacis, od 27. do 29. studenoga 2015., pod geslom "Molitva neka bude duša njihovog života i rada", održan je seminar trajne formacije za članove hercegovačkog područnog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda (OFS-a). Na njemu je sudjelovalo 40 braće i sestara iz 13 bratstava. Voditelj seminara bio je fra Ivan Landeka, župni vikar i duhovni asistent bratstva OFS-a u Medugorju.

Ovaj seminar dosad je bio nacionalni i na njemu su sudjelovali predstavnici oba područna bratstva u BiH. Nacionalni kapitol koji je održan u svibnju 2015. izglasao je odluku da će Nacionalno vijeće započeti s organizacijom nacionalnih seminara pa će ovaj seminar od sada biti samo za članove Hercegovačkog područnog bratstva.

Nakon večernjeg molitvenog programa u župnoj crkvi sv. Jekovu i večere okupili smo se u kapelici kuće uz Večernju molitvu časoslova, nakon čega je slijedilo upoznavanje sudionika i kratak uvod u seminar. Večer smo završili molitvom Povečerja.

Jutra i večeri smo započinjali i završavali molitvom Časoslova kako i stoji u GK (14,4).

U subotu je fra Ivan održao dva predavanja, jedno o Isusovoj molitvi, drugo o molitvi sv. Franje Asiškoga. U predavanju o Isusovoj molitvi fra Ivan je ukazao na nekoliko značajki njezine molitve: Isus se moli prije svakog važnijeg događaja, prije svojih čudesa, prije izbora apostola kad noć provodi u molitvi. Ukazao je na izričite Isusove molitve iz evanđelja na kojima se i mi možemo nadahnjivati i koje nam mogu biti forma za molitvu. Isus je također koristio različite oblike molitve. Molitva hvale i zahvaljivanja: "Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje..." Važno je u životu Boga hvaliti i zahvaljivati mu. Citirajući jednog autora fra Ivan je rekao kako je nezahvalnost prvi grijeh iz kojega su proizšli drugi grijesi. Da su Adam i Eva bili zahvalni za ono što imaju, ne bi posegnuli za onim što ne smiju. Euharistija je najsvršeniji oblik zahvale Bogu.

Također psalmi koje molimo u časoslovu većinom izražavaju hvalu i pohvale Bogu. Kroz Isusovu velikosvećeničku molitvu fra Ivan je zapazio koje su Isusove nakane u molitvi. On moli za sebe "proslavi sina svoga" (Iv. 17,1), zatim moli za apostole "za one koje si mi dao" (Iv. 17,9), zatim za sve ljude "za one koji će na njihovu riječ povjerovati u mene" (Iv. 17,20) da svi budu jedno (Iv. 17,21). Također je rekao kako je važno reći Isusu svoje želje i reci želje u svom bratstvu. Dalje je istaknuo molitvu u Getsemanskom vrtu koja je jedna od najvažnijih Isusovih molitava. Ovdje se Isus moli da bude volja Očeva. Važno je molitvu prošnje završiti riječima "neka bude volja tvoja". Isusova molitva na križu je molitva za neprijatelje i molitva predanja: "U ruke tvoje predajem duh svoj" (Lk. 23,46).

U izlaganju o Franjinoj molitvi fra Ivan je istaknuo mjesta njezine molitve; on moli u crkvicama, povlači se na osamljena mjesta gdje noć provodi u molitvi. Franjine molitve su prepune pohvala, zahvaljivanja, klanjanja. Veoma rijetko se spominje da nešto traži u molitvi. On kada traži, traži duhovno: "daj mi Gospodine da ispunim tvog sveti i istiniti nalog". Sv. Franjo je izgovarao različite oblike molitve; strelovite, duge molitve, znao je moliti bez riječi, sav se pretvorio u molitvu, kako ističu njegovi životopisci. Izvori njegove molitve su psalmi, križ nad kojim je dugo meditirao, te sve stvoreno.

Nakon predavanja imali smo mogućnost za razmišljanje i osobnu molitvu na osnovi onoga sto smo čuli.

U poslijepodnevnim satima smo zajedno s fra Ivanom isli na Podbrdo, a svetu misu smo slavili u župnoj crkvi. U večernjim satima je bio zabavni dio programa, kviz provjere znanja o vjeri, Svetom Pismu, duhovnoj glazbi kao i zabavnoj. Večer se nastavila klanjanjem Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramantu, a zatim cijelonoćnim klanjanjem u smjenama.

Nedjeljnu misu slavili smo u župnoj crkvi koja je posebno slavljena s osobama s poteskoćama u razvoju. Uistinu je bilo dirljivo i svečano slaviti misu s tim jednostavnim dušama.

Poslije svete mise ponovo smo se okupili u kući i izmijenili dojmove koji nas uvijek na poseban način obogate. Fra Ivan se također osvrnuo na seminar. Kao važnu poruku i smjernicu istaknuo je Generalne Konstitucije rekavši da su one posadašnjenje sv. Franje, te istaknuo cijeli 12. članak u kojem između ostalog stoji "Molitva neka bude duša njihovog života i rada" (GK čl.12) što je i geslo ovoga seminara. U ustrajnosti u molitvi koja je najvažnije i jedino sigurno sredstvo hoda prema vječnoj domovini neka nam pomogne zagovor sv. Franje i Presvete Djevice Marije.

PAPA FRANJO PRIMIO PREDSEDATELJA ČOVIĆA I ČLANOVE DRŽAVNOG I CRKVENOG ORGANIZACIJSKOG ODBORA

U srijedu ujutro, 11. studenog 2015. u dvorani Pavla VI. Sveti Otac Franjo primio je u audijenciju gospodina Dragana Čovića, predsjedatelja tročlanog Predsjedništva Bosne i Hercegovine, zajedno s predstavnicima državnog i crkvenog Organizacijskog odbora za pastoralni posjet pape Franje Sarajevu, 6. lipnja 2015., među kojima je bio vikar naše provincije fra Ivan Ševo. Na susretu

je sudjelovao i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Papa Franjo obratio se prisutnima na susretu sljedećim riječima pozdrava:

“Htio bih zahvaliti vam za vaš posjet. Kao što sam rekao gospodinu Predsjedniku, još čuvam u svom srcu mnoge velike i lijepе stvari koje sam naučio od vas: sposobnost trpljenja – trpjeli ste mnogo – sposobnost oprosta ili barem tražiti oprost, sposobnost da se ujedini i radi zajedno, sposobnost dijaloga. Puno hvala za ove primjere koje dajete čovječanstvu. Puno hvala. Molim vas da pozdravite s moje strane vaš narod, cijeli narod, da pozdravite dvojicu drugih članova Predsjedništva, da pozdravite zajednice koje su druge religije, ali se ujedinjuju i razgovaraju i dijalogiziraju za dobro zemlje. To je služenje za dobro vaše domovine. I zahvaljujem od srca. Da mogu razgovorati međusobno i pomoći domovini da ide naprijed. I pozdravite dobre mlade! Sjećam se pitanja koja su mi postavili. Oni su obećanje vaše domovine! Puno hvala. I molim vas da molite za mene. Sada molimo Boga, Boga svih, Boga Oca svih, da nas blagoslovi, da blagoslovi naš život, da blagoslovi našu domovinu, da blagoslovi naše obitelji, da blagoslovi našu djecu i blagoslovi budućnost Bosne i Hercegovine. I idite dalje tim putem. Amen”, stoji u priopćenju iz Ureda Svetе Stolice. (kta)

U MOSTARU ODRŽAN ZNANSTVENI SIMPOZIJ: FRA (DON) FRANJO MILIĆEVIĆ – HRVATSKI NARODNI PREPORODITELJ

U Mostaru u Franjevačkom samostanu 27. studenoga 2015. održan je znanstveni simpozij: *Fra (don) Franjo Milićević – Hrvatski narodni preporoditelj* u povodu 180. obljetnice njegova rođenja.

Znanstveni simpozij organizirali su: FRAM – ZIRAL, Sveučilište u Mostaru i HAZU BiH.

Pozdravne riječi uputili su i uspjeh zaželjni: dr. Ljerka Ostojić, rektorica Sveučilišta u Mostaru, dr. Ante Mišković, predsjednik HAZU BiH i kao domaćin dr. fra Ivan Ševo, ravnatelj tiskare FRAM – ZIRAL.

Simpoziju su predsjedali: dr. Šimun Musa, dr. fra Ivan Ševo i Ivona Baković, prof. koja je vodila program.

U uvodnom izlaganju dr. fra Ivan Ševo izložio je dužnost i opravdanost organizacije toga simpozija u povodu njegove 180. obljetnice rođenja.

Lik i djelo toga velikana svoga vremena svojim stručnim i znanstvenim izlaganjima osvijetli su sljedeći sudionici:

Dr. fra Andrija Nikić, *Od jezika preko povijesti do slobode prema knjigama: Pravopis iz 1873., Schematismus, 1874. i Un ceno semplice... rujan 1875.*

Dr. fra Hrvatin Gabrijel Jurišić, *Hercegovački mučenici i Božji ugodnici u 19. i 20. stoljeću.*

Dr. Srebren Dizdar, *Robinson Crusoe u izdanju Tiskare don Franje Milićevića*

Dr. Katica Krešić, *Hrvatsko gramatičko nazivlje u Novoj slovničkoj talianskoj (1874.)* Dr. Antun Lučić, *Presjek suprotive Franje Milićevića*

Dr. fra Ivan Ševo, *Fra (don) Franjo Milićević kao utemeljitelj tiskarstva u Hercegovini* Fra Dario Dodig, Život i rad Frane Milićevića

Dr. Ivan Sivrić, *Prilog razumijevanju okolnosti djelovanja preporoditelja fra (don) Franje Milićevića*

Dr. Irina Budimir, *Leksičke posebnosti Milićevičevih publikacija* Dr. Marija Musa, Martina Jukić, Ivona Baković, *Pravopisna, gramatička i druga jezična obilježja kalendara Mladi Hercegom*

Dr. Zdenka Leženić, *Fra Andeo Kraljević i njegov prosvjetni i jezikoslovni rad* Dr. Marija Vasilj, *Osobitosti proznoga stvaralaštva fra Martina Mikulića*

Dr. Šimun Musa, *Novinsko-publistička i prosvjetno-kulturna postignuća Franje Milićevića*

Svoj izostanak s ponuđenim predavanjima opravdali su:

Dr. Vlado Pandžić, *Domoljubne i rodoljubne pjesme u Glasu Hercegovca*

Dr. Ivica Musić, *P(r)oučavanje filozofije u hercegovačkim franjevacima 19. stoljeća*

Dr. Vlatka Pandžić Jakšić, *Glas Hercegovca o bolestima i zdravlju*

Sam naziv tema i njihova stručna obrada, što su je na zavidnoj znanstveno razini prezentirali predavači jasno govori kolika je duhovna, kulturna i prosvjetna veličina bio fra (don) Franjo Milićević.

Izlaganja je pozorno pratila brojna publike, što je znak da i danas ima ljudi koji se za svoje pozitivno djelovanje žele nadahnuti velikanima duha, uma i vizije.

Na samom kraju fra Ivan Ševo zahvalio je predavačima, svim prisutnima, a posebice onima koji su najviše pridonijeli organizaciji toga simpozija te dodao da će svi radovi biti objavljeni u zborniku u čast fra(don) Franji Milićeviću.

FRANJEVAČKO RATNO SKLONIŠTE NA ŠIROKOM BRIJEGU I NJEGOVA ZAŠTITA

Široki Brijeg, 7. prosinca 2015. (Vicepostulatura) – Ratno sklonište u vrtu franjevačkog samostana na Širokom Brijegu počelo se graditi na brzinu u srpnju 1944. Budući da je Hercegovačka franjevačka provincija držala glasovitu Franjevačku klasičnu gimnaziju, državni zakoni su ih prisili da to naprave. No, samo nekoliko mjeseci poslije, tu je ubijeno i zapaljeno 12 frataru iz samostana. K tomu, jugokomunitička vlast je zatrpana oba ulaza da se zločin skrije od javnosti. I tako je ostalo do 1971. kada su izvadeni posmrtni ostatci pobijenih te pokopani u samostansku crkvu. Ubrzo je opet pao jugokomunitički mrak koji je trajao do 90-ih godina prošlog stoljeća.

Nakon njega mislilo se, pokušalo, obnoviti ratno sklonište, ali sve je ostalo na tome.

U međuvremenu, pokre-

tanjem Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, hercegovački franjevci su naumili dokazati pred licem Crkve da ovi pobijeni s pravom mogu biti ubrojeni među kršćanske mučenike.

Međutim, dok se to dogodi na nama je ne samo skupljati dokumentaciju i svjedočenje o svemu tome, nego i čuvati žrtvoslovna mjesta i sve drugo glede pobijenih.

Imajući spomenuto na umu 18. svibnja 2015. započeli smo radove na zaštiti ratnog skloništa. Prva nam je briga bila očistiti od smeća i mulja ulaze i unutrašnjost ratnog skloništa. Nakon toga pristupili smo zaštiti ulaza gradeći prikladna kamena stubišta i zaustavljući u unutrašnjosti najkritičnija odronjavanja kamenja. Trenutno gradimo dvije kamene staze koje će služiti ne samo za neometano

kretanje po ovom žrtvoslovnom mjestu, već i kao zaštita za samo ratno sklonište. Učvrstit će njegov svod i odbiti vodu koja je kapila u unutrašnjost i urušavala joj statiku. U isto vrijeme crtamo i smisljamo vrata na oba ulaza kao zaštitu od životinja i aljkavih ljudi. Kada to napravimo, pristupit ćemo zahvatima zaštite u samoj unutrašnjosti ratnog skloništa i uvođenjem prikladne rasvjete. Vani će nakon svega još trebati nanijeti zemlju koju je voda odnijela, zasaditi travu, popraviti podzide, podići zaštitu od okolnih voda, urediti rasvjetu... uglavnom napraviti mnoštvo onih naizgled malih stvari.

Zahvaljujemo svima koji su nam do sada pomogli u ovom pothvatu. Poglavito bismo istaknuli one koji su za određene radove s ponosom darovali kamen od svojih starih kuća kad su čuli čemu će služiti.

NOVE KNJIGE

NOVA ZBIRKA PJESAMA FRA MLADENA ROZIĆA

Ovih dana iz tiska je izašla nova zbirka pjesama fra Mladena Rožića pod naslovom *Dodir neba*.

„Nakon svoga prvijenca *Put iz sna* fra Mladen, evo dodiruje nebo. Objavljuje svoju drugu zbirku pjesama *Dodir neba*. Zbirku čine četiri ciklusa: *Snovi svih ljudi* s petnaest pjesama, *Radost buđenja* s trinaest, *Zov neba* s petnaest i *Krik stvarnosti* sa sedamnaest pjesama. Ukupno nam zbirka donosi šezdeset pjesama.

Ako je u svojoj prvoj zbirici fra Mladen ovijen snom sanjao javnosti podariti svoje lirsко razmišljanje, i u tom dugo oklijevao, u ovoj je, u kojoj dodiruje nebo, fra Mladen i te kako odlučniji. Izravniji. Kao da se od svoga sna probudio, kao da je sunce obasjalo taj njegov sneni put, i ohrabriло ga....“ (fra Ante Marić)

„...radi se o vrlo misaonom pjesniku koji pokušava svoja umna nadahnuća pretočiti u lapidarne stihovne rečenice krcate mislima i porukama suvremenom svijetu i čovjeku putniku kroz majčinu utrobu, djetinjstvo, mlađenštvo, srednju dob i starost, te kroza stvarnost groba i onostranst susretuvnuši se s Bogom. Nudi mu ih na vrlo prihvatljiv i jednostavan način služeći se tradicionalnim načinom pjevanja, a to su stihovi, koji postaju gotovo kao grozdovi na trgovima, iz kojih, ubravši ih, cijedimo napiske za dušu da i sami dodirnemo nebo iz svoje zbilje i stvarnosti prožete radošću, ali i krikom i boli.“ (don Ilija Drmić).

Predstavljanje fra Mladenove zbirke pjesama održat će se u ponedjeljak, 12. listopada t. g., u 19.30 sati u Narodnoj knjižnici – Široki Brijeg.

IZ TISKA IZIŠLA KNJIGA *U MOM SRCU VATRA*

(Fra Da. Galić) –*U mom srcu vatra* naslov je knjige koju je napisao dr. Johannes Hartl, a koja je 10. listopada 2015. izšla na hrvatskome jeziku. Johannes Hartl je tražen predavač na molitvenim susretima diljem Europe. Po zanimanju je dr. dogmatske teologije. Živi i radi u Augsburgu, gdje je voditelj kuće molitve u kojoj se moli neprestano od 2011., ito 24/7.

Knjigu je s njemačkoga preveo dr. fra Ivan Ivanda, a odabrao, uredio i nakladu potpisuje fra Dario Galić. Predgovor za hrvatsko izdanje pod naslovom *Moleći se*

nauči moliti napisao je Vinko kardinal Puljić.

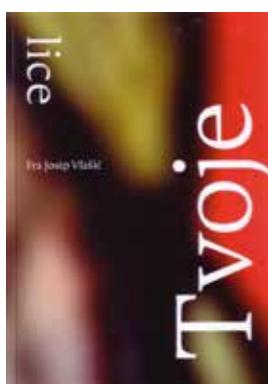
Hartl u svojoj knjizi opisuje svoje uzbudljivo putovanje u molitvu. Već tamo od svoje 14-te godine, nakon što je na jednom molitvenom susretu iskusio Božju blizinu i predao svoj život Isusu Kristu, njegov život postaje potraga za Božjom blizinom, potraga za blizinom Duha Svetoga.

Vrijednost te knjige prije svega nalazi se u tome što Hartl kroz priču o vlastitom putovanju poučava molitvu. Poučava različite modele i načine molitve. Iz knjige je vidljivo da gradi na starim klasicima i metodama koje kombinira s današnjim duhovnim kretanjima u Crkvi. Tako je knjiga na neki način i priručnik za molitvu.

Moliti znači naučiti ljubiti. I nema ljubavi bez pozornosti i potpune prisutnosti. Kako malo takve ljubavi vidimo u našem svijetu! Živjeti i zapažati. Svaki odnos živi od toga. Ljubav živi od toga. Život s Bogom živi od toga. Svaki čas molitve je kolizija i poziv. Poziv naposljeku da u svom životu ne pripovijedam samo svoje priče. Da ne plovim samo oko svojih prioriteta. Da ne vidim samo svoj kontinent. Molitva je isplavljanje na široki ocean. Ocean iza čijeg se obzora uvijek otvara novi obzor, do vijeka. (U mom srcu vatra, 216-217)

Knjiga se može nabaviti u knjižari Informativnoga centra „Mir“ u Međugorju.

IZ TISKA IZIŠLA KNJIGA *LICEM TVOJE TRAŽIM*

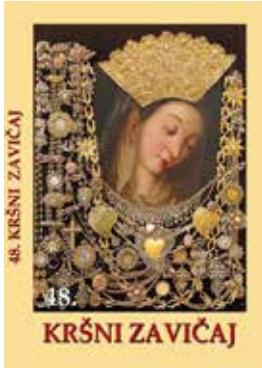

Ovih dana iz tiska je izšla knjiga fra Josipa Vlašića *Lice tvoje tražim*. U Pogovoru prov. hrv. Jezika Mila Paradžik piše: „Svjedočim avanturi jedne svijesti koja čezne za preobrazbom svijeta, za bezuvjetnom ljubavi, svjetлом koje se rada iz tame u kojoj su razgovori između Stvoritelja i čovjeka najprisniji i najiskreniji. Lirska proza, bremenita snažnim slolokvijima, skraćuje čitatelju put i približava ga svećeniku, čovjeku od krvi i mesa, i Onome koji nam je u svemu sličan, osim u grijehu. Sugestivna je to molitva jednoga od Adamovih sinova upućena Učitelju da upravlja njegovim i našim koricama, da po nama bude prisutan u svijetu.“

Siroki spektar raspoloženja, od složenih nočnuralnih do psalmičkih i himničkih, prati autora dok čežnjivo traži lice svoga Učitelja...“

NOVI BROJ KRŠNOG ZAVIČAJA

U 48. Broju Kršnog zavičaja ima mnoštvo prigodnih priloga sa slikama. Već uobičajena dionica *Petrovi nasljednici u naše doba*

ukratko predstavlja Papine okružnice o Godini posvećenog života i o zaštiti svega stvorenoga pod naslovom Laudato. To je suvremena poruka Katoličke crkve cijelom ljudskom rodu bez obzira na njegovu vjeru ili nevjeru. Također smo priredili prikaz Papina pohoda Sarajevu.

U *Prošlosti* su dva značajna priloga o povijesti hrvatskoga jezika, osobito u BiH, i Karmelskoga reda u hrvatskom narodu, zatim o mučeniku fra Ivanu Roziću i o svetištu Gospe Sinjske zbog 300. obljetnice velike Gospine pobjede nad Turcima. Sljedeće godine bi Hercegovina morala proslaviti 200. obljetnicu rođenja svoga najsvestranijeg uljudbenog djelatnika u drugoj polovici 19. stoljeća - fra Petra Bakule. Zato smo, osim njegova životopisa priredili izbor iz njegovih dvaju pjesničkih djela: Hercegovina za devetnest godinah veziranja Hali-paše Rizvanbegovića i o Četiri dila godine. Iz novije povijesti su prilози o Bleiburgu, Titu i Domovinskom ratu. Nisu izostali ni prilozni pokojnicima.

Na početku *Sadašnjosti* nudimo prilog o redovništvu u katoličkoj crkvi zatim o znamenitijim ovogodišnjim događajima i prigodnim osobnim slavlјимa u Hercegovini. Slijede prilozni o značajnijim događajima na općoj Hrvatskoj pozornici: 300. obljetnica Sinjske pobjede i 20. obljetnica Oluje. Tu su i vijesti iz hrvatskog iseljeništva.

Ove godine su naši suradnici pripremili i dvije nagradne križaljke o katoličkim redovničkim zajednicama. Iza njih je Mali zavičaj.

Budućnost je označena Isusovom porukom nekadašnjim i budućim učenicima, da budu mudri kao zmije, a bezazleni kao golubovi. Nakon toga je razmišljanje o sadašnjem tjeskobnom trenutku i dva primjera koji nude nadu. Ali i jezgrovito upozorenje: Tko ne želi učiti povijest, morat će proživljavati njezino ponavljanje! Prilog o Međugorju nakon Gospinih poruka izvješćuje o ovogodišnjim važnijim događajima u župi i o jednom njihovu odjeku u svijetu.

Humac, 9. prosinca 2015. Uredništvo Kršnog zavičaja, Trg sv. Ante 1, Humac, 88320 Ljubaški

Adresar

PROVINCIJALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL

fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCIJE

fra Ivan Ševo

DEFINITORI

fra Mijo Pinjuh
fra Branimir Musa
fra Željko Grubišić
fra Dario Dodig
fra Tomislav Puljić

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina

Pozivni telefonski broj 00387
ne uključujući gradski predbroj 0

I. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

Uprava

fra Velimir Mandić, gvardijan
fra Ivan Boras, vikar
fra Nikola Rosančić, ekonom

Župa sv. Ante

Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Velimir Mandić
gvardijan
velimir.mandic@tel.net.ba
fra Ivan Boras
župnik, sam. vikar i v. d. ekonoma
ivan.boras@tel.net.ba
fra Nikola Rosančić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
nikolarosancic@gmail.com

fra Slavko Soldo

odgojitelj novaka
slavko.soldo@tel.net.ba

fra Vinko Dragičević

de familia

fra Hadrijan Sivrić

de familia

fra Radoslav Dragičević

ž. vikar

fra Žarko Ilić

de familia; urednik „Kršnog zavčaja“
[\(039\) 830-982](mailto:krsni.zavicaj@tel.net.ba)

fra Ferdo Majić

de familia

fra Dinko Maslać

rekovalescent

fra Andrija Nikić

de familia

nikic.andrija@tel.net.ba

fra Alojzije Topić

brat

fra Vlado Lončar

de familia

fra Jure Brkić

ž. vikar

fra Vlado Buntić

de familia

fra Milan Jukić

brat, čuvan muzeja i galerije,
sam. diskret

fra Tomislav Sablje

ž. vikar

duh. asistent OFS-a

tomislavsablje@gmail.com

fra Damjan Perić

brat, skrb o bolesnoj braći
damjan.perich@gmail.com

fra Goran Azinović

ž. vikar
azinus@gmail.com

fra Marin Karačić

ž.vikar
marin.karacic@gmail.com

Rezidencije

1. DRINOVCI - Župa sv. Mihovila Arkandela

88 344 Drinovci
tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572

fra Bože Milić

župni upravitelj
duh. asistent Frame
boze.milic@gmail.com

fra Sretan Ćurčić

ž. vikar
duh. asistent OFS-a
sretan.curcic@tel.net.ba

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORICA – Župa sv. Stjepana

88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković

župnik
duh. asistent OFS-a
markovicstipe52@gmail.com

fra Nikola Spužević

ž. vikar
duh. asistent Frame
nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK – Župa sv. Marka evandđ.

88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096

fra Slaven Brekalo
ž. vikar reg. asistent Frame
slavenbrekalo@gmail.com
fra Tihomir Bazina
ž. vikar
duh. asistent Frame
tihomir.bazina@gmail.com

2. ČITLUK
88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018
Župa Krista Kralja
88 260 Čitluk
tel.: (036) 642-540
faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba
fra Miro Šego
župnik
miro.sego1@tel.net.ba
fra Kornelije Kordić
de familia
fra Danko Perutina
ž. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
dperutina@gmail.com
danko08@libero.it

**Kuće i župe
samostanskog okružja**

1. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102
fra Ivan Ivanda
župni upravitelj
ivan.ivanda@gmail.com

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-006
fra Ferdo Boban
župnik
duh. asistent Frame
ferdoboban46@gmail.com

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apost. st.

Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333
faks: (036) 651-444
www.medjugorje.hr
fra Marinko Šakota

župnik
marinko.sakota@medjugorje.hr
fra Viktor Kosir
ž. vikar
fra Ivan Dugandžić
ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr
fra Karlo Lovrić
ž. vikar;
karlo.lovric@medjugorje.hr
fra Mladen Herceg
ž. vikar, sam. diskret
mladen.herceg@tel.net.ba
fra Dragan Ružić
ž. vikar; ravnatelj Majčinog sela
sam. diskret
druzic@libero.it
fra Josip Marija Katalinić
brat
fra Ivan Landeka ml.
ž. vikar; pomoćni odgojitelj novaka
duh. asistent OFS-e
fraivanl@yahoo.com
fra Stanko Ćosić

ž. vikar
duh. asistent Frame
stex84@gmail.com
fra Hrvoje Miletić
ž. vikar
miletichrvoje@yahoo.com
fra Vjekoslav Miličević
ž.vikar
fravjekom@yahoo.com

Samostan školskih sestara fra-njevki
Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578
Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

IV. ŠIROKI BRIJEG – SAMOSTAN UZNESENJA BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava
fra Tomislav Puljić, gvardijan
fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

Bratstvo
fra Tomislav Puljić
gvardijan, definitor
tomislavpuljic@yahoo.com
fra Stipe Biško
župnik; sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com

fra Ante Penava
sam. ekonom
antepnv@gmail.com
fra Serafin Hrkać
akademik; ž. vikar
fra Vendelin Karačić
ravnatelj Fr. galerije
vendelinkaracic@gmail.com
fra Berislav Kutle
de familia
fra Stanko Banožić
de familia
stanko.b@bluewin.ch
Stanko.banozic@hotmail.com

fra Dane Karačić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com
fra Vitomir Musa
de familia
rimotiv1@gmail.com
fra Drago Čolak
de familia
fra Ilija Šaravanja
de familia
ilijsaravanja@bluewin.ch

fra Miljenko Mića Stojić
vicepostulator; ž. vikar
www.miljenko.info

fra Željko Barbarić
ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com
fra Mario Ostojić
ž. vikar
mario.ofm@gmail.com
fra Ivan Marić ml.
ž. vikar
maric.iko@gmail.com

Rezidencije

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeća BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79
fra Mladen Vukšić
župnik, dekan, sam. diskret
mladen.vuksic@tel.net.ba
fra Milan Lončar
ž. vikar, sam. diskret
milan.loncar@tel.net.ba
fra Ante Leko
ž. vikar
fra Marko Dragičević
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com
fra Josip Serđo Ćavar
ž. vikar
duh. asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com
fra Dario Galić
ž. vikar
dariogalic10@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. IZBIČNO - Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500
fra Robert Kiš
župni upravitelj
robert.robi.rk@gmail.com

2. KOČERIN - Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300
fra Mario Knezović
župnik
duh. asistent OFS-a
mario.knezovicc@tel.net.ba
fra Goran Čorluka
ž. vikar
duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

3. LJUTI DOLAC - Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com
fra Ante Kurtović
župnik
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA - Kuća molitve;
Kapelanija sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100
fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve
fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u Gorici

5. POSUŠKI GRADAC - Župa sv. Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com
fra Ivan Landeka st.
župnik
duh. asistent Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO - Župa sv. Ivana Krstitelja
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533
fra Marinko Leko
župnik
duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO - Župa sv. Franje Asiškog
88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555
fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacije.aleric@gmail.com

V. TOMISLAVGRAD - SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava
fra Ante Pranjić, gvardijan
fra Velimir Bagavac, vikar
fra Mirko Bagarić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo
fra Ante Pranjić
gvardijan
toni.p@bluewin.ch
fra Velimir Bagavac
župnik; sam. vikar
velimirbagavac@yahoo.com
fra Mirko Bagarić
ž. vikar, ekonom
duh. asistent OFS-a
fra.mirko.bagaric@gmail.com

fra Oton Bilić
de familia
oto.bilic@tel.net.ba
fra Ante Ivanković
ž. vikar
fra Gabrijel Mioč
ž. vikar
fra Klement Galić
de familia
klement.galic@tel.net.ba
fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka

fra Radomir Krišto
brat, sam. diskret
fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba
fra Mate Tadić
ž. vikar
mathetaus@gmail.com
fra Josip Mioč
ž. vikar
duh. asistent Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

**Kuće i župe
samostanskog okružja**

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog
80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054
fra Mladen Rozic
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba
fra Petar Drmić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova
80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba
fra Stjepan Martinović
župnik
duh. asistent Frame

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja
80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105
fra Jozo Radoš
župnik; ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM
80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba

fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, sam. diskret
duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog
80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100

fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan
duh. asistent Frame
matelogara@yahoo.com
fra Alojzije Bošnjak
(na liječenju)

HRVATSKA
Pozivni telefonski broj 00385

I. BADIJA – SAMOSTAN UZNE-SENJA BDM

pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561

fra Danko Perutina
zadužen za obnovu samostana

II. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA

Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

Župa Sv. Vlahe
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

fra Ljudevit Lasta
gvardijan i župnik u Slanom; ž.
upravitelj u Majkovima
fra Luka Zorić
sam. vikar; ž. upravitelj u Banićima
zoricluka654@gmail.com

1. OŠLJE

Župni ured Sv. Roka
20 205 Topolo
tel.: 020 / 752-655

fra Stipan Šarić
župni upravitelj: Ošlje i Topolo
tel.: 00385913585002
stipansaric@gmail.com
fra Ivan Marić st.

župni upravitelj: Smokovljani i Lisac
tel.: 00385919268545
imarin1967@gmail.com

III. ZAGREB – SAMOSTAN BEZ-GRJEŠNOG ZAČEĆA BDM

Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

Uprava

fra Draženko Tomić, gvardijan
fra Svetozar Kraljević, sam. vikar
fra Ante Bekavac, sam. ekonom

Bratstvo

fra Draženko Tomić
gvardijan
drugi meštar bogoslova
drazenko_t@yahoo.com
fra Svetozar Kraljević
odgojitelj bogoslova; sam. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
fr.svetozar@gmail.com

fra Ante Bekavac
ekonom i sam. diskret
antebekavac@gmail.com
fra Bazilije Pandžić
ispovjednik
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr

fra Viktor Nuić
ispovjednik
borislav.nuic@zg.htnet.hr
fra Jozo Zovko
ispovjednik, sam. diskret

fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik
Kapeljana u Kliničkoj bolnici Dubrava

Avenija G. Šuška 6
10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13

fra Ivica Zovko

đakon; kateheta

ivica.zovko@zg.t-com.hr

fra Frano Music

sam. diskret

kapelan u Polic. kapelanići sv. Mihaela

u Polic. akademiji u Zagrebu

frano.music@zg.t-com.hr

**Kuće i župe
samostanskog okružja****1. PLAŠKI – Župa sv. Ane;**

Saborčanska 2

47 304 Plaški

tel.: (047) 573-353

faks: (047) 801-783

SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka

47 306 SABORSKO

fra Šimun Romić

župnik, sam. diskret

simonrezani@gmail.com

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstitelja;

TRŽIĆ KAMENICA –

Župa sv. Mihovila Arkandela

69 Tounj

47 264 Tounj

tel.: (047) 563-168

fra Slaven Mijatović

župnik

slavenmijatovic777@gmail.com

BRAĆA U ZAPADNOJ**EUROPI****AUSTRIJA**

Pozivni telefonski broj 0043

Župe**1. FROHNLEITEN**

Hauptplatz 1

8130 FROHNLEITEN

tel.: (031) 262-488

faks: (031) 262-488-5

frohnleiten@graz-seckau.at

fra Šimun Oreč

župnik

+43-650-911-06-99

fra Dominik Ramljak

ž. vikar

2. MARIA SAAL

Tanzenberg 1

9063 MARIA SAAL

fra Franjo Vidović

profesor, rektor, župnik

fvidovic@aon.at

fra DALIBOR MILAS

Lange Gasse 2

A.- 8010 GRAZ

„extra domum“

dalibor.milas@gmail.com

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

fra Ivan Sesar

generalni definitor

tel.: ++39 06 684 91 213

mob.: ++39 347 026 2332

Via Santa Maria Mediatrixe 25

00 165 ROMA

fra Drago Vujević

Fraternità Missionaria Europea

Convento san Francesco

Via san Francesco 49

00036 PALESTRINA (RM)

dragovujevic@yahoo.com

fra Branimir Novokmet

Via Merulana 124 B

00185 ROMA

student

fbranekmet@gmail.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

Hrvatske katoličke misije**1. AUGSBURG**

Alte Gasse 15-A

86152 Augsburg

tel.: (0821) 519-802; 581-839

faks: (0821) 582-702

www.hkm-augsburg.de

fra Ivan Čilić

voditelj misije

ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN

NEU – ULM

Alte Landstr.

89 278 NERSINGEN

tel.: 0049 – 7308 - 7734

www.hkm-neu-ulm.webnode.com

fra Ivan Leutar,

voditelj misije

leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN

Rielasingerstr. 41,

78224 Singen

tel: (07731) 66-353

fax: +49 – 7731 – 749 – 464.

www.hkm-singen-villingen.de

info@hkm-singen-villingen.de

stan: Hadwigstr. 27

78224 SINGEN

tel.: (07731) 90-95-50

fra Dinko Grbavac

voditelj misije

d.grbavac@hkm-singen-villingen.de

Župe**1. AUGSBURG**

Inningerstrasse 29

86179 AUGSBURG

tel.: (0821) 881-103; faks: (0821) 883-254

fra Mate Čilić

župnik

mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU

Franziskanerkloster BLANKENAU

Propsteiplatz 7

36154 Hosenfeld

tel.: (06650) 254

faks: (06650) 85-98

Franziskaner.blankenau@gmx.de

fra Ljubo Lebo

župnik

tel.: (06650) 91-80-603

- Pfarrei St. Antonius der Einsiedler
 36137 Grossenluder-OT Mus, Kirchweg 1

i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
 36137 Grossenluder-OT Kleinluder,
 Scharfe Ecke 4

fra Robert Crnogorac

upravitelj kuće; župnik

Pfarrei St. Peter und Paul

36154 Hosenfeld, Kirchberg 7

robert.crnogorac@gmx.de

fra Stipe Pervan

župnik

0049-6650-918-06-05

- Pfarrei St. Simon und Judas
 36154 Hosenfeld-OT Blankenau,
 Propsteiplatz 7

i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus
 und Beatrix
 36154 Hosenfeld-OT Hainzell, Kirchbergstrasse 5

fra Mladen Sesar

ž. vikar u Pastoralverband-u „Kleinheiligkreuz“

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

Hrvatske katoličke misije**1. AARGAU**

Bahnhofplatz 1

5400 BADEN

tel.: (062) 822-04-74

faks: (062) 822-57-75

fra Niko Leutar

Tödustrasse 21

5430 Wettingen

voditelj misije

nleutar@bluewin.ch

2. BASEL

Kleinriehenstrasse 53

4058 Basel

tel./faks: (061) 692-76-40

hkmbasel@bluewin.ch

fra Petar Topić

voditelj misije

3. BERN

Quartiergasse 12

3013 Bern

tel.: (031) 331-56-52

faks: (031) 332-12-48

www.hkm-bern.com

fra Gojko Zovko

voditelj misije

goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD

Klosterliweg 7

8500 Frauenfeld

tel.: (052) 722-46-79

faks: (052) 721-22-41

hkmfrauenfeld@bluewin.ch

www.hkm-frauenfeld.ch

fra Mika Stojć

voditelj misije

mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN

Gartaweg 15

Postfach 35

7203 Trimmis Gr

tel./faks: (081) 353-160-86

fra Ante Medic

voditelj misije

medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS

Rue de la Borde 25

1018 Lausanne

tel./faks: (021) 647-07-57

www.cromission-wallis.ch

fra Vladimir Ereš

voditelj misije

vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN

Hrvatska katolička misija

Kath. Kroatenmission

Matthofring 2/4

CH - 6005 Luzern

Tel.: 0041 41 360 04 47; 041 360 15 04

Fax: 0041 41 360 01 73

Web: www.hkm-luzern.ch

Mail: hkm.luzern@bluewin.ch

fra Branko Radoš voditelj misije

Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTHURN

HKM Solothurn

Reiserstrasse 83

CH-4600 Olten

tel: 0041-62-2964100

faks: 0041-62-294101

fra Šimun Čorić

voditelj misije

sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN

Paradiesstrasse 38

9000 St. Gallen

tel.: (071) 277-83-31

faks: (071) 277-83-36

info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch

fra Mijo Pinjuh

voditelj misije, definitor

fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO

Al Mai 18

6528 Camorino

tel.: (091) 840-23-06

faks: (091) 840-29-05

fra Valentin Vukova

voditelj misije

metaljke@gmail.com

11. ZUG

Landhausstr. 15

6340 Baar Zg

tel.: (041) 767-71-43

faks: (041) 767-71-44

hkm@zg.kath.ch

fra Slavko Antunović

voditelj misije

Langgasse 18

6340 Baar Zg

tel.: (041) 763-11-86

mob.: 0041/799391393

slavko.antun@gmail.com

slavko.antunović@ka.htnet.hr

12. ZÜRICH

Schlossgasse 32
Postfach 9057
8036 Zürich
tel.: (044) 455-80-60
faks: (044) 461-19-39
hkm.zuerich@bluewin.ch;
www.hkm-zuerich.ch

fra Ivan Prusina

voditelj misije
ivan.prusina@bluewin.ch

fra Stjepan Neimarević

misionar
fra Vine Ledušić
misionar
vineledusic@yahoo.it

Župe

1. AEDERMANNSDORF/SO

Dorfstrasse 201
4714 AEDERMANNSDORF/SO
tel./faks: (062) 394-18-11
fra Ivan Bebek
ž. vikar
ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, Gl
Kreuzbuhlstr. 9
8754 NETSTAL, Gl
tel.: (055) 640-17-75
faks: (055) 640-57-03
fra Ljubo Leko
župnik župe Netstal i ž. upravitelj
župe Glarus
ljubo.leko@bluewin.ch

***

fra Rade Vukšić
(povratak u Provinciju)
andrija.vuksic@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija
Svete Obitelji
4848 South Ellis Avenue
CHICAGO (IL) 60615
tel.: (773) 536-05-52

faks: (773) 536-20-94
www.croatianfranciscans.org

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, kustos
fra Marko Puljić, savjetnik
fra Miro Grubišić, savjetnik
fra Nikola Pašalić, savjetnik
fra Dražan Boras, savjetnik

Bastepinacchicago@sbcglobal.net
fra Pavo Maslać
župnik

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima
2823 S. Princeton Ave. - Chicago, IL
60616
tel.: (312) 842-18-71; faks: (312)
842-64-27

www.stjeromecroatian.org
fra Ivica Majstorović

župnik
frivicam@hotmail.com,
Skype: ivica.majstorovic
fra Stipe Renić
ž. vikar
stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca
Isusova

2864 East 96th Street
Chicago, IL 60617
tel.: (773) 768-14-23
faks: (773) 768-37-50
shcroat@aol.com

fra Stephen Bedeniković
župnik

sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv.

Srca Isusova
917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208
tel.: (414) 774-94-18
faks: (414) 774-74-06

sh.croatian@yahoo.com
fra Ivan Strmečki
župnik

IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i
Metoda i sv.

Rafaela
502 West 41st Street
New York, NY 10036

tel.: (212) 563-33-95
faks: (212) 868-12-03
crkva.nyc@verizon.net; www.cr-
kvanyc.org
fra Nikola Pašalić

SAD

Pozivni telefonski broj 001

I. CHICAGO – SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue
Chicago (IL) 60615
tel.: (773) 373-34-63; faks: (773)
268-77-44

Uprava

fra Jozo Grbeš, gvardijan
fra Josip Nenad Galić, sam. vikar

Bratstvo

fra Jozo Grbeš
kustos i gvardijan
+1-773-386-05-52;
Jgrbes@gmail.com
fra Josip Nenad Galić
sam. vikar
Josephgalic@aol.com
fra Častimir Majić
de familia
fra Ljubo Krasić
voditelj Hrvatskih franjevačkih iz-
danja i Hrvatskog
etničkog instituta
croetljubo@aol.com

Župe

1. CHICAGO – Mission of Bl. A.

Stepinac
6346 N. Ridge Avenue - Chicago, IL
60660
tel.: (773)-262-05-35; faks: (773)
262-46-03

župnik; promotor duh. zvanja
frpasalic@sbcglobal.net

fra Ilija Puljić,
ž. vikar
vlahic@personainternet.com
fra Dražan Boras
ž. vikar
brljica@yahoo.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa
2112 S. 12th Street
St. Louis, MO 63104
tel./faks: (314) 771-09-58
sjchurch@netzero.net
fra Stjepan Pandžić
župnik
s.pandzic@sympatico.ca

7. TROY – Župa sv. Lucije
200 East Wattles
Troy, MI 48098
tel.: (248) 619-99-10
faks: (248) 619-99-12
stlucy@sbcglobal.net
fra Filip Pavić
privremeni upravitelj
philpav@aol.com

8. WEST ALLIS –
Župa sv. Augustina
6762 West Rogers St.
West Allis, WI 53219
tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73
www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

9. BEAUFORT
(SOUTH CAROLINA)
70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907
fra Robert Galinac
vojni kapelan

KANADA

Pozivni telefonski broj 001

Župe

1. KITCHENER – Župa Sv. obitelji
180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64
fra Miro Grubišić
župnik

2. LONDON – Župa sv. Leopolda
Mandića
2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20
fra Zvonko Kutleša
župnik
zkutlesa@yahoo.ca

3. MONTREAL – Župa sv. Nikole
Tavelića
4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P-1Z6
tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03
fra Jozo Grubišić
župnik
fra.j.grubisic@progression.net

4. NORVAL – Hrvatsko franjevačko
središte
„Kraljica mira“
9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771
hcentar@sympatico.ca; www.queen-of-peacenorval.com
fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com
fra Tomislav Pek
ž. vikar
tomislavpek@gmail.com

5. SAULT STE MARIE – Župa
Majke Božje zaštitnice
putnika

466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario
P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04
fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

6. WINDSOR – Župa sv. Franje
Asiškog
1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42
francisofassisi@cogeco.net; www.stfranciscroatian.com
fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

BRAĆA U MISIJAMA

KONGO

Pozivni telefonski broj 00243

(Kamina / Katanga / Congo)
c/o Procure don Bosco
Wespelaarsebaan 250
3190 Boortmeerbeek
Belgique
fra Ante Kutleša
misionar
tel.: 00243-995-325-590
fra Filip Sučić
područni gvardijan; misionar
sat. tel.: 00243-814-037-114
filipsucic@yahoo.com
e-pošta: franciscains_croates@yahoo.fr
fra Pero Čuić
misionar
mob.: 00243-99-52-99-758

